

100

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA VII

Broj 81/82

TUZLA, SRPANJ/KOLOVOZ 1999.

Cijena 1 KM, 4 Kn, 1 DM

**ESHATOLOŠKA POREMEĆENJA
KOJA SE OPISUJU U OTKRIVENJU
I STAROZAVJETNIM SLIKAMA
PRIRODNIH KATASTROFA
INSPIRIRALA SU LJUDE NAŠEGA
VREMENA DA U SVAKOJ VEĆOJ
PROMJENI VIDE APOKALIPTIČNA
PREDSKAZANJA**

Otk 6,12 Kad Janje otvori šesti pečat,
nastade velik potres zemlje,
"sunce" postade čudno kao
tkanina od kostrijeti, a cijeli
mjesec postade kao "krv".

Am 8,9 "Toga ću dana - riječ je
Jahve Gospoda - učiniti da
sunce zapadne u podne,
i pomračit ću zemlju u po
bijela dana..."

Iz 13,10 Jer nebeske zvijezde,
a ni Štapci neće više sjati
svjetlošću, pomrčat će
sunce ishodeći, i mjesec
neće više svijetliti.

Iz 50,3 Nebesa oblačim u tminu
i kostrijet im dajem za
pokrivač!

Ez 32,7-8 A kad te utrnem,
nebesa će potamniti i
zvijezde na njima ugasiti!
Oblakom ću sunce zastrijeti,
i mjesec svjetlošću neće
svijetliti.
Sva ću svjetlila na nebu
zbog tebe utrnuti, i mrak
ću nad zemljom razastrijeti!

Jl 3,3-4 "...Pokazat ću znamenja
na nebu i zemlji, krv i ogranj i
stupove dima."
Sunce će se prometnut u tminu,
a mjesec u krv, prije nego svane
Jahvin dan, velik i strašan.

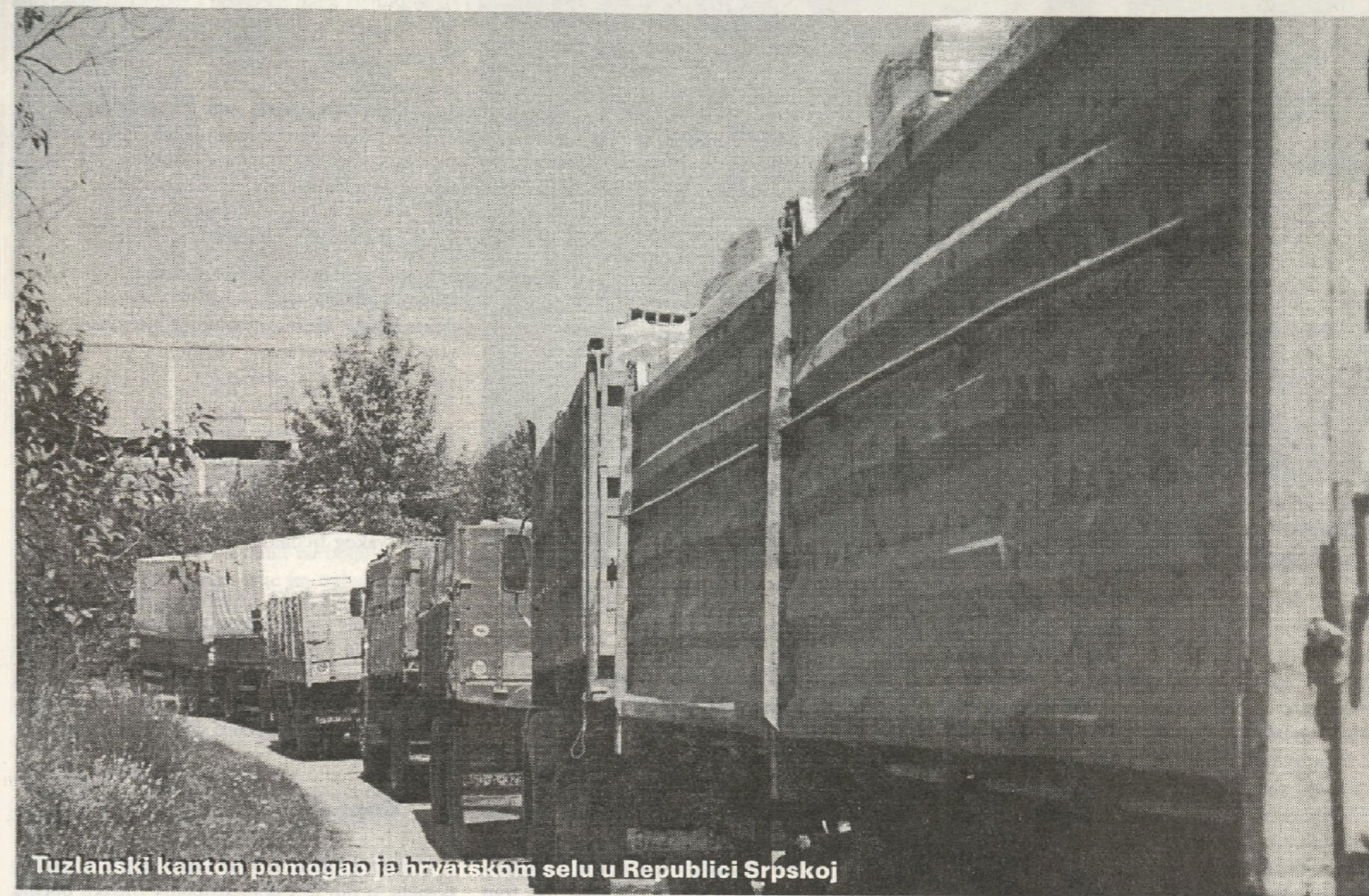
Još jednom su pognuli glave lažni
proroci i samouvjereni tumači Božje
riječi. Ništa se 11. 08. nije desilo,
osim prilike za atraktivne fotografije
kao ova na naslovnici što ju je ravnatelj
Hrvatskoga Glasnika snimio u Malinskoj,
na otoku Krku.

**Cvijeće i dalje cvjeta,
ljetu odlazi, a Glasnik se ponovno oglašava!**

TRAMOŠNICA

TRAMOŠNICA ZOVE U POMOĆ

Tuzlanski kanton pomogao je hrvatskom selu u Republici Srpskoj

Povod našeg dolaska u Tramošnicu je bio konvoj pomoći u građevinskom materijalu što ga je Vlada Tuzlanskog kantona uputila ovom posavskom kraju. U akciji pomoći najviše su se angažirali komandant Štaba civilne zaštite pri Vladi tuzlanskog kantona g. Pejo Banović i g. Fadil Banjanović, direktor Kantonalne agencije za povratak prognanih i raseljenih. Bila je to lijepa pomoć u vrijednosti 170 tisuća KM, za ljude povratnike, ne samo Tramošnice nego i iz okolnih mjesta.

Tramošnica ima svoju povijest

Kad dodete u Tramošnicu i priupitate nešto o ovom kraju, ljudi će vam govoriti o dvije Tramošnice: Gornjoj i Donjoj. Da se one granaju na nekoliko zaselaka i naselja. I to ćete lako razumjeti, jer je jedna Tramošnica stvarno nekako gore, na brežuljku, a druga u samoj posavačkoj ravnici. A što ima više naselja, i to je razumljivo.

Hvala Bogu, iz godine u godinu se uvećavao broj stanovnika.

Fratri koji se tu stoljećima kreću ne pamte tko dade ime ovom lijepom naselju. Oni se često pozivaju na latinske riječi na koje ih ovo ime asocira.

To su riječi tres (tri) i montes (brda), tri brda, pa bi trebalo biti da je odatle izveden naziv Tramošnica.

Međutim, kada dodete u ovaj kraj, vidi se da tu ima nekakvih brežuljaka, ali uzvišice ne asociraju na tri brda. To su samo uzvišenja desetak do dvadeset metara nadmorske visine

viša od najnižeg terena, što se pruža uz rijeku Savu.

U etimologijskom rječniku Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu iz

Crkva u Gornjoj Tramošnici prije rušenja

Crkva je pala pred mržnjom kao spaljena tram-mošuna

1973. godine, stoji da bi riječ Tramošnica mogla biti sastavnica iz praslavensko-germanske riječi "tram" i riječi "mošun". "Tram" znači balvan, "mošun" staja pokrivena slamom.

Povijesni izvori nam često svjedoče da je uže i šire Posavlje obilovalo, sojeničkim drvenim ili poludrvenim nastambama.

Sve do sedamdesetih godina ovoga stoljeća su to, ne samo stajale za stoku, nego i ljudska obitavališta.

Ovo područje je bilo tranzitno u raznim seobama Hrvata od Sjeveroistoka do juga i obratno. Stoga i nije čudo da je toponim Tramošnica mogao nastati od dva pojma koja potječu iz sasvim dva različita miljea. Posebno pojam "mošun". Njega je mogao donijeti i neki fratar porijekom iz Dalmacije, ili neki doseljenici iz tih krajeva, koji su redovito išli za fratrima. Budući da riječ "mošun" imaju samo Hrvati koji su se stopili sa praslavenskom riječju "tram" i tako označili ovaj kraj, ona nam jednostavno može i svjedočiti tko ima najstariju i najnoviju "tapiju" na ovaj kraj.

Danas se pod pojmom Tramošnica krije više naselja i sela, koja se pomalo osamostaljuju. Jedino što rimokatoličke župne zajednice u G. Tramošnici i D. Tramošnici čuvaju u svojim nazivima to prastaro neobično ime.

Uz svu ljepotu i bogatstvo ove zemlje što je Hrvati tako dugo naseljavali, ovdje nije nikad bilo lako opstati. Zato se ovo područje nekoliko puta raseljavalo (najviše poslije Bečkog rata 1683-99. i u ovom ratu).

Nije bilo lako ni nakon Drugog svjetskog rata. Mnoge su žene i majke ostale bez svojih sinova i muževa. Umrli su tamo negdje na povratku iz Bleiburga, na Križnome putu Hrvatskog naroda. Polja su radala, ali nisu mogla dovoljno roditi za sve "obveze" i zahtjeve nove "narodne vlasti".

Etiketa ustaštva je svima visila nad glavom kao Damaklov mač. Sela sagrađena od tesanih

ili cijepanih greda i ćerpića, obavijena prašinom sokaka, čekala su nova vremena.

Prekretnica se dogodila sedamdesetih godina ovoga stoljeća

Kada je Socijalistička Jugoslavija otvorila granice, ljudi su pošli u "bijeli svijet", u Njemačku, Švicarsku, Austriju i druge Zapadne zemlje. Vrijedni i marljivi brzo su se vraćali sa pregrštom teško zaradenih maraka te mijenjali naličje i izgled svojih sela i zaselaka. Na tom području su izgrađene četiri nove crkve i nekoliko škola. Iznova su sagrađene skoro sve kuće i gospodarske zgrade. Asfaltirani su putevi, provedena elektrifikacija i telefon. Tako su dočekali i zadnji rat, agresiju svojih susjeda, borbu

Vratile su se i ozdravile

za "srpsku zemlju", pljačkanje i rušenje svega što je vrijedilo.

Srbi su znali da je Posavina vrata Bosne i ako ona padne, past će i Bosna. Navalili su na, za rat nepripremljena, hrvatska mjesta u Posavini. Teško se bilo oduprijeti takvoj sili. Morali su se u isto vrijeme i boriti, i logistički snabdijevati, a komšije iz Gradačca su predugo oklijevale da se zdušnije uključe u obranu. Danas je lako vidjeti kako su prošli i jedni i drugi. Veliki dio Posavine je u rukama onih koji na to imaju najmanje prava.

Vratila sam se i ozdravila

Oko mene je skupina povratnika. Sretni su što su se vratili. Izgledaju kao vjerovjesnici nove budućnosti. Već ih se podosta vratilo. Obnovljeno je i useljeno 105 kuća. Za povratak se javilo još preko tri tisuće domaćina.

Povratnici rado pričaju o svojim iskustvima u izbjeglištvu i sreći nakon povratka. Svi odišu nekom čudesnom vedrinom. Sjećaju se svoje patnje u izbjeglištvu i čežnje za kućnim pragom. Jedna starija povratnica priča kako je često željela sjesti na travu u svom dvorištu i popiti šalicu kave pa makar odmah umrla. Sada joj se ta želja ispunila. Ne samo da nije umrla, nego je ozdravila. Kaže da nije od travnja bila kod liječnika. Inače je u izbjeglištvu išla liječniku skoro svakog tjedna. A sada: Vratila se i ozdravila.

Neki pričaju kako i sada ima nevjernih Toma i kako misle da od povratka nema ništa. Jedna mi gospođa ispriča, kako je i njezina nevjesta tako govorila. Na Gospu od Anđela (2. 8. 1999.) bila joj je u posjetu. Promijenila je mišljenje. Čak se i ispričala. Uskoro će se i ona vratiti.

Hrvat, dopredsjednik općine u Pelagićevu

U grupi s kojom smo se susreli prilikom ovoga posjeta, a bio je i dopredsjednik Srpske općine Pelagićevo, gosp. Petar Martić. Tih i smjeran čovjek. Kad se predstavio kao dopredsjednik općine, pomislio sam odakle ovaj Srbin s ovim Šokcima? Prošlo mi je kroz glavu pitanje, da nisam rekao nešto što bi me moglo koštati. I

Svjetlo evandeoskog Janjeta kroz porušenu crkvu u Donjoj Tramošnici

dok sam o tome mislio uslijedilo je novo iznenađenje - ipak se ne radi o Srbini. Nije on tamo sam. Ima ih još devetero.

On je član HSS, a supruga Nove hrvatske inicijative. Oboje su zastupnici. Naravno, nikad se ne spore, niti kod kuće, niti na općinskim skupštinama. Oni su primjer kako se može biti u različitim strankama, a raditi na boljitku svojih ljudi u slozi i poštivanju. Nije im trebala nikakva formalna koalicija na razini stranaka. Život je najveća i koalicija i razdor.

Ako si u koaliciji sam sa sobom, neće ti biti teško koalirati s drugim! Jedino su se stari dobri HSS i NHI potrudile da imaju svoje zastupnike u ovoj općini. Drugi su ih na svoj, već poznati način, ostavili!

"Drugačije kad se sam boriš za svoja prava i kad si negdje prisutan", reče nam gosp. Martić. A oni su stvarno prisutni od prvoga časa. Bore se za svoja prava. Rezultati su uočljivi. Povratak teče nesmetano. Kad bi bilo samo malo više donatora da im pomognu u obnovi kuća i infrastrukture! Uskoro će biti obnovljena jedna četverorazredna škola i ambulanta.

U G. Tramošnici je obnovljena župna kuća. Popravlja se i samostan časnih sestara. Raščiš-

ćava se prostor porušene crkve u D. Tramošnici. Uskoro će biti obnovljen župski stan. Pričaju nam kako je za razčišćavanje crkvenog dvorišta dao svoj prilog i jedan od najekstremnijih doseljenih Srba.

I Srbi rado govore o povratku na svoje

Kad razgovarate sa Srbinom izbjeglicom nasamo, uvijek će vam reći da jedva čeka da se vrati na svoje. Kad su u grupi onda se boje i govore drukčije. Nažalost, oni koji su ih tu nastanili ne vole slušati o njihovim željama za povratkom i za svojim. Ipak, utjecaj radikala je sve slabiji. I među Srbima dolaze ljudi koji su spremni pogledati istini u oči. Nije to lako, ali stvari idu nabolje. Ima uglednih Srba koji govore o tome kako bi se rado priključili brčanskom distriktu. U Pelagićevu ima vrlo ozbiljnih političkih snaga koje na tome rade.

Patron župe Gospa od Anđela je dostojanstveno proslavljen

Na Gospu od Anđela u Tramošnici je bilo preko tisuću osobnih automobila, velik broj autobusa i drugih prijevoznih sredstava. Kažu

Pejo Banović i Fadil Banjanović na zajedničkom postu

da je bilo više svijeta nego nekad u prijeratno vrijeme.

Nije to bio samo pohod Gospinoj crkvi, nego i pokazatelj velikog zanimanja za stanje u sadašnjem trenutku i hoće li biti mogućnosti za normalan život u ovome kraju. Nadamo se da će to biti velika prekretnica za one koji su do sada sumnjali u povratak.

Kratka povijest župe Tramošnica

Župa Tramošnica je vrlo stara! 1673. godine je imala 6.300 katolika. Tada su je opsluživali franjevci modričkog samostana. Pogodile su je velike nevolje poslije Bečkog rata. Narod se iselio. Ostao je mali broj ljudi. Župa se kao središte ugasila. I tako je to trajalo osamdesetak godina. Tek 1784. ponovno oživljava kao kapelanija župe Ravne (Bijela). Ponovno je proglašena župom 1802. godine.

Jedan od njezinih prvih župnika ili kapelana bio je i mučenik fra Lovro Milanović. Ubili su ga Turci 1807. godine, na ulazu u selo Turić, nedaleko od Kožnjače u blizini kuće Zetića. Na mjestu pogibije je izgrađen spomenik i zasade lipe. Grob mu se nalazi na turičkom groblju. Ljudi iz okolice ga smatraju mučnikom za vjeru. Dolaze na njegov grob i mole se. Svake godine se okupljaju uoči Mlade nedjelje koja pada između Velike i Male Gospojine. Inače dolaze i drugim mladim nedjeljama, jer je fra Lovro ubijen uoči Mlade nedjelje.

Rimokatolička župa Tramošnica podijeljena je u nekoliko župa. Od nje su nastale 1803. godine Garevac, 1868. Gradačac, 1972. Srednja Slatina, 1968. Turić, 1973. D. Tramošnica. U župi se kao patron štuje Gospa od Anđela. Prije zadnjeg rata su se mogle vidjeti kolone koje su dolazile iz čitave okoline: od Tuzle, Špionice, Dubrava, Modriče, Vidovica. Tolise. Išao je kako je tko mogao. Redovito bi pješaci dolazili uoči Gospe. Tu bi pod vedrim nebom i u crkvi prenoćili. Posebno je bilo lijepo gledati kako dolaze i odlaze organizirane povorke iz Tolise, Oštre Luke i Vidovica u procesijama molćei krunicu, uz svete pjesme i molitvu, s križem na čelu kolone.

Danas se tu nalaze ruševine i pustoš. Porušene su crkve i kapele.

Porušen je fra Lovrin grob i spomenik na mjestu njegove pogibije. Većina kuća je uništena ili devastirana.

Na sve strane su ruševine iz kojih izbija trava ljudske agresivnosti i svega onoga što se zove "Prvim grijehom" neumrlog Adama i Eve. Gledajući ovo, nema se što drugo reći nego sleći ramenima i potražiti sigurnost u poljuljanoj Nadi o kojoj nam neumorno propovijedaju tramošnički fratri od vjeka.

Perspektive

Postalo je neukusno slušati kako u Bosni nema perspektive za Hrvate. Gledajući vjeru i optimizam ljudi što su se vratili može se uočiti da je ipak dobro pobjednik nad zlom. Tu se gradi novi život.

Gradi se nova Tramošnica. Ne od brvana i balvana, nego od vjere i ljubavi. I konvoj pomoći koji je uputila Vlada Tuzlanskog kantona je svjedočanstvo kako se ljubav probija kroz sve Scile i Haribde nepravde. Tako neka bude!

Petar MATANOVIĆ

Neum: Sjednica Središnjeg odbora HDZ BiH

POLITIKA U INTERESU HRVATA BiH

Na drugoj sjednici Središnjeg odbora HDZ BiH iskazano jedinstvo stranke i data puna potpora Daytonskom mirovnom sporazumu i Sporazumu o posebnim odnosima sa Republikom Hrvatskom

U Neumu je 17. srpnja 1999. godine održana druga sjednica Središnjeg odbora HDZ BiH.

Sjednica je održana u vrijeme završetka Kosovske krize i Sjedinjene Pakta o stabilnosti u teškim političkim, gospodarskim i socijalnim prilikama, kada Hrvati i drugi stanovnici BiH očekuju odgovarajuće poteze i rješenja.

U pozdravnom obraćanju izaslanika predsjednika Republike Hrvatske dr. Ivić Pašalić je istaknuo kako se temeljna odrednica politike RH i HDZ prema hrvatskom narodu u BiH nije promijenila i u potpunosti se očituje na temeljima Daytonu i sporazuma o posebnim odnosima.

Pored dr. Ivića Pašalića u izaslanstvu RH bili su još i Milan Kovač, Zdravko Bušić, Vice Vukojević, Bosiljko Mišetić, General Ljubo Česić-Rojs, Šima Krasić te hrvatski veleposlanik u BiH Damir Zorić.

Predsjednik HDZ BiH Ante Jelavić u svom obraćanju ukazao je na pobjedu jedinstva stranke na Petom saboru HDZ BiH i podsjetio na programsku deklaraciju u kojoj je navedeno da se do trajnog mira na ovim prostorima može doći samo uz poštivanje načela pune nacionalne ravnopravnosti i uvažavanje nacionalnog i kulturnog identiteta svakog naroda.

On je naglasio kako se HDZ BiH kao stranka zalaže za provedbu Daytonskog sporazuma, izgradnju zajedničkih institucija, i za decentraliziranu državu triju ravnopravnih konstitutivnih naroda.

Govoreći o povratku prognanika, Jelavić je naglasio da će se HDZ zalagati za povratak Hrvata svojim kućama, kao i povratak svih koji su prognani iz svojih domova.

U svom izlaganju Jelavić je posebno naglasio potrebu borbe protiv svih vrsta kriminalaca, i konačno otkrivanje počinilaca svih terorističkih akata nad Hrvatima u Srednjoj Bosni i atentata na Jozu Leutara.

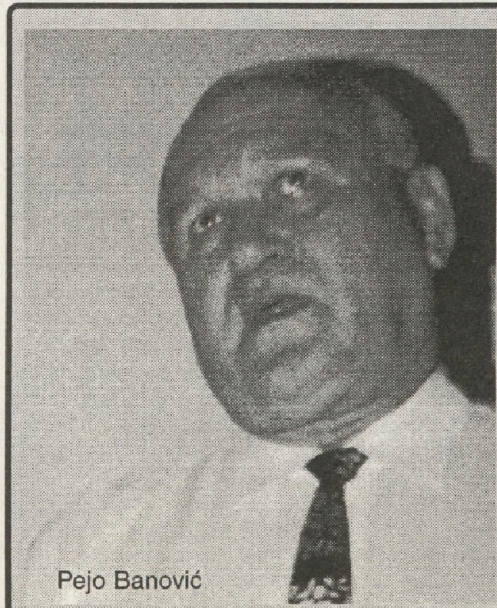
Nakon govora predsjednika Jelavića koji je praćen s velikom pozornošću i odobravanjem, skupu se obratio član Predsjedništva stranke i predsjednik Federacije BiH Ivo Andrić Lužanski. On se posebno osvrnuo na Washingtonski

sporazum i sporazum o posebnim odnosima s RH kao trajnom opredjeljenju i garantima stabilnosti Hrvatskog naroda u BiH.

Lužanski je naglasio kako je za ukidanje svih paralelnih institucija Hrvatske Republike Hercegovine, ali samo pod uvjetom da se istovremeno ukinu i svi recidivi unitarne vlasti na razini države BiH, koji su tu kao ostatci komunističke strukture, ili kao plod narastanja novog unitarizma.

Predsjednik federacije BiH je naglasio potrebu ostvarenja prava na jedinice lokalne uprave i samouprave koja će, kako je to Daytonom predviđeno, jamčiti opstanak, pravo na školu, obrazovanje, kao i druge elemente kulturne autonomije.

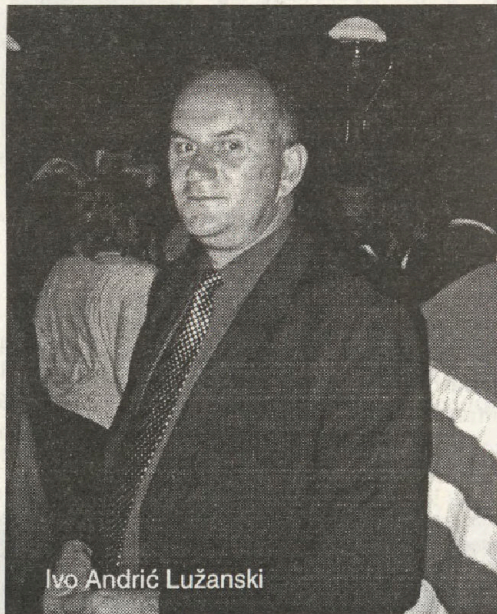
"Također podržavamo i zalažemo se za ustrojavanje novih općina s Hrvatskom većinom kao što su Stup u Sarajevu, Soli u Tuzli, i Kraljeva Sutjeska u Kaknju. Na istim osnovama, uz poštivanje usvojenih kriterija, spremni smo činiti recipročne ustupke drugoj strani, kako bismo zajednički stvorili sve potrebne uvjete za kulturnu autonomiju naroda u lokalnim zajednicama i za

Pejo Banović

unapređenje lokalne samouprave u duhu europske tradicije, čime bi se uz ostale neophodne aktivnosti, stvorili svi potrebni uvjeti za povratak i ostanak ljudi i naroda na ovim prostorima" rekao je na kraju svog izlaganja gospodin Lužanski.

Tijekom sjednice izvršen je izbor novih članova Predsjedništva HDZ BiH. Novi dopredsjednik je Mato Frančević iz Livna, a dva nova člana su Mato Zovko iz Žepča i Zdravko Batinić iz Uskoplja. Pri izboru se vodilo računa o teritorijalnoj pripadnosti tako da u sadašnjem Predsjedništvu imaju predstavnici svih krajeva BiH što je u odnosu na raniji "hercegovački lobi" pozitivna promjena koja garantira zaštitu interesa svih Hrvata BiH i nagovještava politiku HDZ BiH okrenuti interesima domovine BiH. To je svakako očekivana pozitivna promjena i temelj opstanka Hrvata u BiH, posebice Hrvata u Bosni.

Ivo Andrić Lužanski

"Druga sjednica Središnjeg odbora održana je u veoma složenim uvjetima za Hrvate BiH, ali i za one u Republici Hrvatskoj. Ovo će po mnogo čemu biti povijesni događaj. Iskazano je puno jedinstvo unutar Stranke i najavljena nova politika borbe za svakog Hrvata i njegovu kuću na cijelom prostoru BiH, odnosno okretanje BiH kao domovini Hrvatskog naroda.

Ispunjen sam zadovoljstvom što sam bio nazočan ovom povijesnom skupu" rekao je gospodin Pejo Banović predsjednik Županijskog odbora HDZ BiH Soli.

Pored gospodina Banovića u radu Središnjeg odbora sudjelovala su i gospoda: Zdenko Tadić, Anto Pranjić, Franjo Čančarević, Ivica Kovačević, dr. Jozo Budimir, Ivica Marinović, Marko Amidžić, Marjanko Divković i Anto Grbić.

TADO

ZAŠTO MLADI ODLAŽE IZ BOSNE I HERCEGOVINE?

U Tuzli je 15. i 16. srpnja 1999. u hotelu "Bristol" održana Studentska konferencija na temu: Zašto mladi odlaze iz Bosne i Hercegovine.

Na konferenciji je bilo preko stotinu studenata sa svih bosanskohercegovačkih sveučilišta.

Sudionici studentske konferencije usvojili su sljedeću

DEKLARACIJU

o stanju bosanskohercegovačkog društva, položaju mladih i perspektivama demokratskih promjena

1. Bosna i Hercegovina je sve od prestanka rata u stanju nedovršenog mira. Na političkoj pozornici su one iste snage koje su sudjelovale u ratnim sukobima. Te snage ne mogu, s obzirom na svoj položaj i političku ideologiju, izvesti bosanskohercegovačko društvo iz sadašnjeg stanja atrofije.

2. Etnonacionalni programi, koji se u svojim ideologijama najčešće pozivaju na "nacionalna prava", doprinose produbljivanju različitih oblika nepovjerenja i slabljenja kohezije u bosanskohercegovačkom društvu. Ako se učinak tih programa mjeri sa sadašnjim stanjem tog društva onda je ustvrdljivo da su oni u biti antinarodni i antinacionalni. Najveći dio bosanskohercegovačkog društva danas jest u oskudici bez ljudskih prava, bez vladavine zakona i bez demokratskog ambijenta. Time su jednako ugroženi i Srbi, i Hrvati, i Bošnjaci i svi ostali. Takvo stanje nastoje održati one snage kojima je njihov ekomanski interes važniji od budućnosti društva i države.

3. Postojeće stanje zahtijeva izgradnju političke, ekonomske i kulturne alternative kojim bi postojeci oblici zatvorenosti i produbljivanja nepovjerenja bili nadiđeni dijalogom i izgradnjom povjerenja među svim sudionicima bosanskohercegovačkoga jedinstva razlika. A to znači da bosanskohercegovački ljudi mogu uspostaviti ljudska prava, vladavinu zakona i demokraciju jedino kao partnerski i graditeljski dio općih europskih nastojanja u smjeru povezivanja.

4. Individualizam i sloboda izbora, kao temelj ljudskih prava, vladavine zakona i demokracije, omogućuju razvoj svih religijskih i nacionalnih zasebnosti u Bosni i Hercegovini. Ali, to je moguće tek u uvjetima postojanja društva u kojem su osigurana temeljna prava svih njegovih članova, bez obzira na njihove pojedinačne razlike i izbore. Današnje razumijevanje bosanskohercegovačke države koje preovlađuje u "nacionalnim programima" onemogućuje uspostavljanje i razvoj takvih prava.

5. Sadašnje povezanosti nacionalnih programa s državnom vlašću priječe uspostavljanje civilnog društva utemeljenog na ljudskim pravima, vladavini zakona i demokraciji. To se

odražava u podjeli i nepovjerenju: netolerancija preovlađuje, a prognanici se ne mogu vratiti u svoje kuće i naselja. I ne samo to. Postojeći nacionalni, obrazovni programi na svim razinama učvršćuju podjelu, netoleranciju i zatvorenost. Najpoduzetiji i najvitalniji dio bosanskohercegovačkog stanovništva - mladići i djevojke iz svih bosanskohercegovačkih krajeva - ne nalaze osnovu u takvom društvenom stanju za povezivanje svoje egzistencije i budućnosti svoje zemlje. Vrlo velik broj njih već je napustio zemlju ili je namjerava napustiti. To su neosporni dokazi racionalnog i instinktivnog nepovjerenja mladih Bosne i Hercegovine u budućnost koja je povezana s preovlađujućim etnonacionalnim ideologijama.

6. Djelovanju vladajućih etnonacionalnih oligarhija u smjeru slabljenja povjerenja i podjele suprotstavljeni su volja i prisutnost međunarodnih faktora. Razorenu koheziju bosanskohercegovačkih identiteta nadomješta "treća strana". Obnova i snaženje te unutarnje kohezije zahtijeva odlučnije i dalekoročno uključivanje bosanskohercegovačkih mladića i djevojaka u izgradnju političke, kulturne i ekonomske alternative u sadašnjem stanju opće društvene močvarne u kojoj bujaju kriminal, varanja, nepotizam, ugroženost prava, djelovanje mimo zakona i osjećaj nesigurnosti.

7. Organiziranje bosanskohercegovačkih mladića i djevojaka radi građenja nove Bosne i Hercegovine jest uvjet osiguranja ljudskih prava i vladavine zakona u budućnosti. To je temelj onog stanja cijelog prostora Jugoistočne Europe kao dijela ekonomske, političke i kulturne integracije europskih različitosti.

8. Sudionici konferencije "Zašto mladi odlaze iz Bosne i Hercegovine?" upućuju poziv svim političkim, ekonomskim i kulturnim činiocima bosanskohercegovačkog društva, kao i predstavnicima međunarodne zajednice, da hitno pomognu preoblikovanje bosanskohercegovačkih sveučilišta te školskih sustava i programa, sukladno s europskim i svjetskim standardima. Sadašnja sveučilišta su najvećim dijelom u ovisnosti o vladajućim etnonacionalnim oligarhijama. To onemogućuje njihovo djelovanje u smjeru jačanja onih načina mišljenja i rada preko kojih će biti otklanjane postojeće društvene napetosti.

9. Uzimajući u obzir činjenicu da su sadašnji obrazovni sustavi u Bosni i Hercegovini najvećim dijelom naslijeđe prethodnog ideološkog i totalitarnog načina vladavine, te da su kao takvi zapali u ruke etnonacionalnih oligarhija, njihova reforma prema visokim europskim standardima i političkoj neovisnosti jest osnova uspostavljanja nove demokratske Bosne i Hercegovine.

Hoće li Srbi doživjeti Vukovar ili Srebrenicu kao što Nijemci doživljavaju "Sindlerovu listu"

PAMĆENJE NA ČEKANJU

Dokle god se bude vjerovalo da je kvaliteta bosanske budućnosti određena stupnjem zaborava - teško da će sunce zasijati kako treba.

Pjesnik Dijan Kalač koncipirao je nekrološki leksikon o sarajevskoj djeci ubijenoj tijekom rata. Namjera mu je da po abecednom redu, s fotosima, donese nekrološke zapise o ubijenim djetinjstvima. U metodologiji sakupljanja građe koristio bi se upitnicima koje bi dostavio obiteljima, a gdje se, pored osnovnih podataka, traga i za onim karakternim osobinama mališana što tragosa izjavljaju iz sterilne statistike. Pred licem vremena oživjela bi daleka imena ubijene sarajevske djece, a kroz njihov individualni svijet mašte, čednosti, snova, nevinosti - ukazala bi se strahobnost tog i takvog sudbinskog ishodišta.

Kalač je spreman ovu knjigu ispisati svojom potrebom da se individualne i obiteljske boli izdignu na razinu kolektivne svijesti o pretrpljenom užasu. Za ovu ideju zna nekoliko Kalačevih prijatelja i poznanika, ali oni su uglavnom hudi pjesnici, nemoćni da stvar pokrenu s mrtve točke. Tako, ostajemo bez spoznaje o istinskoj dimenziji zločina nad sarajevskim djetinjstvima. Već sutra nitko, osim njihovih bližnjih, neće znati da se to dogodilo. Već prekosutra... Nakon desetljeća tisuća ubijenih civila, ni nakon četiri godine, kod nas ne postoji sustavni, strateški, programski, ni javni ni tajni nijet da se uspomena na žrtve bosanskog hlokausta institucionalizira. Urađeno je nešto projekata u literaturi i publicistici, ali njihova realizacija nije plod društveno-političkih interesa. Za razliku od onog vremena, kada su svi putovi skretali ka pamtilištima, kad se nadgradnja memorije smatrala svetom obvezom - aktualno nam je društvo nudistički komotno. Ne samo da nema tog arsenala moralnih i materijalnih podstacija izgradnji memorije, već je većina autora prisiljena da po kojekakvim tajkunhanama kamače sredstva za projekte od općeg značaja.

Tržište javnosti okupirano je lakšim, estradnim temama, možda i zbog zazoranja od otvaranja odgovornosti za proklamirane i konačne ciljeve u odnosu na žrtve projekta iz 1992. godine. Prije ili poslije valjat će rasklopiti seharu tema među kojima je i ona: koliko je "državotvorno" rukovodstvo, svojim inzistiranjem na šerijatskoj islamizaciji društva, učinilo na legalizaciji agresorskih ciljeva i produžetku genocidne agonije. To je lzetbegović mislio pod onim da se "narod koji spava može probuditi samo

udarcima", apsolutno nema nikakve veza sa žrtvama holokausta. To su obični smrtnici koji svoje životne ambicije ni u ružnom snu nisu vidjeli u umiranju za uzvišene ciljeve. Jesu li te brojne smrti trebale u nekom vaktu poslužiti kao sredstvo uvjeravanja u srednjovjekovne ideološke splećine - nebitno je za civilizacijsku obvezu da se ljudska nesreća pamti, i opominje. To su dvije različite stvari: jedna politička i efemerna, druga moralna i trajna. Ali: o drugoj odlučuje prva.

Sve bi bilo lakše da "državotvorna" politika nije posvađana s bošnjačkim nacionalnim interesima. Nebrojeno puta pokazane panislamističke vizije imune su na bol: dragi Allah je tako htio, i fajront. Čak što više dešavalo se da naši narodni tribunali čestitaju roditeljima što su im djeca šehidi, pa treba da im je drago što sad uživaju u džennetu među hurijama. U takvom pomračenju pameti nema mjesta ni za fenjer. Opozicija je još zatvorena. Oni moraju uvjeriti narod da su alternativa, pa im se ne rentira pominjati da je u Bosni netko nekoga ubijao. U kontekstu reafirmacije multietničnosti, nad kojom izigravaju monopol kao SDA nad bošnjaštvom - pogotovo je štetno isticati da je jedan narod bio predat na istrebljenje. Kad ne može biti da su po ključu za tri brave ginuli svi, onda nije ginuo nitko. A i ne ide da se u čorbu od noblesa, računara i gela udrobi taj seljakluk.

Treći bager koji navlači paučinu na pamćenje je međunarodna zajednica. O Jah Suši Jah Kiši dovoljno je rečenog. Uz časnu potporu ekshumacijama i hapšenju ratnih zločinaca - dugoročna strategija se bazira na Titinom receptu zaborava. Ko biva, kad se zadovolji pravda neće više biti razloga da se prisjećamo radioaktivne prošlosti.

Bosanska tragedija, a poglavito stradanje Bošnjaka i Hrvata, zaslužuju znanstveni, memorijalni i umjetnički tretman kao i stradanje Židova u Drugom svjetskom ratu. Mitologizacija bosanske tragedije nije, kao što se vjeruje, u suprotnosti sa političkim interesima daytonske BiH. Bilo bi korisno da Srbi dožive Srebrenicu kao što Nijemac doživljava "Sindlerovu listu". To je nemoguće bez povijesnih i umjetničkih poruka koje nadrastaju ovozemaljske kalkulacije. Dokle god se bude vjerovalo da je kvalitet bosanske budućnosti određen stupnjem zaborava i izjednačavanje krivice - teško da će sunce zasijati kako treba.

Fatmir ALISPAHIĆ

S. M. Slavica Buljan,

FDC

mного vode, dok se (blago onima koji se zateknu spremni!) začuje samouvjereni, unisoni uzvik - ŽENE DOLAZE -.

To nije pitanje izbora, to, čak, ne izlazi iz okvira poslušnosti. Nismo znali ili nismo htjeli pravilno pročitati: TALITA KUM! (Djevojko, zapovijedam ti, ustani!), MK 5,21-43; Lk 8, 40-56.

Sestra Slavica Buljan, Derventčanka, pravilno čita i, sukladno svojim zavjetima, ne ostaje na površini njihova značenja. Nadilazeći leksičko značenje siromaštva, čistoće i poslušnosti, ona pjeva psalme iz srca i razmišlja o Isusu i s Isusom, pridružujući se u duhu susedstava koje su svoj zavjet krvlju potpisale. Sve to nudi kao dar i uzdarje rodu i rodnoj grudi, svima onima koji vole promatrati svijet oplemenjen umjetničkom maštom.

U Tuzlu dolaze mnoge sestre. Prošlo je vrijeme kada su se na ulici za njima okretali. Ljudi su se opet navikli na njihovu prisutnost u gradu. Tuzla žuri u Europu!

Naše, tuzlanske, časne upozorile su me na neobičnu gošću. Motra je (s. Klementina je Albanka, pa je svi zovu motra, što je na albanskom jeziku - sestra!) rekla kako je na posjet koji Hrvatski Glasnik ne smije propustiti. Inače, i motra se pribraja onima koje polako otvaraju vrata ženama u Crkvi i tako utire put u jedno vrijeme u kojem nećemo morati samo "pridržavati skute". Ona nema očekivani i lažno pripisani odnos prema životu što se kao preduvjerenje promiče uz albansku ženu. Poput njezinih sunarodnjakinja koje su ovih dana pred kamerama progovorile svjetskim jezicima, ona pokazuje da vrijeme nove žene, i u samostanu, ne može biti isto kao ono prošlo.

Slavica Buljan je voditeljica ureda za promicanje svetosti Drinskih mučenica. Osim što prikuplja dokumentaciju za beatifikaciju ovih svetih djevoja, sestra je i katolička novinarka i spisateljica. Ima visoku teološku naobrazbu, a radila je u Bosni (Misijska centrala u Sarajevu), Hrvatskoj (Provincijalna tajnica u Zagrebu), Makedoniji i na Kosovu kao medicinska sestra.

Drinske su djevice sada tema koja okupira sav njezin interes. Pokazati svijetu snagu vjere i dobra u susretu sa nevjerojnom i zlom na prostoru Bosne u liku pet časnih žena, zadatak je na kojem s mirom i sabrano radi ova bosanska, mudra odmjereni divica.

HG: Tko su žene koje su prvi puta spomenute 1971. godine u Glasu Koncila (Živko Kustić, Bijele djevice u krvavoj Drini), a koje ste Vi predstavili 1996., u knjizi "Zavjet krvlju potpisan"?

S. SLAVICA: Pet sestara iz Družbe Kćeri Božje ljubavi: s. M. Berchmana Leidenix, s. M. Krizina Bojanc, s. M. Jula Ivanišević, s. M. Antonija Fabjan i s. M. Bernadete Banja, koje su četnici za vrijeme Drugog svjetskog rata otjerali u smrt, jednu na putu do Drine, a četiri u rijeku Drinu, jesu moja inspiracija u traženju snage na putu do Istine i Ljubavi.

Uzoriti kardinal g. Vinko Puljić napisao je u predgovoru:

"Knjiga je pisana u vrijeme kada se tako često spominje Drina i kada njezinim brzacima ponovno teče ljudska krv kao posljedica ratnoga ludila proizvedena iz glava i srdaca ispunjenih mržnjom. Životi sestara jesu svjedočanstvo ljubavi prema Bogu i bližnjemu, borbe za čovjeka i očuvanje duhovnih vrednota po kojima se čovjek prislićuje Bogu i nalazi smisao življenja".

Sve je u njoj istovremeno aktualno i svevremensko za ovaj prostor i ljude koji u njemu žive. Ako pročitamo Božićnu čestitku što ju je s. Jula uputila u Zagreb na početku Drugoga svjetskog rata, učinit će nam se da je otposlana u naše vrijeme:

"Neka nam dragi novorođeni Spasitelj donese blaženi mir na ovu uzburkanu zemlju. Kako Vi? Znam da kuburite svakako, no možda je tamo mirnije nego ovdje u Bosni. O ta krvava Bosna, do vijeka nema u njoj mira. Pomozite nam moliti i žrtvovati da se ovo zlo već jednom smiri..."

HG: Sestra Jula Ivanišević, jedina je Hrvatica među Drinskim djevicama. O njoj ćete posebno pisati u knjizi "Idem služiti Isusu". Može li se govoriti o uzoru?

S. SLAVICA: Kopam po arhivima, čitam kronike, volim povijest i moje družbe i moga naroda. Želim upoznati korijene. Naše su sestre bile iz raznih naroda i to nije moglo smetati u Bosni. Naša utemeljica je Austrijanka. Na temelju takvoga odnosa i ja formiram svoje uzore. Djelovala sam socijalno, zdravstveno, karitativno, pastoralno, misijski i ekumenski. Knjiga "Dar i uzdarje" zbir je mojih susreta s ljudima iz različitih naroda.

HG: Vaše ime nije nepoznato katoličkom i svjetovnom novinarstvu (Članica Hrvatskoga društva katoličkih novinara). Ipak, niste se odmah ohrabрили ogledati u književnom radu?

S. SLAVICA: Za svoju naobrazbu zahvalna sam svojim duhovnim i svjetovnim učiteljima. Voljela sam one zahtjevne, koji su tražili puno. Ljudi koje sam susretala, koji su bili značajni, i do čijih mišljenja sam držala. Uglavnom su me ohrabrivali. Jedan svećenik, dok sam bila u Makedoniji, napisao mi je:

"Vi djelujete u Makedoniji, a pastorizirate u Bosni i Hercegovini i dalje".

HG: U knjizi "Razmišljanje o Isusu i s Isusom" napisali ste 19 članaka u kojima ste uočili poseban odnos Krista prema ženi. Žena - subjekt, to je Kristov stav za koji nismo sigurni da je dosljedno sproveden. Kada Marija Magdalena dotrči i dojavljuje da "Gospodina uzeše i ne znam gdje ga staviše" (Lk 20,2), nisu joj vjerovali, ni njoj ni drugim ženama. Taj je odnos prema ženi odnjevovan do danas. Vidim, to ste uočili!

S. SLAVICA: To je vrlo važno. Taj trenutak kad se ukazao Magdaleni. Čak ju nije niti prekorio što ga ne prepoznaje. Učenike jest.

Hrvatski Glasnik, srpanj/kolovoz 1999.

Ima još takvih mjesta kod kojih tumači ostaju "srca tvrda". Taj odnos patrijarhalnog tumača uklapa se u sveopće, muško tumačenje povijesti i svijeta. Božja riječ upućena ženi često nije ona koju čujemo od interpretatora Njegove riječi. Mi žene, koje ga poput Magdalene slijedimo, čujemo ono: "Marijo", upućeno svakoj od nas.

HG: Zbilja, uz vaša imena osim FDC (Filiae Divinae Caritatis - Kreći Božje ljubavi), stoji - S. M. Što to znači?

S. SLAVICA: Soror Maria - sestra Marija! Svaka od nas dobiva uz svoje, ili novoodabrano ime i ime Blažene Djevice. To je ono ime koje je prvo među jednakima i koje je nositi čast. Znati prepoznati njegovu veličinu poseban je dar!

HG: Iako knjiga "Zavjet krvlju potpisan" ima dokumentarnu vrijednost, počevši od naslova, vi ste se stalno služili pjesničkim jezikom. Branko Miljković je napisao: "I Anštajn se može prepjevati".

Jeste li, pišući "Šutnju bijeloga groba", Krvavu zastavu", "Mukocvijet", "Proljeće okrvavljenih ljiljana" i ostale poetonosno naslovljene dijelove knjige, svjesno kazivali svoje subjektivno viđenje događanja ili vam je, kao rodenoj pjesnikinji, objekcija izmicala?

S. SLAVICA: Još sa šest godina željela sam biti sestra. Kada sam se u Derventi, prilikom priprema za Prvu pričest, susrela sa sestrama, znala sam što želim. Moji roditelji voljeli su Crkvu, ali me je iznenadilo s koliko su spremnosti, prvo od devetero svoje djece, htjeli poslati u taj teški poziv. S petnaest godina bila sam u samostanu, 1971. "obukla" sam se, 1973. imala prve zavjete, a 1979. doživotne.

Moj život u samostanu bio je poezija. Ne znam koja sam osjećanja najintenzivnije doživljavala, vrlo sam emotivna. Znam samo da je ispred svih ljubav koju za druge nisam štedjela. I pri pisanju, također, ne mogu kontrolirati svoje srce. "Okrvavljeni ljiljani" otvaraju moju dušu i nikakvi teorijski zakoni pisanja ne mogu usmjeravati emocije koje me vode u tom poslu. Zato su ti dokumenti poezija. Ako se to, možda, ne "uklapa" u postojeće publicističke i književne vrste, ništa ne želim mijenjati. To je moj pristup, moje "čuđenje u svijetu".

HG: Emaus na Breškama, Josipovac, Zavod Kraljice

Hrvatski Glasnik, srpanj/kolovoz 1999.

krunice! To su nazivi koji vaše sestre vezuju za tuzlanski kraj. Kada ste se 1988. vratile u Tuzlu, nije bilo naznaka da će se obnoviti školstvo i ostale vaše djelatnosti. Kako to danas doživljavate?

S. SLAVICA: S osobitim interesom pratim sve što se dešava u Bosni i, prema prilikama, u tome sudjelujem. I u ratu sam dolazila, preko Igmana, u Sarajevo kao i u Kakanj, Travnik i Vitez. U Tuzlu sam željela doći, posjetiti sestre Zdravku i Klementinu, ali nisam imala priliku. Znam što ste sve pretrpjeli.

Od 1945. radile smo samo u zdravstvu i katehezi, a sada školujemo sestre i u prosvjetnoj struci. Opet ćemo se vratiti svim svojim zanimanjima. Osjećam da kao sestra - književnica pokazujem još jedan aspekt naših mogućnosti.

Pišući refleksivnu, religioznu, domoljubnu, socijalnu i pejzažnu poeziju, ja stojim kod Groba i odgovaram tek Uskrslom Kristu: Učitelju moj!

HG: Osim sestre Jule koja je bila u Emausu na Breškama i poglavarica u Josipovcu, za Tuzlu je vezana i sestra Berchmana, od dragosti zvana

"turska sestra" o čijem ste izgubljenom grobu pisali:

"Njezin grob negdje u okolici Sjetline šuti sve do danas. Ali ne šuti njezina mučenička krv.

Ona kazuje i kazivat će i ubuduće o životu, o radu i mučeničkoj smrti s. M. Berchmane Leidenix.

Eto, mnoge je u Bosnu naučila čitati i pisati. Družbi je odgojila redovnički podmladak.

Sebe je posvetila - i "sakrila se" u sjetlinskoj šumi.

Svako je jutro sunce obilazi, šumsko cvijeće kiti joj grob, a ptice joj pjevaju pjesmu pobjede".

Ostale tri nisu djelovale u Tuzli?

HG: Nisu u Tuzli, ali jesu u Bosni. Sestre su naše zagovornice, one nas poznaju i razumiju. Na njihov zagovor možemo računati. Dužni smo raditi na tome da se postave na prava mjesta ove svete žene.

Ne znam jeste li ikada imali priliku voditi razgovor sa sličnom osobom? Iznadila me je njezina smjernost i mir, očekivala sam energičniju ženu. Zašto ju je netko trebao poticati i ohrabrivati u pisanju, zašto nije imala iskonsku hrabrost - pitala sam se. Pred očima

ANDRIĆ JE VOLIO BOSNU

Doći će vrijeme, i to ubrzo, kada će ljudi koji ovih godina pišu sve ono što smo usudom poziva prisiljeni čitati, objašnjavati zašto su sve to pisali i braniti se poznatim frazama:

"Bilo je takvo vrijeme, svi smo tako mislili, bio sam naivan".

Oni koji, u međuvremenu, odu š ovog svijeta, neće imati priliku za samoobranu, pa će biti neugodno pisati im nekrologe i preskakati jedan značajan angažman u kojem su trošili svoju "intelektualnu" snagu.

U "Znakovima pored puta" Andrić je napisao: "U prvog polovini života čovek želi i radi ono čega će se u drugoj polovini stidjeti i odricati, a druga polovina mu prode u uzaludnim pokušajima da se popravi ili bar zataška ono što se radilo u prvog. Tako se na kraju sve potire i svodi na nulu. Ostaje samo kajanje i stid".

Može li se prešutjeti, ignorirati Andrić u Bosni, i hoće li se tom prokušanom metodom svesti na nulu? Što hoće bosanski čovjek na vlasti, čineći to nevideno barbarstvo? Koji su to teorijski kriteriji kojima se "kasapi" jedan

književnikov svijet što ga on, kao dostvoritelj, ima pravo stvarati po svom viđenju?

Doktorska radnja i odnos prema albanskom pitanju u ovom kontekstu nisu diskutabilni jer, ovdje se ne radi o davanju imena ulici čovjeka koji spram društvenih kretanja i kategorija ima neprihvatljiv stav, nego o Andriću-umjetniku, književniku i nobelovcu, jednom od onih kojih nemamo "za bacanje".

Andrić je volio Bosnu! Možda bi se moglo reći da nije dovoljno jasno pravio razliku između Turaka i islamiziranih Bosanaca. Njegov odnos prema muslimanima formiran je prvo u Višegradu, pa u "Mlodoj Bosni", pa u Beogradu. To što je Turke smatrao okupatorima i kao takve izrugivao nije valjda za osudu, a bosanske muslimane prikazuje i pozitivne i negativne, kao i druge bosanske ljude. Uostalom, u njegovu književnom opusu prepoznaju se dijelovi iz fratarskih kornika?

Naglašavam - sve je ovo u okviru umjetnosti koja se ne da objektivnom zbiljom vrednovati.

Ali, ako baš hoćemo: Za Rasimbega u pripovjetci "Proba", fra

mi je lebdjela očekivana samouvjerenost i superiornost Marije Magdalene!

Nakon razgovora sa sestrom Slavicom, nisam više sigurna u svoj stav.

Hrvatica, katolkinja, intelektualka, žena u našem vremenu - kakva zapravo treba biti?

U knjizi Dar i uzdarje, ima crtica pod naslovom Teppich blumen. Pišući o tome efemernom cvijetu, ova čudesna žena, jedan teppich blumen u Božjoj bašči, konkretizirala je svoj eterični život:

"Teppich blumen je, također, specifično cvijeće.

Svakog jutra otvara svoje latice poslije izlaska sunca i njegov je vijek jedanaest sati.

Poslije ih zatvara i uvene. (...) On se otvori da pozdravi sunce i svoga tvorca, da se nasmiješi svima nama i počine.

Taj cvijet živi samo za slavu Bogu i da ponekoga potakne da zahvali Bogu".

Može li se, zbilja, tako nenametljivo, sa strane, poput sestre Slavice, u životu mnogo postići?

Sigurno znam da na ovom svijetu ne, ali tamo negdje, kud je okrenuto srce ove lijepe žene, drugačiji su kriteriji i druge vrijednosti.

Marica PETROVIĆ

Serafin (likovi iz pripovjetke) kaže da takvog čovjeka nije bilo na daleko niti će ga biti. U snu što ga je fratar ispričao begu, izrečen je Andrićev implicitan stav o islamu. Sanjao je fra Serafin Isa Peigambara:

"Ako ćeš pravo da ti kažem, fra Serafine, ono, ta stvar s vjerama i nije važna, vamo u nas na ovome Svijetu, kao što je tamo u vas, pogotovo u Bosni. Ovdje se, ako ćeš pravo, i ne pita ko je koje vjere, nego kakav je po srcu i po duši. Po tome mi sudimo", riječi su Isa Peigambara.

Oni koji ovih dana zelozno predlažu lomaču, neka poslušaju vapaj iz "Nemira" u kojima Andrić pita: "(...) koje je moje mjesto i moj kraj jer ne mogu ni ja do vijeka živjeti kao siročić, bez imena i puta (...).

Ali, ja se nemam kuda vratiti (...) Šta sam ja ovdje u svijetu? Stablo na vjetrovitu mjestu. Cvijet ukras puta (...)"

Huškači trebaju vratiti svoje kamenje u džepove u kojima imaju orahe koji se ne daju na taj način prikriti!

Marica PETROVIĆ
FRONT SLOBODE

310 GODINA OD POVIJESNOGA PRESELJENJA JEDNOG OD NAJVEĆIH FRANJEVAČKIH SAMOSTANA U BOSNI SREBRENOJ, POSVEĆENOM UZNESENJU GOSPINU, I NJEGOVIM SVEĆENIKA I CIJELOGA PUKA PREKO SAVE I DUNAVA

RADOSNA GOSPA - VJEČITA PROGONICA

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Stoljećima, već, u Franjevačkom samostanu u Baču, u Vojvodini, štovanju je izložena i čuvana je tu, gdje i danas stoji, slika, milosni lik Bogorodice zvane "Radosna Gospa", donesena s tuzlanskog Gradovrha. Taj lik nosi u sebi veliku tajnu, a štovanje ove slike potječe još iz Zvornika, od prije petsto godina, kada se ona, stjecajem nesretnih okolnosti, počela seliti.

Do prije 311 godina, u Gradovrhu je, naime, tj. u gradu na vrhu, na petsto metara visokom i danas posve pustu brdu između Gornji i Donjih Soli, Tuzli, 147 godina postojala lijepa crkva sa samostanom, posvećena Blaženoj Djevici Mariji. Svojedobno, tijekom XVI. i XVII. stoljeća, ovaj samostan je slovio kao jedan od najznačajnijih franjevačkih samostana bosanske provincije, poznat po tomu što je nastao preseljenjem franjevačkih samostana iz Zvornika i Gornjih Soli, koji su također bili posvećeni Blaženoj Djevici Mariji.

Turci su, naime, željeli čitavo bosansko Podrinje i bogati solski kraj potpuno islamizirati. U tomu su im najveću zapreku predstavljali ovdanji franjevci. Stoga su njihove crkve razarali ili pretvarali u svoje džamije.

Za vrijeme austro-turskih ratova između 1526. i 1566., koje je vodio Sulejman Veličanstveni, zvani Zakonodavac, Turci su porušili brojne crkve i samostane u sjeveroistočnoj Bosni, a ubrzana islamizacija omogućila je razvitak orijentalno-muslimanskih gradova, upravo u mjestima gdje su postojali samostani, pa su franjevci i Hrvati katolici, htjeli ili ne, morali seliti.

NAPUŠTANJE PODRINJA

Kao i mnoge druge, takva sudbina je zadesila i zvornički, vrlo lijep franjevački samostan izvan gradskih zidina, nadomak Drine, a potom i samostan u Gornjim Solima. Nakon neuspjele vojne 1532., u povratku, poraženi turski vojnici iskalili su svoj bijes na nedužnom hrvatskom katoličkom pučanstvu.

Samostan u Zvorniku, koji se do tada uspio nekako održati unatoč velikim nedaćama, turska vojska je do temelja srušila 1533., zgradu spalila, crkvu pretvorila u džamiju, a franjevce protjerala, dopustivši im da pri odlasku samo malo crkvenih stvari i knjiga ponesu, i to tajno, da im se na zaplijene u putu od strane, kako bi se danas reklo, "neodgovornih pojedinaca".

Bježeći od Turaka, franjevci su spasili samo čudotvornu Gospinu sliku, koja je bila u zvorničkoj crkvi sv. Marije. Kupili su, svojedobno, u Budimu za pedeset maraka boje, da na dasci vrlo bogato naslikaju Blaženu Djevicu. Tada su, u predvečerje Marijina Uznesenja na nebo, ponijeli sobom ovu svetu sliku uz Drinu, da je sačuvaju.

Povijest ove nemjerljivo vrijedne slike, dok je bila vezana sa zvorničkom crkvom, obavijena je legendom. Jedna od njih govori o konjaniku - Turčinu koji ju je kopljem oskrnavio, oštetivši je ispod Gospina desnog oka. Iz tog mjesta je prema Djetecu u Gospinu naručju istekla puna šaka krvi. Turski konjanik koji je to uradio odmah se, kazuje legenda, zajedno s konjem srušio na zemlju i pretvorio u kameni kip ili se, druga verzija, utopio s konjem u Drini. Taj se konjanik pojavljivao u vodama Drine uoči pojedinih svetkovina Blažene Djevice Marije i prevrtao po vodi.

Franjevci i vjernici su pokušali ukloniti krv poteklu sa slike, s Gospina lica, ali u tome nisu uspjeli. I tako ranjenu, okrvavljenu Marijinu sliku franjevci su iz Zvornika najprije donijeli u Gornje Soli. No, ni tu nisu mogli dugo ostati jer se ubrzano razvijala muslimanska kasaba koja se proširila i na srednjovjekovni hrvatsko-katolički gradić Izvorište, gdje se upravo nalazio samostan sv. Marije. Morali su seliti dalje, na obližnji Gradovrh 1541.

Samostan u Gornjim Solima, koji je djelovao i prije njihovog dolaska, prije 1477., Turci su porušili. Umjesto crkve sv. Marije, već 1600. u Gornjim je Solima postojala "džamija od crkve".

Od tada samostan u Gornjim Solima nikad više nije obnovljen, a gradovrški je samostan ponio njegovo ime.

UTOČIŠTE U PUSTINJI

Tu su, na svome posjedu, lijepom proplanku nedaleko od utvrde Gradovrha, na nenaseljenom mjestu, gdje su potaknuti javljanjem čudesa svjetla noću - plamenova koji su poput baklji gorjeli osobito uoči Blagdana Velike Gospe, grof Ivan i sin mu Petar Maglašević otkrili čitav oltar, te sagradili novu crkvu prije dolaska Turaka i počeli graditi samostan pod turskom vladavinom. Doprili su ga tek 1541., dobivši od sultana Sulejmanferman-odobrenje za gradnju.

Sultan je lako na to pristao, jer se nije radilo o novom samostanu ni o novoj crkvi, nego samo o premještanju s jednog na drugo mjesto, "koje je, kao u pustinji". Bilo je i poželjno da se fratri uklone iz muslimanskog grada, kakvim je Gornja Tuzla sve više postajala. A, ugroženi u Gornjoj Tuzli, franjevci doseljeni iz Zvornika i oni iz samostana sv. Marije u Gornjoj Tuzli, rado su se preselili na Gradovrh.

Protjerani i iz Gornje Tuzle, redovnici iz Zvornika su opet ponijeli sobom čudեսnu sliku Majke Božje Zvorničke i svećano je smjestili usred gradovrške crkve, na oltar među kipovima na sjevernoj strani. Ona se, kasnije, veoma štovala.

Puk je dolazio postojano i tu često častio Djevicu. Zbog toga je gradovrški samostan brzo postao poznat diljem Bosne Srebrene.

SLAVNA PROŠLOST

Crkva sa samostanom na Gradovrhu je bila napravljena od zemlje i šepera, ali je za ondašnje prilike, čak i po mišljenju biskupa fra Jeronima Lučića, bila "velika i lijepa". "Kor je zapremao polovicu crkve... Oltar je djelo vrlo dobre ruke, odlična umjetnika". Samostan je također bio "solidan i prostran". I, "onako između Gornjih i Donjih Soli, na prekrasnom povišenom položaju, s njega puca vidik na četiri dana hoda" - kazao je, opisujući ga, fra Pavao Pelizzer, generalni vikar franjevačkog reda iz Rovinja, kojeg su starješine 1640. godine poslale ovamo. "Prema istoku i jugu divna šuma, na zapadu dolina prema Donjim Solima, kojom prolaze konjanici i kočije s četiri konja. Doline i brežuljci su lijepo obrađeni, sve u zelenilu, kano da su kistom načinjeni. Od samostana se vide kuće obiju Soli.

Obilazeći svoje župe i dijeleći sakramente Svete Potvrde, 1591., biskup fra Franjo Baličević u gradovrškom je samostanu zatekao desetericu svećenika, trojicu klerika i dvojicu braće laika. U okolnim selima bilo je četiri stotine hrvatskih katoličkih kuća s 1.600 žitelja. Krizmano ih je više od četiri stotine. Crkva i samostan su popravljani i dograđivani zbog puka koji je u njih masovno dolazio radi čudesa, koja su se stalno događala: ozdravljivali su bolesnici, hromi, opsjednuti, i Srbi pravoslavci i muslimani, ne samo Hrvati katolici. Najposvećeniji su bili na Blagdan Velike Gospe, 15. kolovoza.

U svom izvješću, podnesenom 1623. Kongregaciji za širenje vjera u Rimu, fra Marijan Pavlović, tadašnji provincijal Bosne Srebrene, piše da se "trinaesti samostan bosanske provincije zove Gradovrh, podignut u čast Blažene Djevice Marije radi velikog čuda što ga je ona učinila nad nekim turskim razbojnicima, koji su tu jedne noći ubili više od dvanaest naše braće". Franjevačku samostansku obitelj činilo je četrnaest fratar. Gvardijan je bio fra Ivan Fojničanin, a lektor fra Matija Divković. Samostan je imao čak pet župa: Gradovrh, Dragunja, Bijelu, Korjenitu i Brku. Sa svojim župama pokrivao je područje na sjeveru do Save, zapadno do Tinje i istočno do Drine. Župe su bile smještene u istoimenim današnjim naseljima.

Godine 1658. održan je u ovom samostanu kapitul Provincije, pa su tom prigodom došli i gvardijani iz Slavonije i Dalmacije. Ovdje je 1674. biskup fra Nikola Ogramić-Olovčić "našao crkvu i u njoj tri oltara. Uz ovu crkvu slavni i na glasu u ovim krajevima, stoji i samostan Male braće". U blizini ove crkve živjelo je oko 1.400 Hrvata katolika od kojih je 1.963 krizmap i među njima sve u redu našao. Ovdje je bio zaput podjeljivao redove, zaredivši pet svećenika, šest đakona, a osmorici podijelio niže redove.

Posljednjih godina njegova postojanja, gvardijani ovog samostana bili su: 1662. Bernardin Galijaš, 1666. Ivan Katušić, 1672. Augustin iz Vareša, 1678. Mijo Bukinjanin i 1681. Bernardin Doljanin. Samostan se većinom pisao: Gradovrh u Salinae Superiores.

Zadnji opširniji podatak o Samostanu dao je 1679. fra Franjo Varadinac. Po njemu, Samostan je te godine bio dobro napučen - imao je četrdeset članova, zatim desetero djece, koja su pohađala redovničku školu, i šest slugu.

PRVI BISKUP SOFIJSKI

Unatoč teškoćama u kojima su se nalazili u prva dva stoljeća turske vladavine, među bosanskim franjevcima je bilo pravog misionarskog duha, a u

U POVODU 310. OBLJETNICE PROGONSTVA: Radosna Gospa gradovrška - bačka

tomu su se posebno isticali fratri rođeni u Gradovrhu.

Među najistaknutijim i najpoznatijim u Bosni Srebrenoj, a i šire, bio je svakako fra Petar Zlojutrić-Salinet, prvi provincijal Bosne Srebrene, od 1590. do 1595. Znajući njegove intelektualne sposobnosti i izgrađenost duhovnog života, 1595. papa Klement VII. šalje ga s još pet misionara u Bugarsku u svojstvu generalnog vizitatora, da obnovi Sofijsku biskupiju, zahvaljujući mu se što je spreman na sebe primiti tako težak posao. Radilo se o pokatoličenju Pavličana, utvrđivanju bugarskih katolika u vjeri i pastorizaciji dubrovačkih kolonista. Između ostalog, fra Petar je sagradio samostan u Čiprovcu, u kojemu je i živio. Bugarski seljaci su ga prozvali svojim apostolom, a njegove pomoćnike anđelima. On se posebno brinuo za odgoj što više svećenika. Nekoliko je kandidata poslao u Rim na studij od kojih su kasnije trojica postali biskupima. Jedan od njih, fra Petar Bogdan Bakšov, pisao je 1640. o njemu, nazivajući ga: "moj otac i učitelj, a koga bih mogao nazvati, svetim".

Fra Petar Zlojutrić je bio prvi biskup Sofijski, od 1601. do 1623. Na povratku iz Rima, 9. listopada 1624., umro je na Gradovrhu, u čijoj je crkvi i pokopan. Bio je biskup veoma sveta života, zbog čega je njegovo ime stavljeno i u Martirologij franjevačkog reda 18. listopada 1639.

Osim njega, provincijalom Bosne Srebrene postao je zatim, 1655., još jedan Gradovršanin, fra Juro Dunderović.

NEUGODAN ŽIVOTOPIS

Inače, životopis Gradovrškog samostana nije baš ugodan. On je posjedom bio siromašan. Radi velikog prošteništa, Turci su franjevcima nametali velike namete, koje oni nisu mogli plaćati. Godine 1576. crkva i samostan su opljačkani i oštećeni, a fratri okrutno mučeni, osobito fra Blaž Radinčić, gvardijan. Koliko je bio težak život i rad franjevac gradovrškog samostana, svjedoči podatak od 18. rujna 1623., kada su, noću, Turci razbojnici provalili u samostan i ubili dvanaest fratar. U listopadu sljedeće godine, prigodom njegova pokopa, Turci su noževima rasporili mrtvo tijelo biskupa Zlojutrića. Biskup fra Marijan Maravić u gradovrškoj se crkvi nije usudio krizmati.

Već 1674. samostan je potpuno opustio. Bio je prezadužen. Dugovao je trinaest tisuća dukata sedamdeseterici muslimana. Velika su sredstva izdavali na podmićivanje turskih vlasti kako bi se oduprli nastojanju Pečke patrijaršije da ih podjarni. Da osujete plan, u ovom sporu vođenom u Sarajevu, bosanski su franjevci morali potrošiti 1.660 dukata. Sam gradovrški samostan morao je isplatiti osminu ove svote. Oskudica novca i nemogućnost isplate dugovanja dala je turskim vlastima povoda da zapriete pretvaranjem samostana u džamiju. Tako je ovaj samostan dospio na rub propasti. Iz godina u godinu počeo je sve više osumirati.

"Vrata u samostan su prema običaju ovoga kraja vrlo mala, a sva okovana različitim vrstama željeza, kako bi se obranila od Turaka", zapisao je s lica mjesta veoma značajno zapažanje generalni pohoditelj Bosne Srebrene o. Pavao iz Rovinja 1640. Prema izvješću fra Jure Neretvanina, 1674. je gradovrški samostan bio zatvoren i prazan.

Veoma crno stanje crkve i samostana u Gradovrhu oslikao je 10. prosinca te godine i biskup fra Nikola Ogramić-Olovčić. "Na jednom od tri oltara u crkvi bila je čudotvorna slika Bogorodice od kršćana već napuštena. Samostan i crkva su toliko opterećeni dugovima, da će je Turci - od čega neka nas Bog čuva! - pretvoriti u džamiju ili ju porušiti, ako Sveta Solica ne pritekne u pomoć. Dug iznosi devet tisuća zlatnika, a na taj dug se plaća dvadeset posto kamata".

ZVJERSKI ZLOČINI

Prilike su se po ovdanjsne fratre još više pogoršale za vrijeme velikog austro-turskog rata, od 1683. Dobar dio svojih izdataka Turci su svaljivali i na gradovrški samostan i njegove župe. Tako u Brki (Brčki) više nema ni crkve ni župske kuće, a ima 1.962 Hrvata katolika. U Korjeniti, u Bijeljinskom Polju, nema crkve, a župa broji 1.418 katolika. Ni u župi Bijela ne nalazimo crkve. Tamo župa broji 995 katolika. Ranije je taj broj bio neusporedivo veći. Hrvatsko se, naime, katoličko pučanstvo uslijed rata masovno iseljavalo iz ovog kraja u Srijem, Slavoniju i južnu Ugarsku. Ovdje se naselilo mnogo islamskog stanovništva, također i dobar dio Hrvata katolika prešao je na islam. U Dragunji također nema crkve, a župa broji 1.161 katolika.

Gradovrški fratri su naročito stradali još uoči tog rata. Dvadeset drugog kolovoza 1682., stoji tako u Sutješkom nekrologiju, u Gradovrhu je ubijen gvardijan fra Bernardin Galijaš bodežom, dok je fra Luka živ ispečen. U isto vrijeme, također u samostanu, Turci su nabili na kolac fratra fra Tadiju Soila, čovjeka sveta života, u čijem su se grobu događala razna čuda.

Otađ, samostan u Gradovrhu bio je stalno zatvoren i u njemu nitko nije stanovao. Samo o blagdanima dolazio je u njega jedan franjevac i držao službu Božju, a onda odmah bježao, da ga kreditori ne bi uhvatili.

Već početkom 1688. većina gradovrških fratar ostavila je svoj i sklonila se u tuzlanski samostan sv. Petra i Pavla. U gradovrškom je samostanu ostao samo gvardijan s još jednim ocem, ali ne zadugo. Gvardijana tuzlanskog, fra Jakova, janjičari su ubili u njegovom samostanu, zajedno s dvojicom drugih svećenika i jednim bratom laikom. "Svu četvericu su ih janjičari poubijali kao nevine jaganjce".

(Nastavak u idućem broju)

SVIJET IGNORIRA OBNOVU CRKAVA

**Najvažnije je vratiti u njihove
domove prognano pučanstvo, a
crkve ćemo nekako obnoviti - kazao
je poglavar Crkve u Hrvata u Bosni i
Hercegovini**

Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić boravio je u posjetu hrvatskoj općini Ravne-Brčko, 19. kolovoza 1999. U općinskom središtu Seonjacima razgovarao je s načelnikom tamošnjeg Općinskog poglavarstva prof. Mijom Anićem i tajnikom multietničke Općinske skupštine u Brčkom prof. Matom Jurišićem.

S općinskim dužnosnicima razgovarao je o procesu dvosmjernog povratka u općine Brčko distrikta, o međunarodnim donacijama koje sve češće zaobilaze to područje te o trenutačnoj sigurnosno-političkoj situaciji u Brčkom distriktu.

Nakon razgovora s općinskim čelnicima kardinal Puljić se u Seonjacima sastao i s nadzornikom za područje Brčkog Robertom Williamom Farrandom i razgovarao o procesu povratka u župu Ulice desetak kilometara udaljeno od Brčkog, ali i o bosanskim Srbima koji su se tijekom Domovinskog rata i poraća uselili u obiteljske kuće brčanskog nesrpskog pučanstva. Kardinal Puljić je obećao posredovati

kod federalnih dužnosnika da se omogući povratak tih Srba u Federaciju i time oslobode kuće brčanskih Hrvata i Muslimana za povratak njihovih prijeratnih vlasnika.

- O aneksima nismo razgovarali, ali oni ne mogu zaobići vjersku slobodu, koja je pravo svakog čovjeka.

Međunarodna zajednica nije nam dala novac za obnovu crkava, ignorirajući to iz njima poznatih razloga. Međutim, važno je vratiti prognano pučanstvo, a crkve ćemo nekako obnoviti - kazao je poglavar Crkve u Hrvata u Bosni i Hercegovini kardinal, Vinko Puljić.

U bosansko-srpskom entitetu u cijelosti je uništeno 37 župa.

Nakon Komušine i Kondžila kardinal Puljić posjetio je i područje općine Ravne-Brčko, izražavajući nadu u skorašnju obnovu župa Krepšić i Gorice pokraj Brčkog te nastavak procesa povratka u Ulice i obnovu tamošnje crkve Prečistoga Srca Marijina.

N. Trogrlić - Večernji list

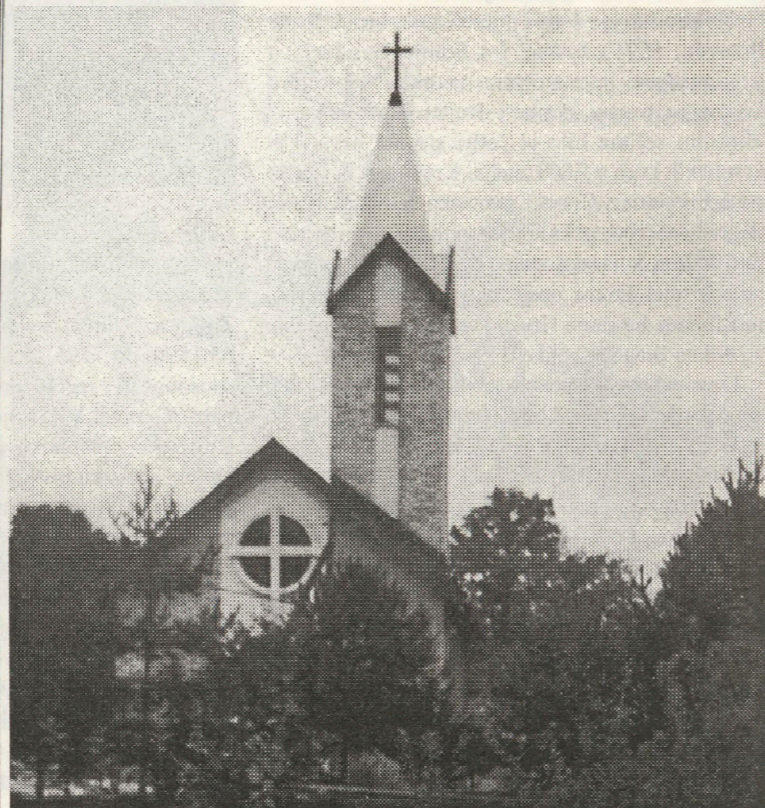
SVETA ANA- PAR SELO

Vlč. Ilija Janjić, tek nekoliko godina župnik je župe Par Selo koja je, kao i on, vrlo mlada. Život ove župe bogat je vjerom i pouzdanjem!

Župa u Par Selu je osnovana prije 13 godina - 1986. godine, a gradnja crkve počela je 1990. Crkva je nedovršena dočekala rat, u ratu je izrasla u pravu ljepoticu i nitko danas

Misno slavlje prevodio je vlč. Jakov Filipović, župnik iz Vidovica, uz koncelebraciju župnika vlč. Iliju Janjića i desetak svećenika tuzlanskog dekanata. Pjevao je Zbor mladih Sv. Vid iz Vidovica.

Sv. Ana i sv. Joakim, roditelji najveće žene u ljudskoj povijesti, uzor su koji se nameće svim katolicima.

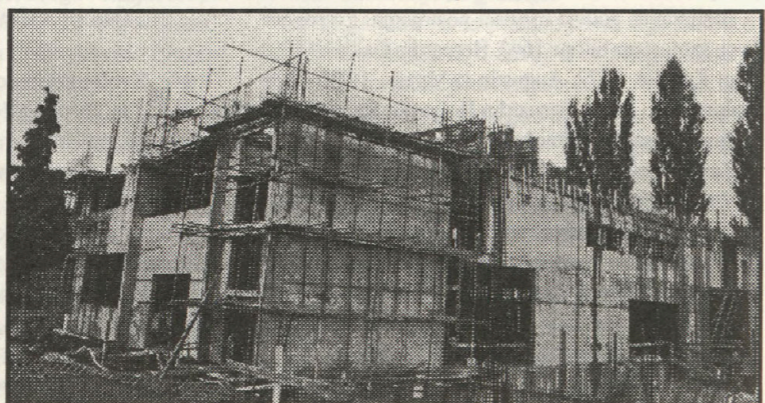
ne može proći, a da ne zapazi crkvu u klasičnom stilu što se svojom pojavom nametne svakom prolazniku.

Župljani rimokatoličke župe u Par Selu svetkovali su u ponedjeljak, 26. srpnja, svoj blagdan. Mnoštvo vjernika - više od jedne tisuće, okupilo se u crkvi i u crkvenom dvorištu da zajedno sa svojim župnikom i svećenicima našega kraja proslave blagdan Svete Ane, zaštitnice župe.

Zaštitnici obitelji, djece i roditeljstva danas imaju štovatelje iz svih socijalnih slojeva.

U mnoštvu vjernoga naroda, među mnogim uglednicima uočeni su i predstavnici SFOR-a.

Par Selo je jedina župa u ovom kraju posvećena Sv. Ani i zato su, 26. srpnja duše svih vjernih bile okrenute u pravcu ove tihe, oku ugodne, obiteljske luke.

Katolički školski centar "Sveti Franjo" u izgradnji - TUZLA
Snimak od 6. kolovoza 1999.

VELIKA GOSPA U OLOVU

Gospa Bistrička, Gospa Trsatska, Gospa Sinjska... velika Gospina svetišta u Hrvata-katolika po tradiciji okupljaju vjernike uoči i na sam dan Velike Gospe.

Gospa Olovska stoji na čelu ovog veličanstvenog molitvenog skupa, ne po svojoj glasovitosti ili popularnosti, nego po svojoj drevnoj i teškoj povijesti.

Kroničari bilježe da je u srednjem vijeku ovo svetište bilo najposjećenije od svih svetišta na Balkanu, pa i šire. Dolazili su hodočasnici iz Bugarske, Makedonije, Srbije, Mađarske, Dalmacije, Slavonije. Danas tome nije tako. Mnoge su okolnosti utjecale na umanjene značaja ovoga svetišta, a posebno ratna i druga povjesna

zbivanja i promjene koje su poslije njih dolazile.

Nije tome davno bilo kako su vjernici tuzlanskog kraja uoči Velike Gospojine stizali pješice i zapregama do Gospina svetišta u Olovu. I danas o tome rado pričaju.

- Svaka čast svim našim okolnim svetištima, ipak se najugodnije osjećam kod Gospe Olovske, govori jedna hodočasnica poslije sv. Mise u Olovu.

- Ovdje se stvarno čovjek nekako najusrdnije moli - kaže jedan fratar okupljenom narodu!

Glavna misna slavlja predvodili su uoči Gospojine, fra Luka Markešić, eksprovincijal Bosne Srebrene, a na sam dan, fra Petar Matanović, gvardijan tuzlanski.

Fra Petar je u propovijedi predložio vjernicima dva zavjeta. Prvi: Vratiti ugled Olovskom svetištu i dati mu značenje koje mu po tradiciji pripada. Drugi: Zajedno moliti za proglašenje svetim fra Luje Zloušića, obnovitelja i graditelja Gospine crkve u Olovu. Svi koji smo ga poznavali, sjećamo ga se kao najvećeg štovatelja Gospe Olovske i njezine krunice!

- Neka moli za Olovu, za Bosnu, za sve nas! - On i Gospa Olovska!

P. Matanović

HUSINO

BLAGDAN VJERE I LJUBAVI

Blagdan Velike Gospe, u narodu nazvan Gospojino, na Husinu dočekan u posebnom ambijentu

Već dotrajala Kapela u kojoj se čuva vrijedna slika Majke Božje, teško da bi mogla dočekati hodočasnike iz svih krajeva Tuzlanskog dekanata, a pogotovo ne jesenje kiše i zimu.

Svjestan toga bio je i mladi župnik vlč. Veselko Župarić, kome je povjereni zadatak utemeljenja župe na Husinu. Da bi se Kapela, svojevrsan spomenik kulture, renovirala, bila su potrebna značajna materijalna sredstva.

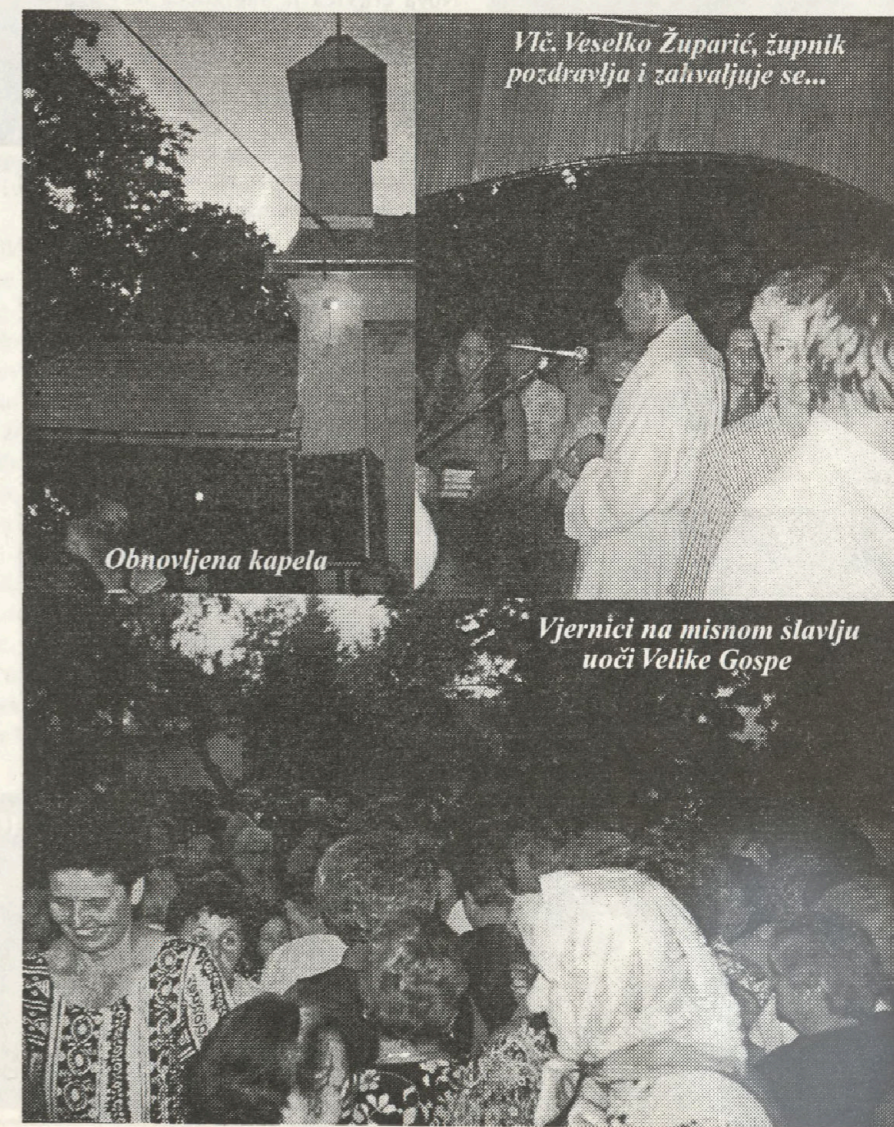
Rješenje je nađeno, nakon slučajnog susreta i razgovora sa gospodinom Zdenkom Tadićem, ministrom Prosvjete, kulture i športa.

Napravljen je plan za izradu projekta renoviranja Kapele i uređenja dvorišta kao i predračun radova. To je bio zadatak župnika, a osiguranje sredstava ministra Tadića.

Plan je realiziran za manje od mjesec dana. Od Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa za navedene aktivnosti izdvojeno je 5.000 KM.

Vrijedni župnik je animirao svoje župljane i krenuo u akciju. Za samo dva tjedna načinjeno je čudo: urađeno je dvorište, prilazno stepenište sa pločama oko kapele, novi zvonik i krov i oluci, fasada, prozori kao i unutrašnjost kapele.

Zadovoljstvo i radost što se Veliki blagdan dočekuje u potpuno

Vlč. Veselko Župarić, župnik pozdravlja i zahvaljuje se...

Obnovljena kapela

Vjernici na misnom slavlju uoči Velike Gospe

obnovljenoj kapeli vlč. Veselko je podijelio sa velikim brojem okupljenih vjernika. Zahvaljujući se Bogu i Majci Božjoj na milosti i lijepom vremenu koje je redovno nagrada husinskim hodočascima, župnik se zahvalio i svima onima koji su pomogli da se navedeno uradi, te tako dočeka Blagdan, kako to i zaslužuje, izrazivši posebnu zahvalnost ministru Ismetu Osmanoviću i ministru Zdenku Tadiću.

Pred više od tisuću vjernika, uz prisustvo velikog broja predstavnika javnog i kulturnog života, misno slavlje je predvodio vlč. Marijan Župarić, uz koncelebraciju domaćeg župnika vlč. Veselka Župarića, te dekana prečasnog Šimu Janjića, vlč. Bartola Lukića, vlč. Marijana Brkića, novog župnika u Dragunji i dr.

Ovom misnom slavlju bio je nazočan i Generalni konzul Republike Hrvatske gospodin Davorin Zago-rščak, doministar Tuzlanske županije gospodin Zdenko Tadić i drugi.

SVEČANOST U POVODU ZAVRŠETKA IZGRADNJE KAPELE SV. ILIJE U STAROM MRAMORU

Svečanost je održana na Ilino, 20. srpnja 1999. godine.

Ispred novosagrađene kapele u 11 sati slavljena je sveta misa, a nakon svete mise upriličeno je zajedničko druženje i prigodni ručak za goste.

Euharistijsko slavlje predvodio je fra Marijan Dadić, župnik župe Gornja Tramošnica, uz koncelebraciju domaćeg župnika župe Šikara fra Franje Martinovića, te velikog broja vjernika, predstavnika društvenog, političkog i vjerskog života Županije i Općine Tuzla.

Kum kapele je Božo Ilije Tadić iz Pogorica, koji je poklonio 3.000 DM.

Nova crkvića je sagrađena na mjestu ranije građene drvene kapele, koja je bila izgrađena za vrijeme fra Blaža Josića (Rapače 2. III. 1820. - Kraljeva Sutjeska 24. XII. 1868.), čuvenog bosanskog franjevca, velikog čovjeka, svećenika, znanstvenika i jednog od najistaknutijih humanista svoga vremena.

Prošle godine na blagdan sv. Ilije kapelu u izgradnji je blagoslovio fra Marko Oršolić, vikar Franjevačke provincije Bosne Srebrene, a ove godine obavljen je blagoslov zvonika i slike.

Novu kapelu sv. Ilije sagradili su vrijedni župljani župe Šikara iz Mramora uz veliku brigu i skrb župnika fra Franje Martinovića, predsjednika Odbora za izgradnju kapele gospodina Joze Josića i predsjednika Mjesne zaje-

Sveti Ilija

dnice Mramor gospodina Mirka Josića. Kapelu je projektirao gospodin Jure Pranjić, a izgradnju pratio gospodin Marko Joketović. Sliku sv. Ilije je naslikao gospodin Vinko Lamešić.

Sredstva su bila osigurana s raznih strana: od domaćih ljudi, Općine Tuzla, jedne humanitarne organizacije iz Njemačke, a poduzeća su sudjelovala s materijalom i dr.

Utrošeno je više od 13.500 dobrovoljnih radnih sati, završena je za 13 mjeseci.

Tu su uglavnom radili umirovljenici, najviše rudari bez kojih ne bi bilo ovakve kapele, za koju kažu da je to manja crkva, koja je ponos cijelog kraja.

Mramor, staro mjesto, starinskoga imena (mramorovi se zovu nadgrobni spomenici bos. kristjana - stećci) potvrđuje svoj identitet.

Tamo gdje se grade crkve znači da je ljudima Bog dao milosti i u vjeri i u materijalnom dobru. Mramor ohrabruje i pridružuje se mjestima koja čvrsto stoje ukopana u bosansku zemlju, na temeljima koji se na daju tako lako iskorijeniti!

J. Novosel.

DVA BISKUPA-DVA GRADA

Preuzvišeni biskup Ilija Janjić propovijeda...

Župna crkva u Živinicama pasvećena je Rođenju Ivana Krstitelja, pučki rečeno, svetom Ivi. Ova zajednica prošla je Scilu i Haribdu dok nije ugledala obrise svoje crkve. Prečasni Marko Hrskanović, koji je bio župnik osamdesetih godina, na prvi pogled tih i suzdržan, nije se zaustavio samo na gradnji crkve u Živinicama. Obnovio je i kapelu u Kladnju (iz vremena Austro-Ugarske) i tako pokazao niz svojih sposobnosti. Živinice su dugo čekale takvoga čovjeka!

Prečasnoga Šimu Janjića koji ga je naslijedio, dočekali su mnogi započeti poslovi. Malo po malo, oni se privode kraju i živićka crkva već dugo okuplja vjerni puk koji ju je strpljivo čekao i dočeka.

Iako preč. Šimo često ponavlja da u duhovnom životu nema praznika, u nedjelju, 29. rujna Živinice su praznovala. Blagovanje je prošireno i na Kladanj pa je trajalo od jutro do mraka!

Još ranih devedesetih, akademski slikar g. Veno Jerković (prvi predsjednik obnovljene tuzlanske "Napretkove" podružnice) uradio je kip Ivana Krstitelja. Rat je spriječio da se kip odmah izlije i to je napravljeno ove godine. G. Jerković, poznat kao umjetnik koji je načinio tuzlansku kozu, simbol grada koji stoji pred hotelom "Tuzla", živi danas u Hrvatskoj. U njegovoj viziji svetac zaštitnik učenih i mudrih, sav je u pokretu. U jednoj ruci je križ, a drugom slobodnom kao da upozorava ili poziva na razum.

Na pučkoj misi, baš na blagdan mučeništva sv. Ivana, kip je blagoslovio Kotorski biskup preuzvišeni g. Ilija Janjić, rođak preč. Šime. Uz njih dvojicu, misno slavlje vodili su i mons.

Bosiljko Raić, predsjednik Biskupijskoga Caritasa BiH, gvardijan tuzlanski, fra Petar Matanović te kapelan vlč. Mirko Šimić.

Kumovi crkve u Kladnju na sv. misi

Hrvatski Glasnik, srpanj/kolovoz 1999.

Bila je to prigoda da preuzvišeni gospodin progovori o svojoj zanimljivoj, sada za Bosnu dalekoj biskupiji. S ponosom je istaknuo da je katedrala sv. Tripuna u Kotoru izgrađena 333 godine prije otkrića Amerike. Pozvao je u goste Boki Kotorskoj za koju je rekao da je otvorena i da se može posjetiti bez viza.

Nije to bio jedini biskup koji je uveličao blagdan živićke župe.

U 17 h, uzoriti kardinal Vinko Puljić, blagoslovio je obnovljenu kapelu i oltar u Kladnju. Uz kardinala i spomenute svećenike, misu su slavili i kardinalov tajnik, vlč. Josip Grubišić te susjedni župnici, vlč. Bartol Lukić i vlč. Ilija Janjić. Kardinalova pridika bila je sva u znaku aktualnih bosanskih poruka koje nisu samo ovremene, nego imaju svoj značaj od kako je svijeta i vijeka. "Čovjek vjere ne može biti čovjek mržnje, nego čovjek ljubavi", bilo je naglašeno u znakovitoj propovijedi.

Kladanj je otvorio svoje srce katolicima, svojim susjedima kojih u samom gradu ima vrlo malo. U kapeli je govorio imam g. Enes Hodžić koji je darovao 1000 DM, a g. načelnik Bahrija Jusufović (donirao krov), pridružio se nizu uglednih gostiju koji su govorili pri stolu, na večer. Toga dana u Kladnju je bilo i mjesto i vrijeme za toliko željene priče o zajedništvu, toleranciji i suživotu. I ne samo priče, jer njih su svi sili! Ovdje je realizirana bosanska zbilja, onako kako dobronamjerni hoće i znaju.

Pored crkvenih velikodostojnika koji su duhovno podupirali ove zahvate, Federacija BiH, TK i općine Živinice i Kladanj, potpomogli su i duhovno i materijalno.

Predsjednik Federacije BiH (darovala 5000 DM), g. Ivo Lužanski, domaći sin, bio je na obje mise i govorio u Kladnju. I g. Davorin Zagorščak, generalni konzul Republike Hrvatske, također. Jednako tako i g. Pejo Banović, predstavnik Tuzlanskoga kantona i politički prvak tuzlanskih Hrvata, kao i g. Zdenko Tadić, ministar u vladi TK. (TK donirao 15000 DM). Načelnik općine Živinice, g. Osmo Forčaković, darovao je 5000 DM.

Kumovi kipu sv. Ivana Krstitelja u Živićkoj crkvi su bračni par Ljubica i Zdenko Tadić, kumovi crkve u Kladnju Jelena i Ivo Andrić (Robo), također supružnici, a kuma kladanjskom oltaru je gospođa majka Ive Andrića Lužanskoga.

Sav taj fini svijet živićke župe nije trebalo svijećom tražiti.

Svi su oni okupljeni oko crkve i uvijek su na pomoći koja ne posustaje. To se odnosi i na kladanjske muslimane koji su se pokazali kao pravi prijatelji. Večera je upriličena u privatnom hotelu koji je također gostoprimljivo ustupljen.

Prečasni Šimo, vidno zadovoljan, kao svaki domaćin nakon dobro obavljenog posla, imao je samo riječi zahvale.

Ovaj sadržajno bogati dan pokazao je šta znači imati dobre suradnike i prijatelje.

Mnogo je onih kojima je zahvaljivao, među nabrojanim i g. Stjepanu Maroševiću, tehničkom direktoru "Konjuha", čiji su stolari načinili Kladanjski oltar.

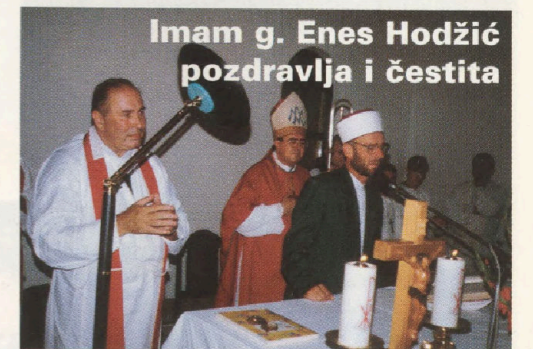
Časno je bilo biti gostom na velikom slavlju u kojem su se smjenjivala dva biskupa. Nije to česta prigoda. Hrvati u Bosni nisu u svojoj povijesti imali

Sv. Ivan Krstitelj

Nova kapela u Kladnju

Imam g. Enes Hodžić pozdravlja i čestita

državne i političke prvake vjernike-katolike. Ugodno je dočekati takve dane. Jednostavnost i zajedništvo koje se na misnim slavljinama osjetilo, ohrabruje obični, obeshrabreni puk i oni prilaze ljudima koje su uvijek mogli samo sa daleka promatrati.

Vidi se da su sretni i da im ta jednostavnost prija. Nitko, kao Božanska snaga nema tu čudesnu moć približiti ljude i pokazati im snagu prijateljstva i zajedništva.

Ujedinjeni znamenjem što ga u svojoj ruci čvrsto drži Preteča, vjernici živićke župe pokazali su da znaju i mogu živjeti kako Bog zapovijeda.

Marica Petrović

BREŠKE

Breške su ovoga vrelog ljeta dva puta bile stjecište vjernoga naroda iz tuzlanskog kraja i šire

Fra Marinko Pejić, 11. srpnja slavio je Mladu misu, a Velika Gospa, već tradicionalno veliki susret, ove je godine bila posebno svečana.

Ima župa u kojima su Mlade mise česta slavlja, ali se Breške, nažalost ne mogu njima pribrojiti. Ovih se godina Ruka Božja okrenula prema Breškama i uprla svoj prst u nekoliko mladih ljudi. Prvi među njima je fra Marinko. Kao i sve što je mlado, tako i misa koja ima ovaj epitet, zrači nekim snažnijim optimizmom i sve, već toliko puta ponovljene molitve, u ovakvim prilikama, imaju drugačiji ton, i promišljeniju svaku riječ.

Fra Blažanova domaćinska dobrodošlica i fra Petrova (kumovska) pridika, mladomisnikove kolege i mnogi svećenici u koncelecijaciji, sunčan dan, hladovina brežakih lipa, molitva, pjesma, igra, kao i bogati stol, nakon svega, daje značaj ovom srpanjskom blagdanu što ostaje zabilježen ne samo u crkvenim knjigama župe Breške.

Na Gospojino, narod Božji, nagruo na Breške, kao da nema nigdje drugdje slavlja. Fra Mato Oršolić, propovjednik, nije otišao u rodnu Tolisu koja je također posvećena Gospi. Predvodio je misno slavlje na Breškama, fra Blažan ga je gostoprimaljivo najavio kao mladoga ljepotana. Fra Ivan Opačak, glazbenik, svirao je Yesterday i nisu Beatles-i nimalo odudarali od opće atmosfere.

Očuvani pučki način blagovanja na otvorenom u crkvenom dvorištu, na travi, još je jedan u nizu naših starih običaja koji se rijetko gdje može vidjeti.

Susret staroga i novoga na Breškama ima jedan sklad koji započinje još u nutri čudno uređene crkve, a završava se s vezenim stolnjacima i domaćim jelima, šargijom i Beatles-ima, djevojkama u narodnim nošnjama i modernim minicama...

I ovoga ljeta Breške pokazuju da idu u korak s vremenom, da se ne daju. One ohrabruju i one najmladušnije.

Mlada misa: fra Petar - kum, fra Marinko - mladomisnik i fra Blažan - župnik i domaćin

Koncelebrirali su na misnom slavlju

Mnoštvo na Mladoj misi

Misno slavlje na Gospojinu predvodio je fra Mato Oršolić, a koncelebrirali su preč. Šimo Janjić, fra Martin Antunović i svećenici susjednih župa

Fra Ivan Opačak sa svojim zborom

Na Gospojinu crkveno dvorište bilo je puno vjernika

DRIJENČO, DANAS MI JE PROBORAVITI U TVOJOJ KUĆI!

U Drijenči je, 17. srpnja 1999. godine posvećena Božja kuća u kojoj je istoga dana "obučeno" 15 mladih kandidata franjevačkoga reda.

Posvetu Crkve i oltara u koji su pohranjene moći sv. Antuna Padovanskoga, zaštitnika župe, obavio je uzoriti kardinal Vinko Puljić.

Pozdravljajući kumove, Pavu Petrovića, koji je kumovao crkvi i Miku Brčinu, kuma oltara, kardinal je usporedio crkvu sa čovjekovom dušom i tijelom:

"Ili je hram Božji, u kojem se Bog hvali i časti, slika duše i srca našega, ili su srce i duša, čovjek stvoren na priliku Božju, slika hrama? I jedno i drugo slave blizoga Boga!"

Obraćajući se novim fratrima, naglasio je kardinal sadržaj franjevačkog znaka - smeđega habita, a mnoštvu je govorio o Bogom obogaćenom čovjeku koji nikada nije siromašan.

"Mi koji volimo Bosnu, imamo namjeru u njoj živjeti i raditi, Bogu se moliti i umrijeti, radujemo se izgradnji svake kuće, svake crkve. Ali, uzalud su crkve, ako ne bude naroda, ako ne bude svećenika", govorio je fra Petar Anđelović, provincijal Bosne Srebrene.

Crkva stoji na vrh Majevice, kao da je s Neba pala, djeluje nestvarna i privremena, kao samo za ovu priliku podignuta. Ni najnedobronamjerniji

promatrač ne može joj naći zamjerku. Ne može se izbjeći pohvala svake vrste, njezinoj ljepoti, brzini izgradnje, krajoliku u kojem dominira i ljudima koji su oko svega s toliko ljubavi angažirani.

Petnaest momaka, aristokratskoga držanja i ljepote, u cvijetu mladosti, kao da su stasali samo za ovu priliku. Ni u jednom drugom ambijentu ne bi tako harmonično odzvanjale riječi njihova zavjeta.

Fra Marko Kobaš, zadovoljan, tvrdi da nikad ništa nije u životu radio s toliko radosti kao ovu crkvu koja je dovršena za samo godinu dana. On i njegovih 600 duša znaju dugu priču s puno detalja o tome kako se grade crkve, kako se voli zavičaj i poštuju svećenici.

Oni su o tome pričali, pjevali i u svojem veselju uživali, kao svaki vrijedan domaćin nakon dobro urađenog posla.

Svaki drenački domaćin, poput biblijskoga Zakeja, toga dana imao je u svom srcu i pod svojim krovom Krista u gostima i, svaki je bio dostojan da Gospodin unide pod njegov krov.

Marica Petrović

Nova crkva

Procesija

Fra Marko Kobaš, župnik, pozdravlja nazočne misnom slavlju i zahvaljuje se donatorima i graditeljima

Snimak za uspomenu: Provincijal Fra Petar Anđelović s budućim franjevcima

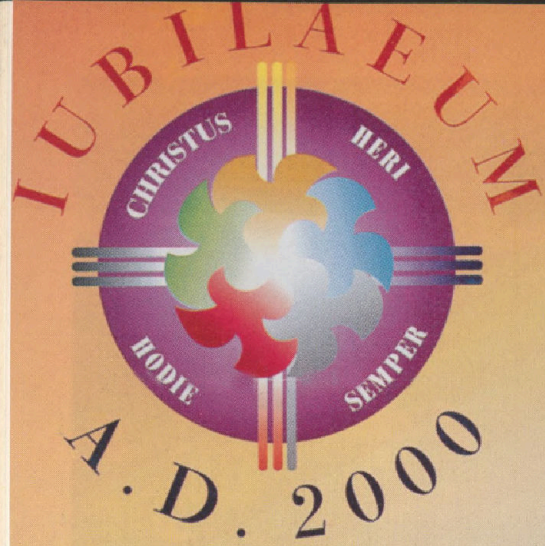
Vjernici u novoj crkvi

Poslije misnog slavlja blagovanje i veselje

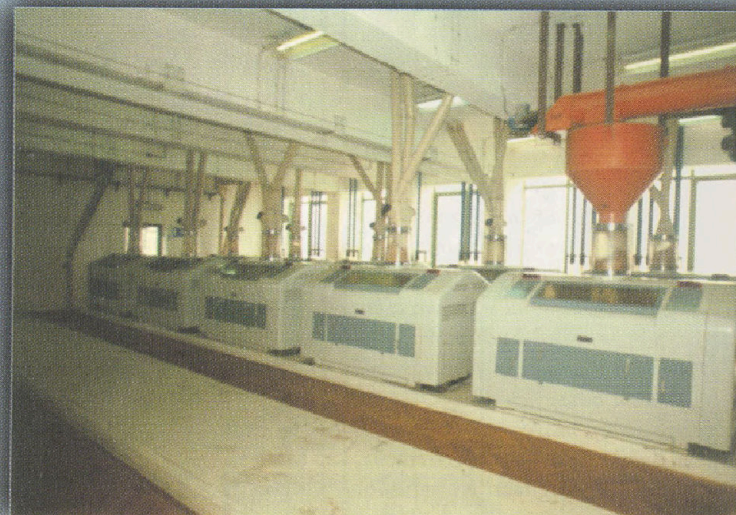

Uzoriti kardinal Vinko Puljić propovijeda...

mlin ljubače d.d.

"Husinski rudar"

HRVATSKA BANKA d.d. MOSTAR
VAŠA JE BANKA
 Poslovna Jedinica Tuzla

Topolica 4
 Tel. 075 236-450
 Tel./Fax 231-171

CROATIA OSIGURANJE D.D.
MOSTAR
 Poslovnica Tuzla

POSJETITE NAS U TUZLI:
 Naselje Sjenjak - blok D-2
 I. Mujezinovića bb
 Tel. 075 230-991, 230-992

MARIJA BISTRICA - POVIJESNE CRTICE

790 GODINA BISTRICE

KADA SE BISTRICA PRVI PUTA SPOMINJE?

1209. godine kralj Andrija izdaje povelju kojom se županu Vratislavu vraćaju svi posjedi oduzeti za vrijeme rata, a među njima i Bistrice. To je prvo spominjanje imena Bistrice u pisanim dokumentima.

O postanku bistričke župe ne može se sigurno ništa reći. Župni arhiv, kao ni drugi arhivi, nemaju baš nikakvog gradiva za stariju povijest ove župe na kojem bi se mogao ustanoviti njezin početak i starost. Spada među sredovječne župe zagrebačke nadbiskupije. Pretpostavlja se da je župan Vratislav dao sagraditi crkvu u Bistrici oko 1209. godine, iako se u pisanim dokumentima bistrička župa prvi put spominje 1334.

Kip Majke Božje Bistričke

Čudotvorni kip Majke Božje Bistričke izrađen je od drva, a potječe s kraja 15. odnosno početka 16. stoljeća. Djelo je nepoznatog, ali zasigurno veoma pobožnog majstora. Kip je u početku bio bojan, ali je tokom dugih godina od prašine i dima svijeća sasvim pocrnio. Marijino lice je okruglo i blago nasmiješeno. Vlasi su joj brižno počesljane i spletenе u vitice. Na lijevoj ruci Marija drži dijete Isusa. Stoji na mjesечеvoj glavi čime je nepoznati autor prikazao njezino bezgrešno začeće.

Krunjenje kipa

Kip Majke Božje Bistričke okrunjen je 7. srpnja 1935. godine u sklopu proslave 250-godišnjice pronalaska tog čudotvornog kipa. Nacrt za krunu (Marijinu i Isusovu) izradila je č.s. Anđelina Široki po uzoru hrvatske kraljevske krunе iz 10. stoljeća. Obje krunе imaju oblik kacige koja zaštićuje čelo i sljepoočnice. Čeono polje bogato je urešeno velikim rubinima, smaragdima, ametistima, a završava nad čelom sa tri križića obložena briljantima i biserima. Na rubovima krunа nanizani su opali i sitno biserje.

Ilirci u Bistrici

Drago kamenje, zlato i sav materijal za krunе darovali su razni uglednici i običan puk - štovatelji Majke Božje Bistričke. Krunu je izradio domaći zagrebački obrtnik Vlatko Mesić. Pred ogromnim brojem hodočasnika kip je okrunio zagrebački nadbiskup i metropolit Antun Bauer uz prisustvo mladog nadbiskupa koadjutora dr. Alojzija Stepinca i mnogih drugih crkvenih dostojanstvenika.

Od godine 1835. do 1849. bistrički župni dvor imao je važnu ulogu u ilirskom preporodu jer je bio mjesto okupljanja preporoditelja. Godinama su se oko župnika i opata, te mecene hrvatskih književnika Ivana Krizmanića (1818.-1849.) sastajali najistaknutiji muževi i žarki rodoljubi onoga doba koji su među Hrvatima budili uspavanu narodnu svijest. Tu su se rađale mnoge značajne ideje. Oko župnika Krizmanića okupljali su se grof Janko Drašković, dr. Ljudevit Gaj, Rakovac, Vukatinović, Ivan Kukuljević, Zdenčaj, Lisinski, Dragojla Jernević, Stanko Vraz i mnogi drugi.

U bistričkom župnom dvoru nikla je prva misao o Matici ilirskoj (kasnije Matica hrvatska). Ovdje je Vatroslav Lisinski pisao prvu hrvatsku operu "Ljubav i zloba" i skladao mnoge rodoljubne skladbe među kojima i onu "Iz Zagorja", kasnije poznatu pod nazivom "Prosto zrakom ptica leti". Tu je i Stanko Vraz spjevao desetak svojih "Dulabija".

MILOSTI PUNA

Nevenka NEKIĆ

BOSNI U POHODE

Mjedeni kalež

Iza Ozrena utapa se sunce na rubu krajolika u nestvaranoj utihlosti putaju bjegunci moji ispred uvijek strašnih progonitelja nitko više ne zna nakon toliko stoljeća ime mjesta odakle pobjeogo nitko ne pami kad su krenuli i otrgnuli štapove u jesenjim šumarcima što uvijek isto mirišu na gljive i suho lišće na ukočenim hladnim rukama starinski mjedeni kalež blista putem kažu - po tome će ih njihovi poznati jer govor su zaboravili i u otkanim torbicama ponijeli su samo kruh i nož

TUZLA

U dubinama počivaju oni koji su to mjesto zvali SALI I SOLI ostade samo samostan utonuo u planine samostan grubih zidova kao prezrela oskoruša pod brežuljkom nećujno u večeri šušakaju mrtvi okruženi pticama i noćnim leptirima na krovu mjesec ljetni bljeditom zasipa utihli hram tužnu mračnu dolinu i zlatni križ u trokutnoj dvorani tu nema veličanstvenih natpisa ni uzdrhtalog baroka a anđelčići nisu ni rumeni ni obli nekako koščati i siti ispod prašne utične žarulje promiču pustom ulicom pod prozorima fra Petra

Nevenka NEKIĆ je profesorica na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. Pjesme su objavljene u Hrvatskoj književnoj reviji Marulić, Zagreb.

ŽIVOT I DJELO KNJIŽEVNIKA, PROF. DR. TUGOMIRA ALAUPOVIĆA, PRVOG RAVNATELJA VELIKE GIMNAZIJE U TUZLI

POLA STOLJEĆA MISIONARSKOG RADA

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Prije nepunih desetak godina, 1910., na svoj 40. rođendan, u Tuzlu je, za ravnatelja ovdajšnje Velike gimnazije, došao prof. dr. Tugomir Marko Alaupović, već tada veoma poznati hrvatski pjesnik, pripovjedač, književni povjesničar i kritičar, političar i jedan od najznačajnijih potomaka glasovite i poprilično rasprostranjene plemićke obitelji s područja središnje Bosne. Njegov je dolazak primila sa simpatijama sva tadašnja tuzlanska javnost.

DOSLJEDNOST HUMANISTIČKIM OPREDJELJENJIMA

Gospodin Alaupović je, inače, rođen prije 129 godina, 18. kolovoza 1870., u Docu kod Travrnika, gdje je, kod franjevaca, završio pučku školu. Prvi mu je učitelj bio fra Jako Matković, pisac "Bibliografije bosanskih franjevaca". Onda je dakle Isusovačke gimnazije u Travniku, a potom klasične gimnazije u Sarajevu. Nakon toga, posebno zainteresiran za slavenske jezike i literature, zagrebački je i bečki student slavistike i klasične filologije. U Beču je 1894. obranio disertaciju "Vila Slovinka - od Jurja Barakovića". Doktorat je položio kod profesora Jagića. Do 1910. je profesor na klasičnoj Gimnaziji i Tehničkoj školi u Sarajevu.

Od 1910., kada mu je povjerena uprava Velike gimnazije u Tuzli, radio je zaista misionarski. Rukovodeći Gimnazijom i predajući hrvatski, latinski i grčki jezik, te filozofiju, on je rastjerivao mrak koji se bio uselio u ovu, tada najveću prosvjetnu ustanovu istočne Bosne, i položio temelj dovršetku njezina formiranja, stasanja u doista elitnu školsku instituciju. Istodobno je utemeljio i reorganizirao i mnoga kulturna, kazališna i književna društva u našem gradu. Njegov misionarski rad nije se ograničio samo na Tuzlu i njezinu okolicu, nego se širio i dalje, u Zvornik, Kladanj, Dubrovnik, Rijeku..., za što je bio poštovan, cijenjen i voljen i izvan Bosne i Hercegovine.

Tako, među njegove najznačajnije poduhvate spadaju i povijesne ekskurzije, kao što je ona u Zvornik, u proljeće 1922., recimo. Pod njegovim vodstvom, put od 52 kilometra prijedjen je uslijenim maršem u dvije etape, sa kratkim odmorom. Na Snagovu ga je dočekala skupina Zvorničana, predvođena Hafizom Šehićem, imamom zvorničkim. Sudionike marša imam Šehić je dočekao dobrodošlicom domoljubne sadržine, koju su učenicima i profesori pozorno slušali, a potom pozdravili pljeskom i pjesmom. Na priredenoj zabavi kojoj je nazočila većina građana održano je predavanje o prošlosti Zvornika i njegove tvrđave, te izvedene tjelesne vježbe.

Od 1913. je savjetnik u Odjelu za školstvo i nadzornik srednjih škola BiH, ali je tijekom Prvoga svjetskog rata, zbog "djelovanja u duhu jugoslaven-

skoga nacionalizma", zbog jugoslavenske orijentacije, suspendiran i optužen za veleizdaju u takozvanom tuzlanskom procesu 1915. No, austrijski sud ga oslobađa, nakon čega je umirovljen i interniran u Franjevački samostan sv. Ante na Bistricu, u Sarajevu. Zbog toga je prešao u Zagreb, gdje se, od 1917., zapošljava kao tajnik Matice Hrvatske.

Aktivno je sudjelovao u kulturnom i političkom životu Hrvata Bosne; pokrenuo je formiranje hrvatskih društava u Sarajevu, Potpornog "Napredak" i Pjevačkog "Trebević", pa Hrvatskog kluba, Hrvatske banke, Športskog društva "Hrvatski sokol", te političke organizacije "Hrvatske narodne zajednice". Sudjelovao je i u utemeljenju Udruženja katoličkih svećenika NR BiH.

Također u Sarajevu, 1918., postaje članom Narodnog vijeća Države SHS, povjerenik za prosvjetu i bogoštovlje, a u Beogradu je, u prvog Vladi Kraljevine SHS, do 1920., ministar vjera. Postao je, zatim, državnim savjetnikom i šefom Povjereništva za prosvjetu u Zemaljskoj vladi u Zagrebu, te, povremeno, pokrajinski namjesnik u Hrvatskoj i Slavoniji.

Neumorno aktivan i poslije konačnog umirovljenja 1929., u Beogradu djeluje kao član odbora Državnoga monopola.

U Zagrebu je proveo posljednjih 27 godina svog života, od 1931. do 1958., kada je, 9. lipnja te godine, u 89. godini života, i umro, "kao nepopravljivi Jugoslaven", kazali su mi ovih dana njegovi zagrebački poznanici. Pa što! Zar ćemo ga zbog toga zanemariti?

DANAŠNJA AKTUALNOST NJEGOVIH DJELA

Osim "Himne Napretkove", on je iza sebe ostavio još čitav niz vrijednih članaka, esaja, pjesama, pripovjedaka, uspomena, i prigodica, brojna djela, od kojih su neka i prevedena na francuski, njemački, talijanski, češki i još neke europske jezike.

Prvijenac mu je objavljeno u zadarskoj Iskri 1886., dakle, kada je imao tek šesnaest godina, i već kao srednjoškolar tiska i druge svoje pjesme u tom listu, zatim surađuje u Vijencu, Nadi, Prosvjeti, Životu, Beharu, Vrhbosni, Serafijanskom perivoju, Našoj misli, Napretku... razvio se pod utjecajem naše starije lirike. Opsežna su mu epska djela Nesudenica (1893.) i Naše rane (Nada, 1898.). Matica Hrvatska izdala je izbor njegovih lirskih pjesama (Probrane pjesme, 1902.). Napisao je monografije o Ivanu Franu Jukiću (Izveštaj sarajevske gimnazije za šk. g. 1906/7. i zasebno), Marijanu Šunjiću i Grgi Martiću. U Vijencu piše i pod pseudonimom Tugomir Hrvat-Bošnjak. U kalendarima napretka i Serafijanskom perivoju i drugim tiskovinama toga doba ima i njegovih pripovijesti. Alaupovićeva lirika i epika proizišle su iz nacionalnih prilika Bosne i iz njegove, iz pjesnikove težnje za nacionalnim i kulturnim pridizanjem ovdajšnjega hrvatskog naroda. Nesudenica je prožeta mišlju o potrebi sloge među "jednokrvnom braćom različitih vjera i ispunjena prizorima njihove žalosne međusobne borbe". Kroz njegovu liriku probija nacionalna nota, u svezi s refleksijama o hrvatskoj

prošlosti, hrvatskim zemljama i ljudima. Ciklus Seoske elegije, koji nije tiskan u cjelini, daje njegovoj poeziji socijalnu notu. Ali u toj lirici ima i osobnih tonova, ljubavnih elemenata, s refleksijama o Bogu, prirodi i životu. Prigodnički i romantičarski elementi te patetičan ton, koji je vežu uz tradiciju starije hrvatske lirike, spojeni su u njoj sa snagom ritma, čistoćom jezika i sigurnošću izričaja.

I sam članom Društva hrvatskih pisaca, najradije se družio s književnicima fra Grgom Martićem i Silvijom Strahimirom Kranjčevićem. Njegovom je zaslugom u Sarajevu podignut spomenik pjesniku Kranjčeviću.

Od posebnog značaja je njegova prepiska, arhiv zavješten Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Pisma otkrivaju mnogo poznatih ličnosti s kojima je surađivao na polju književnosti, prosvjete, kulture i politike ili su to ipak bile bliske prijateljske i obiteljske veze. Pišu mu, između ostalih: Ivo Andrić, Ivo Vojnović, Dinko Šimunović, Safvet-beg Bašagić, Hamdija Kreševljaković, Ela Kranjčević, dr. Ivan Ribar, Viktor Car Emin, Mihajlo Pupin, fra Eugen Martić, fra Julijan Jelinić, fra Augustin Čičić, fra Rastislav Drljić...

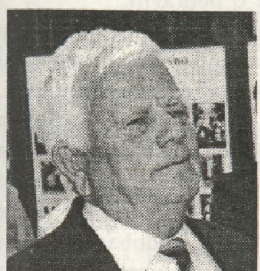
U "Davnim sjećanjima" nadahnuto, s puno poštovanja i ljubavi, piše o svom druženju s Kranjčevićem. Isto tako, obraćali su se i mladi znameniti kolege njemu. Koliko je, tako, primjerice, Ivo Andrić toplo pisao svom nekadašnjem profesoru iz Sarajevske gimnazije u posveti "Travničke hronike" koju mu je poklonio, "kao uvijek odan dak i zemljak"! O njemu Ante Koroušić, između ostalog, kaže: "Život i djelo Tugomira Alaupovića prožeti su ljubavlju prema čovjeku, a misao o zajedništvu naših naroda, osnova je njegovog književnog, kulturnog, povijesnog i političkog djelovanja. Pišući u duhu usmene književne tradicije za koju je neraskidivim sponama vezan još iz djetinjstva, isticao je svim bićem težnju ka uklanjanju nacionalne i vjerske razjedinjenosti, i međusobnog nepovjerenja, naročito u Bosni i Hercegovini. Razmišljanja o životu, o sudbini i čovjekovom mjestu u prirodi, te sjećanja na zavičaj i djetinjstvo drage su i iskrene, umjetnički nadahnuto ispravljene lirske ispovijesti..."

Alaupović je ostao dosljedan svojim humanističkim opredjeljenjima. "Jer kamo ćemo doći ako ostanemo po starom? Gdje nam je nada, uzdanje, u budućnost?" Na kraju: "Od Kulina bana i njegovih dobrih dana, duga je, mučna i teška prošlost ovog našeg nesretnog zavičaja, naše Bosne i Hercegovine. Prolazile i krvarile se vojske, morale kuge i glad, rasipao se narod, ostavljao djevodske domove i pragove. Mučile nas i trale vjerske borbe i smetnje svake vrste. Ali, da ćemo doživjeti još i danas ovako strašna i krvava vremena, da će se potocima prolijevati bratska krv, paliti i razvaljivati sela i gradovi, raznositi i ništiti i ono malo blaga, što tuđinske gladne ruke nisu stigle da odnesu - to nije ni najbolesnija ni najotrovnija fantazija zamisliti mogla, da će se dogoditi. A dogodilo se i događa se..." Alaupović je i danas aktualan. "Naš svijet vodila su dva ideala: pošten rad i čuvanje plemenitih tradicija naše bosanske prošlosti", njegove su riječi.

PREDSTAVLJAMO KNJIGU

BOSANSKI HRVATI U OKOLICI PEČUHA

AUTOR: DURO ŠAROŠAČ

Autor g. dr. Duro Šarošać je najistaknutiji poznavatelj povijesti i etnografije Hrvata u Mađarskoj, napose svojih Bosanskih Hrvata koji žive Baranji. Na dužnosti je ravnatelja Muzeja u Mohaču. Knjigu Bosanski Hrvati u okolini Pečuha izdao je Savez Hrvata u Mađarskoj Biblioteka Dunav, Tankönyvtoda, Budapest, 1991. Tiskana je na 400 stranica. Uredio je Živko Mandić, recenzirali su: dr. Marin Mandić i dr. László Szító, a likovno je opremio Duro Šarkić.

Iz predgovora autora:

Naselja Bosanskih Hrvata nalazimo u okolini Pečuha, a nekada ih je bilo i u Pečuhu (zrinjskom) Sigetu (Szigetvar). Etnografski su poznati samo Bosanski Hrvati u okolini Pečuha. O Bosanskim Hrvatima u Pečuhu na hrvatskom jeziku jedino je Nikola Tordinac pisao i dao svoja etnografska zapažanja, ali je njegov rukopis štampan tek 1986. g. Veoma vrijedni podaci jasno pokazuju da su se u mnogočemu razlikovali od sunarodnjaka koji žive u njihovoj okolini i da su činili samostalnu etničku skupinu. Za vrijeme njegova boravka u Pečuhu (1886.) oni su svoju tradicionalnu težačku kulturu dobrim dijelom izgubili, a njihova asimilacija bila je tada potpuna. O Hrvatima koji su živjeli u Sigetu znamo samo toliko da su sebe nazivali Bošnjacima. Ta uspomena još i danas živi među njihovim potomcima. Pripadnici sve tri skupine po narodnosti su Hrvati i svi su rimokatolici.

Jezik i svoju narodnu kulturu do naših dana sačuvali su jedino Bosanski Hrvati u okolini Pečuha. Prema popisu iz prve polovice 18. st. Bosanski su Hrvati stanovali i u selima Kesu (Keszú) i Mišljen (Mislény). Najbrojniji bili su u selu Kesuu, ali su se u drugoj polovici 19. st. djelomično raselili, a neki su se utopili u mađarsko stanovništvo.

Etnička crta tih sela se manje-više oblikovala već pri kraju turskog osvajanja. Jezgru je sačinjavao onaj mali broj stanovništva koje je više puta trebao bježati iz svog sela, ali se uvijek vraćao natrag i ostao na tom području. Novonastali su poštovali mjesne navike i prilagodili su se običajima stanovništva da bi ih ono čim prije primilo. Brakovi sklopljeni 1720. - 1750. godina već nam pokazuju granice današnje etničke skupine. Etnička oznaka nije izmišljena jer Hrvati doseljeni iz Bosne, radi razlikovanja od ostalih skupina, i danas se njome koriste. Bosanski Hrvati iz okolice Pečuha svoju narodnu nošnju, etničku pripadnost, čak i jezik, često

nazivaju bošnjačkima. Bez obzira na razlike što postoje među Hrvatima u gospodarstvu, jeziku i običajima te bitne razlike u narodnoj nošnji koje ih također oštro odvajaju, Mađari sve hrvatske skupine nazivaju Šokcima. To se može tumačiti možda time što imaju veoma mnogo zajedničkih crta.

Od etničkih crta spomenut ćemo samo najbitnije. Narječje im nije jedinstveno: miješaju ikavicu, jekavicu i ekavicu, a naglasak je u svakom selu drukčiji. Njihova nošnja bitno odudara od susjednih u boji, ogjavlje i pletenice su im jednake, samo oni imaju namještaj žute boje. Razlike u duhovnoj kulturi najuočljivije su kod narodnih običaja i u obrednim pjesmama. U stočarstvu, zemljoradnji i graditeljstvu mnogo je teže prepoznati etničko obilježje, jer površina zemlje svim narodima koji žive jedan pored drugog pruža iste mogućnosti. Samo tako se može objasniti činjenica da istovjetnosti kod različitih narodnosti ne postaju uvijek samo preuzimanjem i predavanjem. Ne može se potcijeniti međusobne utjecaje, ali opis i dokazivanje zahtijeva vrlo temeljitu pozornost i objektivnost.

Podatke sam sakupio u Arhivu Baranjske Županije. Kod obrade sam se oslanjao na izvornu građu. Poslije sakupljanja podataka iz objavljene stručne literature, odlučio sam da ću upotrijebiti samo one koji potvrđuju sličnu temu ili dopunjuju činjenice o kojima govorim. Posljednjih je godina, zahvaljujući pokroviteljstvom i organizacijskom radu Arhiva Baranjske Županije, s područja narodnosnih istraživanja napisan čitav niz znanstvenih radova. Jedan dio publiciranih podataka našao sam i ja, ali kod njihove obrade nisam svaki put naveo da su se njima koristili i drugi autori.

Ljubav prema rodnom zavičaju navela me je da pisanjem monografije svome rodu ostavim uspomenu. Cilj mi je da kroz 300 godina pratim život jedne etničke skupine - od doseobe do danas. Svi podatci nas upućuju na to da su poznavanje zemljoradnje, vinogradarstvo, uzgoj povrća na oranici i stočarstvo donijeli sa sobom. Na njihovo doseljavanje utjecalo je i samo područje koje je svojom bogatim površinom osiguravalo sve uvjete za ostanak i opstanak. Nemamo točnih podataka o tome jesu li se u ta sela naselili slučajno. Činjenica je da su birali sela bogata pašnjacima i potocima. Više autora primjećuje da se ekstenzivno stočarstvo najduže zadržalo kod Srba i Hrvata te da su se teško dali na zemljoradnju. Uzrok toj činjenici ostao je neobjašnjen. Za turskih osvajanja, a i stoljećima poslije, nikad nije zemlja bila vlasništvo kmetova. Tako se može tumačiti činjenica što su stočarstvu posvetili posebnu pažnju, jer im je ono uvijek pružalo sigurnu zaradu. Istodobno tlaka za stokom uvijek je bila manja nego davanje u zrnju. Zbog migracije, koja je trajala više stoljeća, a poslije naseljavanja stalna nesigurnost primoravala ih je da se prije svega

bave stočarstvom. U bivšoj domovini, zbog prirodnih uvjeta zemljoradnja nije mogla biti toliko značajna kao ovdje.

Prošlost im je ispunjena borbom za opstanak, oskudicama, ponižavanjima i nerazumijevanjem. Njihovu doseobu crkveni istraživači gotovo beziznimno pripisuju turskom ugnjetavanju. Nitko ne tvrdi da katolici nisu bili u teškom stanju, ali nije slobodno zaboraviti da je Bosna u raznim povijesnim razdobljima imala previše življa. Nisam našao točne podatke o tome je li ih nezadovoljstvo povuklo na odlazak, što su ga organizirali franjevci. Nije potrebno posebno dokazivati da su jedino franjevci bili oni koji su ostali s njima i nisu samo dijelili dobro i zlo, već su ih pratili u novu postojbinu ne ostavljajući ih same. Osim što su im bili duhovni pastiri, nije zabilježeno jesu li i koliko su mogli upravljati njihovom sudbinom, brinuti se o njima i biti im u pomoći. Bez ikakvih podataka, valja priznati da među hrvatskim intelektualcima u to doba osim nekoliko svećenika drugih nije bilo. Zbog toga, stanovništvo ih je osobito poštivalo.

Očuvanje jezika i svojih običaja prije svega mogu zahvaliti činjenici što su živjeli u zatvorenoj težačkoj sredini. Potpuno oskudicu učenja na materinskom jeziku jedino je dopunjavala seoska zajednica koja je uvijek upotrebljavala hrvatski jezik. Taj se nedostatak dobro može pratiti i na poznavanju svoje prošlosti. Jedina im je čitanka bila od godine do godine objavljivani kalendar - posebno je bila popularna "Danica ili kalendar za Bunjevce, Šokce i Hrvate koji žive u Mađarskoj". Izvor duhovnog života činila je samo usmena predaja, koja je uveliko doprinosila čuvanju jezika i narodnosti. Tako se može objasniti činjenica što su ostali u okviru narodne kulture.

Nisam bio u mogućnosti da u bosanskim arhivima, navlastito u franjevačkim samostanima sakupljam podatke o njihovoj povijesnoj prošlosti, a ni u sarajevskom muslimanskom arhivu nisam pregledao građu pisanu na hrvatskom i srpskom jeziku. Zbog toga je nemoguće točno odrediti nekadašnje područje odakle su se doselili. Problem otežava i to što se nisu svi u isto doba doselili. Istraživanje zahtijeva izuzetno mnogo rada.

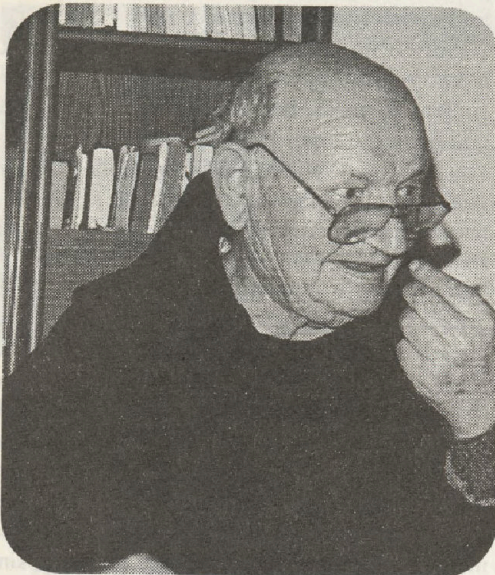
Veoma sam sretan što sam mogao pisati o njima: pripadam njima, među njima sam odrastao, u svakom selu imam rodbinu, tu su me stigli prvi dječji doživljaji, osjećajno sam čvrsto povezan s tim krajem. I u mladosti sam neka sela često posjećivao, u biti dobro znam te ljude, poznajem im mišljenje i njihove ljudske osobine. Na selu sam proživio prva dva desetljeća svojega života, ondje sam radio sve težačke poslove. Iako na kratko vrijeme, ali sam rano upoznao oskudicu, siromaštvo i seljakovu sudbinu. Nije zbog znatiželje što proučavam prošlost naših seljaka, već me na to naneo val života.

Pripremio: Juraj NOVOSEL

SVEĆENIK

PIŠE: FRA JURE LJUBIČIĆ

(Nastavak iz prošlog broja)

Ubrzo smo odložili plaštevce. Malo kasnije, kad se Jelena pojavila naloži vatru, župnik joj reče: "Kapelan će se od sada brinuti za vatru, ti samo izjutra naloži!"

U Župnom uredu bile su još dvije časne sestre s. Konzolata i s. Berislava Baltić iz Zenice. Brinule su se za zatvorenike i spremale im pakete, te hendikepirani momak Stipo, koji je održavao čistoću crkve, sakristije i hodnika, donosio i odnosio poštu. Dobro je radio to što je navikao raditi.

Divio sam se s. Konzolati s kolikom je požrtvovanošću, strpljivošću i ljubavlju pripremala pakete za zatvorenike. Razdijelila ih je u četiri grupe i subotom su nošeni paketi da bi svaki svećenik redovito mjesečno dobivao. Jednog dana vraćam se sa stanice gdje sam na blagajni mijenjao sitni novac i sustignem trideset zatvorenika vraćaju se s rada. Među njima fra Miroslav Abaz. Idu u stroju, a kad se ono hoće, baš uz njega stražar. Miroslav povuče rukom druga do sebe i glasno reče: Tebi Nikica govorim slušaj me, (a meni je nadimak bio Nikica). Nije meni teško raditi, ali mi je hladno po nogama, nemam čarapa. No, meni je dobro kako je Ljubi! Koja mu korist od paketa, mesa i slanina na može jesti, a i ne smije, njemu da je par glavica crvenog luka! Svi bi mi morali, da sačuvamo zube, jesti crvenog luka. Onda, za njega je sir i oni kolači što mi dobivamo." Tako mi je prenio što bi trebalo staviti u slijedeći paket. Dok sam bio u Zenici još sam se par puta susretao i ovako se sporazumijevao i prenosio sestri želje pojedinaca.

U proljeće 1953. zavladala neka gripa u Zenici te sam za Uskrs ispovjedio više po kućama nego u crkvi, da je kabul reći, pa sam i sam zaradio gripu. Sa dr. fra Vitomirom Slugićem dogovorio sam da on imadne obrede Svečanog Bđijednja. Ja sam uvježbavao dvadeset trojicu ministranata da bude što

svečanije. To je za Zeničake bilo prvi put polnočka sa novim obredima. Ministranti su bili dobro uvježbani. Svaki je znao što treba raditi, gdje stajati i koji će koje čitanje imati. Zakazao sam probu na Veliku subotu u pet sati. Nisam se osjećao dobro, ali sam ipak pošao sa fra Vitomirom i u sakristiji pao u nesvjest. Pozvali su liječnika i odmah me odvezli u bolnicu gdje sam ostao deset dana boreći se sa temperaturom, koja uza svu njegu nije popuštala punih šest dana. Tom bolešću i temperaturom bio sam tako iscrpljen da mi je trebalo petnaestak dana da dođem k sebi da mogu bez opterećenja raditi.

DEKRET ZA DUBICU

Moj boravak u Zenici trajao je svega sedam mjeseci. Došao mi je dekret za Dubicu. Spakirao sam svoje stvari i otputovao. Nikad nisam bio u tim krajevima te nisam znao ni puta do Dubice. Znao sam da se ide preko Odžaka. U Modriči na stanici ima par zaprežnih kola koja prevoze putnike za Odžak. Jagme se za putnike jer ih je malo. Jednome, sa mršavim konjičkom nitko se ne obraća. Bi mi ga žao, džaba je došao, i ja se odlučih za njega. Vidim drago čovjeku da se ne vraća praznih ruku, i to mi dađe do znanja: "Eto, oni voze za 50 din., a ja ću te odvesti za 40. din.". Upitah ga pošto će me odvesti do Dubice. Ja ne znam koliko je daleko, nisam nikad tamo bio, samo ti vozi i evo tebi koliko kažeš. Krenemo mi, konj neuhranjen i izmoren, malo kasom malo korakom, ali ide. Nas dvojica rasprčili se da nam vrijeme prođe i dodosmo u Odžak pred Zadrugu magazin. Tu on stade i kaže mi: "Gladan mi je konj, sjedi ti tu u kolima da ja njemu donesem bundavu da pojedje pa ćemo brže doći do Dubice". "Hajde ti donesi, a ja ću malo protegnuti noge. Priđem jednim kolima pred Zadrugom te upitam čovjeka ide li prema Dubici. Kaže mi da ide. "De, bolan, prevaže me u Dubicu, slab mu je konj". "Ne idem ja tamo, ja sam iz Balegovca, a gdje ti ideš". "Ja sam sad novi župnik u Dubici pa idem na Župu. "Odvešću ja tebe, ujače, samo gdje ćeš sjesti?" "Na kola gdje i ti, hajdemo prenijeti stvari". Tek što smo se smjestili, dolazi kočijaš, a ja mu rekoh: "Hajde ti kući, ovaj će me čovjek usput odvući." "Čekaj, da ti onda vratim tvoje pare". "Halal ti svaki dinar, samo ti idi i nahrani konja", a ja i Jozo Čulap zagarismo s vrancima po kišici koja je već počela rominjati.

Brzo stigosmo do fra Jure, koji nas s radosnim osmjehom dočeka. Jozo unese stvari, a ja i fra Juro odosmo u veliku sobu. Kuharica Ivanka, zvana Perkan veli, onako s vrata: U, šta su nam poslali! Ja mislila to je parok, a ono nema ni polovinu ujaka. "Ne laj, pogani jeziče, nego nam donesi kavu." (a stvarno sam u ono doba sa 58 kg uz fra Juru izgledao bijedno). Nismo čestito ni progovorili, kad eto ti je sa kavom. Onako pričljiva reče: "Ne dade mi se ujak ni pozdraviti sa novim parokom, zato sada, ujače,

laudetur Jesus Christus, dobro ti nama došao, ima pilića brzo ćeš se ti popraviti.

I stvarno, iza onog zeničkog smoga na čistom zraku i dobroj hrani podoše nadolaziti kilogrami, a s njima i zdravlje te, za par mjeseci, sasvim se izmjeni moj vanjski izgled. Imali smo malo zemlje i štalu u kojoj je bila krava i jedno svinjče za jesen. Tako šetajući s ujakom po ugodnu vremenu iza kišice, hrabrio me da će mi ovdje dobro biti. Svijet je dobar i pazi na ujake koliko može, a sad i sam nema ništa jer je Zadruga sve profučkala. Žilav je ovaj narod i on će se brzo oporaviti poslije rasula Zadruge. Bit će malo teže namaći i odgojiti zaprežnu marvu koju je Zadruga rasprodala, a u selu nisu imali čim otkupiti. Do jesenos cijela je župa imala samo sedamnaest grla zaprežne marve, a sada sama Dubica ima toliko.

U jutro, iza Mise i doručka odosmo u ured. Pokaza mi ured no i lijepo složene uredske knjige sve po redu u svaku upirući prstom s preporukom da ih njegujem i čuvam kao živo biće, jer su one život Župe. Onda sjede za stol i reče mi da sjednem do njega. Otvori "Kućni inventar" u kojem je lijepim rukopisom upisana svaka stvarčica u kući; Župnikova soba: drveni krevet sa slamnjačom, plahtom, jastukom presvučenim inovim jorganom, astal i stolica, stalaža obična za knjige i ormar. Tako su opisane sve sobe i kuhinja sa svim predmetima u njima. Kuhinjsko posuđe bilo je uglavno od aluminija. Svi tanjuri i kašike, vilice i noževi sve je to od aluminija, najjednostavnije i siromašnije što je moglo biti. Zanimljivo je danas pogledati taj inventar. Dolazeći župnik od predšasnika prima svega četiri kg pšeničnog i pet kilograma kukuruznog brašna. To je za današnje vrijeme nepojmljivo. Onda je to bilo sasvim normalno. Fra Juro je dugo čekao ovaj dan. Oko deset sati dolazi Jozo Džoker Karlović koji će ga sa svoje dvije koblice Fanom, sakatom u prvu desnu nogu i Lisom odvesti na željeni Plehan. Na izgled, nisu to bili kakvi konji, ali imali su nevjerovatno izdržljiv i dug kas. S njima se je najbrže stizalo na Plehan - 60 kilometara ispod 4 sata. Ispivši kavu, srdačno se pozdravismo. Ispratih ga kroz dvorište i nekako snuđen udoh u sobu te počeh bezvoljno redati svoje stvari na njihovo mjesto.

Nastavit će se...

FOTOGRAFIJE U OVOM BROJU SNIMILI SU:

- Martin Antunović
- Petar Matanović
- Juraj Novosel

Jezični savjeti

PRIDJEVI PRISUTAN I NAZOČAN I NJIHOVE IZVEDENICE

Pridjev **prisutan** i **nazočan**, a uz njih i pridjev **odsutan**, navikli smo čuti slušajući zapisnike.

U bivšoj je Jugoslaviji u upotrebi prevladavao pridjev **prisutan**, koji je načinjen analogijom prema rusizmu **odsutan**.

Uz pridjev **prisutan** upotrebljavao se i rusizam prisustvo, odnosno preporučivala se hrvatska izvedenica **prisutnost**, rjeđe **nazočnost**.

Iz ruskog je jezika došao i glagol **prisustvovati**, umjesto kojega se pisalo i govorilo, **biti prisutan**, rjeđe **biti nazočan**, odnosno predlagalo samo glagol **biti** (usp. "Jezični savjetnik s gramatikom", MH Zagreb 1971.). Umjesto zam-

jenjivanoga glagola **prisustvovati** u novije se vrijeme mogao čuti glagol **nazočovati**, koji, na sreću, nije zaživio, ali su ostali pridjevi **prisutan** i **nazočan** uz glagol **biti**, te nas danomice zapljuskuju gotovo u svakom novinarskom izvješću. Budući da pridjevi **prisutan** i **nazočan** znače koji je gdje, izrazi **biti prisutan** odnosno **biti nazočan** zapravo imaju udvostručeno značenje, što znači da je umjesto biti prisutan ili biti nazočan, npr. na izložbi ili sastanku, dovoljno reći **biti** na izložbi, sastanku i sl., ostajući time u skladu s primjerom. **Svi su članovi bili na posljednjem sastanku** "pod prisustvovati u navedenom "Jezičnom savjetniku".

Kada onda upotrebljavati pridjev **prisutan** i **nazočan**? Upotrebljavat ćemo ih atributno, npr. **nazočna stranka** (usp. "Juridisch-politische Terminologie". Wien 1852.) odnosno poimenično, npr. **svi su prisutni** ili **svi su nazočni** glasovali. Normalno je upitati se i ima li među pridjevima **prisutan** i **nazočan** kakva razlika?

Po etimologiji, dakle po svom korijenu, pridjev **prisutan**, kao i njegov antonim **odsutan**, idu u rječotvornu porodicu s korijenom glagola **biti** (usp. Skokov "Etimologijski rječnik" pod **biti** 1), dok pridjev **nazočan** pripada rječotvornoj porodici s korijenom **oko** (usp. Skok pod oko), u koju ide i njegov antonimski parnjak **izočan** u značenju **'nenazočan, odsutan'**.

Budući da **nazočan**, dakle koji je kome kao na očima, kako se kaže u Akademijinu rječniku, može aktivno biti samo čovjek, taj pridjev ne valja upotrebljavati uz pojave. A kako čovjek i jest kada je gdje, za nj se može upotrijebiti i pridjev **prisutan**, odnosno reći da se što događa kako u njegovoj **nazočnosti** tako i u njegovoj **prisutnosti**.

Kad su u pitanju pojave, valja paziti da se ne pretjeruje. Npr. umjesto da liječnik kaže: u urinu su **prisutne** bakterije, može reći: u urinu su **otkrivene** bakterije, **nalaze** se bakterije, **jesu** bakterije i sl.

Ponekad je imenica **prisutnost** nepravilno upotrijebljena. Ne valja npr. govoriti prisutnost duha nego **pribranst**.

Uz **prisutnost** i **nazočnost** kao uobičajene izvedenice pridjeva **prisutan** i **nazočan** rječnički bilježe i druge njihove izvedenice, a među njima i imenice **prisutnik** (Tomić, Đalski, Novak) i **nazočnik** (Velikanić), za kojima se može i danas ukazati potreba, pa ih ne treba potpuno zaboraviti, npr. može se reći za koga da je **nazočnik** odnosno **nazočnica** mnogih važnih zbivanja.

Završavajući ovako ovaj savjet, očit je da se daje prednost pridjevu **nazočan** kada se govori o osobama, a da se pridjev **prisutan**, u skladu s navedenim, ostavlja, u prvom redu, za govorenje o pojavama, pazeći, podjednako u oba slučaja, da se ne pretjeruje u njihovoj upotrebi.

DR. EUGENIJA BARIĆ

DEJAN IVANOVIĆ GITARIST

Pored svih aktivnosti i obveza Dejan Ivanović je kao student četvrte godine Muzičke akademije u Zagrebu u svom rodnom gradu Tuzli održao dva solistička koncerta gitare i to 28. ožujka 1998. u crkvi sv. Petra i Pavla i 1. travnja 1998. godine solistički koncert uz klavirsku pratnju prof. Zrinke Andrejaš u Bosanskom kulturnom centru. Poslije ovih koncerata Dejan je održao i solistički koncert na Muzičkoj akademiji u Sarajevu. Poslije ovog koncerta veliko zadovoljstvo bilo je čuti nadahnutu kritiku prof. Dževada Šabanagića s Muzičke akademije u Sarajevu.

Nakon ovih koncerata, Dejan Ivanović je u svibnju 1998. godine na Internacionalnom natjecanju gitarista u Rumunjskoj osvojio prvu nagradu. Pored toga Dejan često, svoje sada već bogato, znanje prenosi na mlade gitariste. Tako je krajem svibnja prošle godine u Omišu bio voditelj i predavač gitarističke škole.

Svoje školovanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu Dejan Ivanović je završio diplomskim koncertom 17. lipnja 1998. godine s nepune 22 godine. U prepunom i prelijepom ambijentu koncert je praćen ovacijama publike. Diplomirao je kao najbolji student s najvišom ocjenom. Ivanovićev

muziciranje posebno su sa zadovoljstvom i radošću, uz nadahnutu kritiku, pratili profesori Muzičke akademije u Zagrebu. Veliko zadovoljstvo nije krio ni kulturni ataše BiH u Zagrebu gosp. Amir Bukvić koji je prisustvovao koncertu. Dejan Ivanović je često nastupao u Bosanskom kulturnom centru u Zagrebu, a posebno treba istaći njegov nastup krajem lipnja prošle godine u čast svjetskog simpozija liječnika pod vodstvom gosp. prof. Asima Kurjaka i izložbe slika umjetnika gosp. Safeta Zeca. Na poziv gosp. Đankarla Menotija, direktora Svjetskog festivala muzike nazvanog "Festival dvaju svjetova" u Sopletu - Italija krajem lipnja i početkom srpnja prošle godine, sudjelovao s tri solistička koncerta koji su praćeni izuzetnim kritikama stručnjaka.

Na preporuku prof. Darka Petrinjaka s Muzičke akademije u Zagrebu Dejan Ivanović bi svoje usavršavanje trebao nastaviti u nekom od Europskih kulturnih centara. Uz maksimalne osobne napore, napore roditelja i pomoć ljudi dobre volje, u rujnu prošle godine otputovao je u Portugal na dalje usavršavanje. Već je u listopadu prošle godine na ostrvu Madeira održao solistički koncert koji je pobudio veliko zanimanje.

Od 24. listopada do 2. studenoga 1998. godine na jednom od najvećih Internacionalnih natjeca-

nja gitarista s najvećim rejtingom u Madridu Dejan Ivanović je iako daleko najmlađi osvojio prvu nagradu i prvu specijalnu nagradu. Rezultati s ovog natjecanja, naravno, s imenom pobjednika objavljeni su na Internetu širom svijeta. Nakon toga Dejan je na Internacionalnom takmičenju gitarista Certamen Internationale de Guitara "Andres Segovia" u Granadi od 1. siječnja do 6. siječnja 1999. godine osvojio drugu nagradu i prvu specijalnu nagradu. Konačno, u organizaciji Internacionalnog takmičenja gitarista S.A.R. LA INFANTA DONA CRISTINA iz Madrida osvojio prvu nagradu. Od 27. travnja do 2. svibnja 1999. godine na Europskoj turneji održao je solističke koncerte u Napulju, Rimu, Minchenu, Bremenu i Utrehtu.

Koncerti su praćeni promidžbom putem izdatih kataloga kao i putem TV-mreže, a kritike stručnjaka su bile izuzetno povoljne.

Osim toga u ovoj godini Dejan Ivanović je planirao solistički koncert održati u srpnju u Sarajevu, sudjelovati, također u srpnju na Svjetskom festivalu u Spoletu - Italija, u kolovozu sudjelovati na takmičenju "Segovia" u Španjolskoj, u rujnu imati solistički koncert u SAD i u prosincu solistički koncert u Zagrebu. Iako veoma mlad (1976. god.) imao do sada je izuzetno mnogo nastupa širom Europe, osvojio

mnoge značajne nagrade od svjetskog značaja i izuzetno uspješno i dostojno prezentirao naš narod, grad, kanton i BiH u svijetu, javnost u BiH malo zna o izuzetno mladom i darovitom umjetniku Dejanu Ivanoviću. Izuzetno tuzlanskoj, Dejan Ivanović je ostao skoro potpuno nepoznat publici i javnosti u BiH. I pored izuzetnog uspjeha i priznanja koje očigledno ima u svijetu, mora se boriti za priznanje u svojoj domovini. Niti vlast, a niti mediji u BiH, s izvjesnim izuzetcima, nisu pokazali skoro nikakav interes za njegove uspjehe i njegov rad. Smatramo da ovakav rad, talent i uspjeh jednog mladog čovjeka, umjetnika, zavrđuje pozornost i potporu na širem planu.

Sigurno je da će Dejan to znati cijeniti i što je mnogo važnije on će to višestruko vratiti svome gradu i državi kojoj pripada.

Obitelj IVANOVIĆ

35. GODINA MEĐUNARODNE GALERIJE PORTRETA U TUZLI

DEVETI INTERBIFEP TUZLA '99.

U Međunarodnoj galeriji portreta u Tuzli, u petak 20. kolovoza 1999. godine, otvoren je DEVETI INTERNACIONALNI BIJENALNI FESTIVAL PORTRETA, CRTEŽA I GRAFIKE - INTERBIFEP TUZLA '99.

Izložbu je otvorio gospodin Ivo Andrić Lužanski, predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine.

Na ovogodišnjem INTERBIFEP-u izloženo je 185 radova umjetnika iz 23 zemlje: Argentine, Bosne i Hercegovine, Češke, Danske, Estonije, Francuske,

Hrvatske, Italije, Izraela, Japana, Jugoslavije, Koreje, Latvije, Litvanije, Mađarske, Makedonije, Maroka, Njemačke, Paragvaj, Poljske, Rusije, Slovenije i Ukrajine.

Tuzlaci i posjetitelji iz drugih mjesta imat će priliku da vide izložene radove poznatih umjetnika na ovoj izuzetnoj i na visokoj razini organiziranoj izložbi, jedinstvenoj u Bosni i Hercegovini.

Međunarodna galerija portreta ove godine obilježava 35. obljetnicu svoga rada i postojanja. Svoje radove je već poklonilo Galeriji 40 autora.

Gospodin Čazim Sarajlić, direktor Galerije naglasio je:

- Pred nama je Deveti internacionalni bijenalni festival portreta, najstarija revijalna likovna izložba, međunarodnog karaktera u Bosni i Hercegovini, a jedna od malobrojnih likovnih smotri na prostoru bivše Jugoslavije. Održavanje ovoga-

dišnjeg INTERBIFEP-a koincidira i sa jednim vrijednim datumom u kulturnoj historiji Tuzle i Bosne i Hercegovine, sa 35 godišnjicom djelovanja ove Galerije. Pojava tuzlanske Galerije (1964.) poklapa se sa prodorom novih tendencija, tako da je mnogima osnovna premisa od koje je ova likovna institucija krenula, djelovala kao svojevrsni anakronizam. Bez obzira na dinamična i nezaobilazna

teme portreta. To konačno potvrđuje i ovogodišnji 9. INTERBIFEP, koji je okupio 77 autora iz 23 zemlje sa 185 radova, crteža i grafika. Deveti bijenale donosi vlastito autorsko poimanje ove teme, koja je data u širokom rasponu likovnog izraza i poetskih usmjerenja. Crtež, a posebno grafika izborili su status ravnopravan sa ostalim likovnim disciplinama.

U svojim stvaralačkim traženjima, umjetnici se nisu držali striktnog grafičkog jezika. Razni materijali, ovogodišnju prezentaciju čine utoliko bogatijom.

Različitim autorskim prilazima, ostvarila se jedna dominantna likovna cjelina sa svojom validnom estetskom dimenzijom.

To je čini originalnom u ovom burnom vremenu ne samo živih umjetničkih, nego i društvenih previranja u kojima se umjetnost brani temporalnošću trajanja i mukom planetarne osame.

Ovogodišnji Deveti bijenale je, uz svoja ograničenja i domete, svojevrsna slika tog našeg vremena, na prelazu iz Starog u Novo. Hoće li ljepota stvaranja ustuknuti pred naletom besmisla po cijenu egzistencije apsurdna. To je zasigurno slika vremena u kojem živimo, tako strasno i neumitno.

Pripremio:
Juraj NOVOSEL

Candiani Alicia Argentina

Čičenjak Serij, Ukrajina

Djorka Njerž, Hrvatska

previranja u likovnom životu, tuzlanska Galerija je gradila svoju likovnu fizionomiju neostajući imuna na tako drastične promjene u likovnoj atmosferi ovog podneblja i šire.

Proširujući svoj likovni interes, tuzlanska Galerija 1980. organizira Prvi internacionalni bijenalni festival portreta, pomjerajući granice svog interesa i na međunarodni likovni prostor. Veoma respektabilan broj učesnika na prethodnih osam izložbi učinio je Tuzlu, Bosnu i Hercegovinu i Međunarodnu galeriju stjecištem portretne umjetnosti, zaštitnikom i njegovateljem jedne vječite likovne

Televizijski aspekti kulture

SAZVIJEŽĐE BIRCUZ "PANORAMA"

U Ulici Ive Andrića u tuzlanskom naselju Batva, a vjerojatno i drugdje, djeca pjevuše tonove špice folk magazina "Estrada", koji na TV Tuzlanskog kantona uređuje i vodi Zlatan Jovanović. To je jasan indikativ da je "Estrada" postala parametar estetskih i duhovnih kriterija i afiniteta širokih narodnih masa. Riječ je o najpopularnijoj i medijski najmoćnijoj emisiji na prostoru Tuzlanskog kantona. "Estrada" oblikuje kulturnu svijest, moćnije i uvjerljivije nego što je to činila sapunska "Esmeralda". Čak i u fizičkom smislu, "Estrada" je središnjica te duhovnosti, koja se poput koncentričnih krugova širi i titra valovima radio-postaja, damarima ugostiteljskih objekata, bučnih

"Estrada", folk magazin; Televizija Tuzlanskog kantona; Urednik i voditelj: Zlatan Jovanović.

automobila, domova, vokmena, jednom riječju - života. Iz tog medijskog prostora grana se i uspostavlja kriterij koji u različitim vidovima određuje narodnjačke mikro svjetove, od nikakve popularnosti i slušanosti, pa do tržišta.

Ove činjenice, i neke druge koje već jesu u uzročno-posljedičnoj vezi sa dekadentnim stupnjem kulture življenja na Tuzlanskom kantonu, a priori odbacuju tendenciju da se "Estrada" akceptira kao šund koji je najpametnije ignorirati.

Takvim neozbiljnim pristupom ruše se postulati teorije informacija: "Estrada" nije sama sebi svrha, već je imanentno u službi oblikovanja svijesti, odnosno podražavanja duhovnih afiniteta širokih narodnih masa. Legitimni društveni i politički utjecaj koji stoji iza programskih opredjeljenja ove tv-kuće direktno je odgovoran za utjecaj emitiranih sadržaja. "Estrada" je, po svom bitku, produžena ruka vlasti koja, otkad je medija, oblikuje svijest naroda prema svojim programskim nastojanjima i

nastavak sa strane 24

potrebama. To, odgovara li ovoj vlasti estradni narod, ili je i ovo 'nako prepušteno nafaki', drugo je, a uz to i političko pitanje.

Riječ je o emisiji koja je zanatski napravljena prema mjeri jednostavnih, prostodušnih afiniteta naroda. Sasvim sigurno, plod je bogatog medijskog iskustva Zlatana Jovanovića, koji se još kao mladić, osamdesetih godina, uz Boru Slepčevića, meteorski etablirao kao prepoznatljivi glas Radio-Tuzle. Da Jovanovićeva popularnost u ondašnjem siromašnom medijskom prostoru nije bila slučajna, i da je plod talenta, ili karizme, kako se voli reći, pokazala je opet meteorska tv-afirmacija. Jovanović bi, dakako, podjednako uspješno umio praviti i političke ili kulturne emisije, a to što je svoje umijeće odredio "Estradom" vjerojatno je stvar zabavljajčkih afiniteta i mogućnosti da se spoji ugodno s korisnim.

Koncept emisije se uglavnom kreće između pjesme i razgovora sa estradnim umjetnicima, pa do nagradnih igara i predstavljanja djevojaka za izbore raznih lokalnih i kavanskih miss-ova. Reklo bi se, ništa posebno.

U čemu je onda tajna? Moguće u tome što Jovanović ne ustupa prostor samo provjerenim zvijezdama, već dobar dio posvećuje početnicima, pa i onda kada su istinske zvijezde u prilici progovoriti koju nemuštu riječ u mikrofon. Time i oni koji ne ljube folk dobijaju vrhunsku zabavu, jer se nezgrapni dance pokreti pjevača koji imaju svoj prvi tv-nasup pretvaraju u neiscrpnu komičnu iskru. Umijeće govora je zaseban fajn, kao i kod nogometaša, ili miss-ica, jer taj dar ne mora biti kompatibilan nekom drugom talentu.

Poput riba na suhom, podjednako zjevču i vrhunske zvijezde i estradni početnici. Slične na neplivače u olimpijskom bazenu. Pa čak kada govori i iskusna nacionalna estradna heriona, znamenita Hanka Paldum, to afektiranje i treptanje ima svoju teatarsku draž.

Čini se da Zlatan Jovanović uživa u tome da pakira i raspakira estradu, da je oblači i svlači. Kao što nastupi Selme Bajrami odišu profesionalizmom, od odnosa prema kameri do koreografije, tako se dobar dio drugih sapliče u strasti da se odomaci na estradnom nebu, ovdje personificiranom u šljaštećim zlatkastim i šarobojnim light efektima. Taj estradni luna-park sjevče na ivici žileta, između mogućnosti da ga tumačimo kao klaunovski cirkus, pod čijom se medijskom šatrom šprda sa duhovnim afinitetima populasa, ili da ga prihvatamo kao kvalitetno upakiranu narodnjačku tv-produkciju. "Estrada" je i jedno i drugo, ali i smjelije od toga - jer postiže onu dimenziju polisemije po kojoj se umjetnička fotografija razlikuje od fotosa sa osobne karte. Jovanovićev urednički koncept se ne zadovoljava samo našminkanim licem estrade, već oprezno teži i za njenim naličjem, za neosvijetljenom stranom profila. U prvom redu, groteskni intervju sa velikim i malim zvijezdama, kao profani začim uzvišenom, daju tu fantastičnu iskru koja se seljaka na relaciji između institucije ašera i uobičajenog televizijskog jezika. Pompezna hollywoodska najava da se koncert renomirane zvijezde estradnog neba N. N. održava u ekskluzivnoj kavani "Panorama", na putu prema Šibošnici, skretanje nadesno prije glavnog raskrižja - može se opservirati na više načina: kao etabliranje vašarske retorike na tv, kao birtijska kantonalna geografija, kao živopisna materija-

lizacija teorije informacija o globalnom selu, kao smiješan spoj Šibošnice, kavane, seoskog raskrižja sa zvijezdom, nebom, renomeom, itd. Dosad - nevideno.

Govoriti o utjecaju "Estrade" na atrofiju estetskih kriterija na mikro i makro planu u najmanju ruku je čorak; u zemlji u kojoj federalni ministar kulture kolje ovna u centralnom dnevniku, a kantonalni ministar kulture prima i gosti pjevače novokomponirane glazbe - teško da ima haira od pomisli da se programski razmišlja o kulturnom oblikovanju javnog mnijenja.

Dokle god cupkanje uz harmoniku bude na nacionalnom pijedestalu baleta, i dokle god narodnjaci budu na nacionalnom pijedestalu opereteško da će itko povjerovati u štetnost turbo-folk proizvoda. Prije će se vjerovati da su plaćena kreveljenja, kavanskih heroja odraz nacionalnog bića, a ko fol imperativ vlasti je da bude jedno s narodom. Drukčije rečeno, s koje god strane da se pokuša reducirati ili smiriti navala šunda, postoji opasnost od politizacije. To je taj labirint kroz čije zavrzame jedino ko po loju uspješno gari pakleni šund.

Fatmir ALISPahić

OBNAVLJANJE RADA HRVATSKIH DRUŠTAVA

HRVATSKO ŠPORTSKO DRUŠTVO "ZRINSKI"

TRADICIJA I DOSTOJANSTVO

Obnoviteljski sabor Hrvatskog športskog društva "Zrinski", održan je 20. listopada 1993. godine u Kristalnoj dvorani hotela TUZLA. HŠD "ZRINSKI" osnovano je 1913. godine. Velik broj nazočnih, predstavnici političkog, javnog, kulturnog, vjerskog i športskog života Tuzle dali su ovom događaju prvorazredno značenje u našem gradu.

Predsjednik gospodin Zvonko Jurić uputio je pozdravnu riječ, a član predsjedništva gospodin Juraj Novosel iznio je pregled povijesti HŠD "ZRINSKI" od osnutka do danas.

Pozdrave su uputili gospoda: Ivo Andrić Lužanski, predsjednik HVO HZ SOLI, Zlata Musić, predsjednica HKD "NAPREDAK", Ramiz Šuvalić, zamjenik zapovjednika 2. korpusa Armije BiH, Ante Zvonar, predsjednik HDZ Tuzla, gvardijan fra Petar Matanović, dr. Sead Avdić, predsjednik tuzlanske Vlade, Muharem Abdurahmanović, u ime RSD SLOBODA.

Svojom nazočnošću i izvođenjem prigodnoga kulturno-umjetničkoga programa ovu svečanost uveličali su: Ženski pjevački zbor pod ravnanjem gospodina Čestmira Duška uz klavirsku pratnju gospođe Zrinke Andrejaš i solistice Ivane Ivaković, Tamburaški orkestar pod vodstvom gospodina Vinka Dobričina i vokalne solistice Kaće Matanović, te recitatorska sekcija HKD "Napredak".

... Hrvatsko športsko društvo "ZRINSKI" pokazuje koliko je naš DOM veliki i pokazuje da on nije samo vojarna.

Treba ući u naš DOM i ne bježati od njega. Ako vam je cilj da nadete prijatelja, u njemu ćete ga sigurno naći, ako tražite ljubav u njemu je iznad svega ima.

U njemu je od danas i za svagda sportska obitelj "ZRINSKOG".

Hrvatsko športsko društvo "ZRINSKI" želi biti tvornica zdravog duha i športskih ratnika. Želi biti oaza u kojoj će se okupljati svi oni koji u ljubav i prijateljstvo vjeruju. HŠD "ZRINSKI" je i vjesnik mira i slobode u miru...

Na koncu radujemo se obnavljanju Hrvatskog športskog društva "ZRINSKI" jer je ono i vjesnik mira i slobode u miru - bile su riječi predsjednika gospodina Zvonka Jurića.

Formirani su i rade HRVATSKI ŠPORTSKI KLUBOVI: nogometni, rukometni, košarkaški, šahovski, stolnoteniski, karate, kuglaški.

Uspješan nastup klubova HŠD "ZRINSKI" na Olimpijadi u Tuzli

Na Ratnim olimpijskim igrama Bosne i Hercegovine, Tuzla '93. sudjelovalo je 1650 natjecatelja u 156 ekipa.

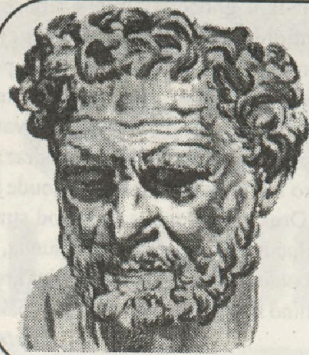
U generalnom poretku, HŠD "Zrinski" osvojio je peto mjesto.

Za mnoge ekipe bio je to prvi javni nastup. Najviše medalja osvojili su karatisti - 7 medalja, bili su srebrni; stolnotenisači - su bili brončani; košarkaši - srebrni; kuglaši - srebrni i jedna pojedinačna - zlatna.

Šahisti su bili najbolji i osvojili su zlatnu medalju.

Obnavljanjem rada HŠD "Zrinski" klubovi su postigli zavidnu kvalitetu i bili među najboljima...

Nastavit će se...
Juraj Novosel

SNAGA VOLJE

Veliki grčki filozof Demokrit (5. st. prije Krista) koji je prvi iznio teoriju o atomima na kojoj je kasnije izrasla moderna atomistika, prema legendi, sam je sebe oslijepio kako bi se u cjelosti mogao usredotočiti na ono što je proučavao i o čemu je razmišljao. To je postigao tako što je mjesecima gledao u sunce. Kada je naslutio da mu se bliži kraj, htio je ubrzati svoju smrt pa je prestao jesti. Njegova nećakinja zamolila ga je da ne umre prije negoli završi neka ceremonija kojoj je željela biti nazočna, a u tome bi je spriječila korota (žal za pokojnikom). Demokrit je uslišao njezinu molbu, počeo je ponovno jesti, a kad je svečanost završila, ponovo se vratio postu. Umro je nakon nekoliko dana.

RASCVJETANA ISABELLE

Nakon uspješne premijere filma "Vozač" Waltera Hilla, mladu i nadasve lijepu glumicu Isabelle Adjani, danima su opsjedali brojni novinari i obožavatelji. Na jednom od mnogih primanja u njezinu čast našla se i jedna novinarka poznata kao "lajavica nad lajavicama" koja je pošto poto htjela povrijediti zanosnu Isabelle.

"Govori se da osim ljepote ne posjedujete nikakvih drugih vrlina. Osim toga, kažu, da ste laka žena i da vas zovu cvijet zla..."

"Draga gospodo, možda me neki i zovu "cvijetom zla", ali, pitajte vašeg supruga... Kad me je prije godinu dana posjetio u mojoj hotelskoj sobi u jednom svjetskom velegradu, govorio mi je: Ti si moj najljepši, najmirisniji i najveličanstveniji cvijet... No, što sada kažete?"

SOBAR I TO PRIGLUP

"Vi kažete da sam simpatičan i donekle lijep? Nemojte me, molim vas, nasmijavati, to govorite tek tako...", govorio je čuveni francuski filmski glumac Jean-Paul Belmondo jednoj novinarki.

"Počeo sam u kazalištu gdje sam igrao isključivo komične uloge. Moj profesor na Akademiji, valjao se od smijeha kad bi me ugledao. Govorio je: S licem poput tvojega nikad nećeš moći na pozornici uzeti ženu u naručje - svi bi crkli od smijeha. Igrao sam uglavnom sobare i to ne one glavne već one priglupe, male, iz pokrajine. U devet godina rada u kazalištu nisam izgovorio niti jedne ozbiljne riječi, osim u "Medeji". Tamo se pojavljujem samo jednom u svakom činu i govorim: Grad je u plamenu! Jason je mrtav! Nakon tih mojih riječi dvorana se rušila. Shvaćate? Od smijeha!"

ŠTEDNJIA NA KRALJICI

Britanska kraljica Elizabeta II. posjetila je pred dvadesetak godina Australiju koja je pod britanskom krunom. U takvim prigodama kraljicu bi uvijek čekao superluksuzni "Rolls-Royce" koji bi ju vozio australskim prostranstvima.

No, tom prigodom dočekao ju je automobil srednje klase, pa je suverenka burno reagirala: "Što je ovo? A gdje je kraljevski automobil? Zar ću se u ovom voziti? Zar vi ne znate? Ja sam vaša kraljica!"

Odgovoreno joj je: "Vi jeste naša kraljica, ali svi luksuzni automobili više nisu u upotrebi zbog štednje. Preskupo je njihovo održavanje za tako rijetke prigode kao što je vaš posjet našoj zemlji, Vaša Visosti".

I kraljica je morala popustiti - poslušati.

GNJAVATOR

Francuski aristokrat i ministar vanjskih poslova iz 17. stoljeća, vojvoda De Coslin, važio je za jednog od najuljudnijih, najugladenijih i najvećih gnjavatora u Francuskoj.

U pregovorima s inozemnim državicima uvijek je izvlačio kraći kraj, jer svima je htio ugoditi - nikome se ne suprostaviti. Kad je nakon posjeta Francusku napuštao engleski veleposlanik, De Coslin ga je otrpao do izlaznih vrata.

Kad je htio otvoriti vrata, veleposlanik se usprotivio, ali je De Coslin uporno zahtijevao. Englez se tada okrenuo natraške, došao do vrata, otvorio ih, izišao, zalupio vratima i zaključao ih.

Kad se približio kočiji koja je čekala, tamo je već stajao ministar, kraj otvorenih vrata.

On je, naime, iskočio kroz prozor i stigao pred kočiju prije veleposlanika.

OPREZ

Prijatelj i savjetnik francuskog kralja Henryja IV., Teodor Aubigne (1552.-1630.) bio je nadasve oprezan čovjek. Jednom je kao kraljev izaslanik bio u posjeti nekom vladaru koji ga je prigodom prijama, upitao:

"Odakle dolazite?"

"Da, Veličanstvo!", odgovorio je Aubigne.

"Ali, ja vas pitam odakle dolazite?"

"Da, Veličanstvo!"

"Da vi niste malo ljudi?"

"Da, Veličanstvo!"

"Ali, vi ste zaista ljudi!"

"Da, Veličanstvo!"

"Recite mi konačno, zašto na svako moje pitanje tako odgovarate?"

"Zato što sam uvidio da kraljevima uvijek treba potvrdno odgovarati, kako ne bih pao u njihovu nemilost".

MODA TRENDOVSKJE BOJE

Lagano odijelo, mala haljina ili kišna kabanica? Ovisi o prigodi. Ono što će vas održati u trendu jesu sive nijanse metalnoga odsjaja

ZGUŽVANA KOŽA

Zgužvana koža visokog sjaja dovoljna je da vaš sportski look dobije poseban glamour. Rukavi su malo spuštteni, džepovi našiveni i s preklomom, a kopčanje je dvoredno. Zategnute li se u pojasu, postići ćete pun pogodak.

SIVO I SREBRNO ZA KRAJ LJETA

DUGI SAKO
Posebnu draž ovom metalik odijelu daje dugi sako, gotovo ogrtač. Jednoredno kopčanje i veliki prošivi dovoljni su za eksploziju elegancije.

SPORTSKI PULOVER

Niste ljubiteljica jakni? Dobra zamjena bit će ovaj sportski pulover od svile i kašmira. Pleten kao tunika, s V-izrezom ali uz dodatak ovratnika, može se nositi uz hlače ili uz suknju.

SREBRNO-SIVO

Lagana tkanina od mješavine vune, svile i viskoze idealna je za ovo izuzetno elegantno odijelo. Hlače su klasičnog cigaret kroja, a sako ima vrlo zanimljive šavove od kojih jedan "glumi" dio džepa i tako ističe stas. Kopčanje je jednoredno, sa sedefastim dugmetima.

Vitamin E, najbolji saveznik protiv starenja

Dobro je poznat zaštitni učinak vitamina E protiv štetnih slobodnih radikala. Uzimate li dovoljno tog važnog vitamina?

Vitamin E (tokoferol) topljiv je u masnoćama. U tijelu odrasle osobe ima ga 3 do 9 grama. Sastavni je dio svih stanica, a posebice stanica potkožnog tkiva. Najviše ga ima u staničnim membranama. Nakuplja se u jetri, mišićima, krvnim pločicama (trombocitima) i testisima. Apsorbira se u tankom crijevu, a u krv dospijeva limfom. Iz organizma se izlučuje stolicom.

Na temelju istraživanja provedenih na životinjama, vitamin E je dugo nazivan vitaminom plodnosti. Dvadesetih je godina, naime, u miševa uočena neplodnost povezana s nedostatkom vitamina E. Zbog toga je i dobio naziv tokoferol (prema grčkim riječima tocos - porod i pferin - nosim).

No tek je 1968. godine znanstveno potvrđeno da je njegova važnost za zdravlje zapravo druge prirode. Najvažnije svojstvo vitamina E je njegov antioksidacijski učinak. Taj vitamin ima vrlo važnu ulogu u brojnim biološkim procesima:

- Pomaže organizmu da se suprotstavi štetnom učinku slobodnih radikala (molekula koje izazivaju štetne promjene u stanicama).

Vitamin E "hvata" slobodne radikale, neutralizira ih i time pridonosi usporavanju procesa starenja.

- Štiti membrane stanica i produžuje život crvenih krvnih stanica.

- Jača imuni sustav i štiti serumske lipoproteine (čestice koje prenose mast odnosno lipide po cijelom organizmu).

- Izravno utječe na energiju mišića.

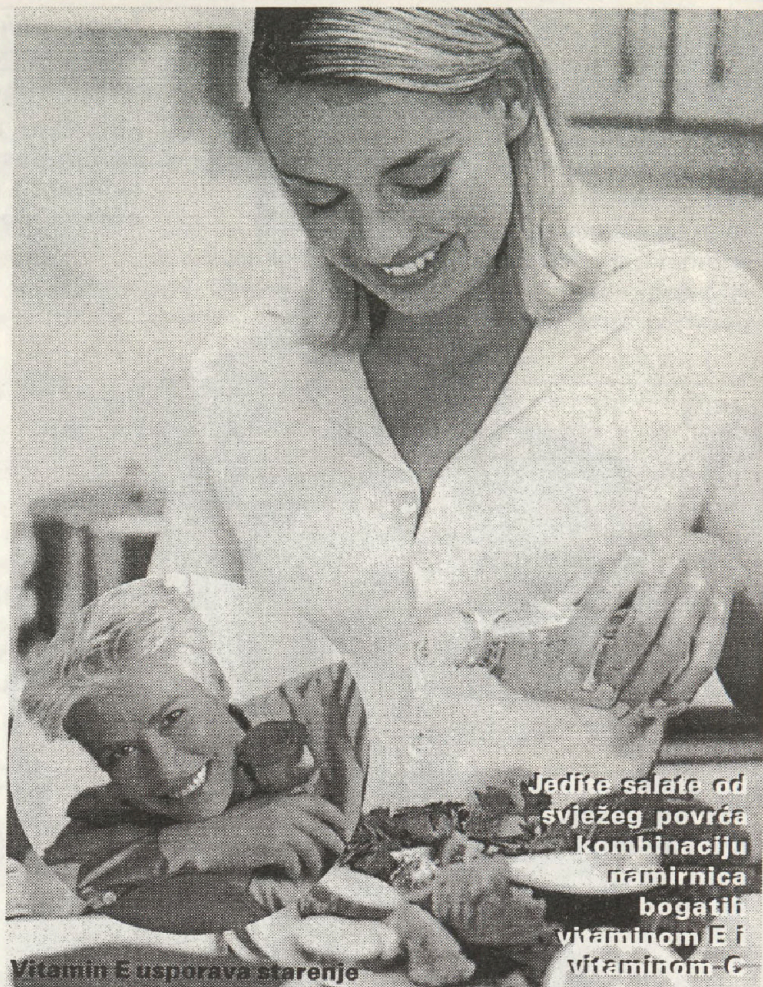
- Zbog antioksidacijskog učinka možda ima ulogu u sprječavanju bolesti krvožilnog sustava, poglavito ateroskleroze, ali to još nije pouzdano dokazano. Neka su istraživanja potvrdila blagotvoran učinak vitamina E u slučaju degenerativnih promjena oka, posebice mrežnice (katarakte).

Najviše vitamina E ima u namirnicama biljnog podrijetla:

- U ulju žitnih klica, suncokreta, u derivatima poput margarina te u uljastim plodovima poput badema i oraha.

- U nekim vrstama voća i povrća (plod dudu, marelice, peršin, avokado, kupus...)

U nešto manjim količinama nalazi se i u mliječnim prarade-

Jedite salate od svježeg povrća. Kombinaciju namirnica bogatih vitaminom E i vitaminom C

Vitamin E usporava starenje

vinama. Vitamin E osjetljiv je na svjetlo i kisik, ali je otporan na toplinu.

Nije poznato koja je optimalna količina vitamina E u krvi. Zbog izostanka simptoma, manjak vitamina E može ostati prikriven i nekoliko godina. No, čini se da nedovoljan unos vitamina E može imati ozbiljne posljedice po zdravlje (upale, katarakta, bolesti krvožilnog sustava).

Pripadate li rizičnoj skupini, obratite se liječniku. Ako liječnik utvrdi nedostatak vitamina E, osim pravilne prehrane preporučit će vam uzimanje vitaminskih preparata.

Uzet u razumnim dozama, vitamin E nema štetnog djelovanja. U prehranbenim dodacima, odrasloj osobi preporučuje se 12 miligrama dnevno.

U savezu S vitaminom C

Vitamin E ima snažan antioksidacijski učinak, osobito u staničnim membranama jer su one sastavljene dijelom od masti, u kojima se ovaj vitamin otapa. Vitamin C pak kao antioksidant djeluje u dijelovima stanica sastavljenim pretežito od vode. Stoga se ova dva vitamina nadopunjuju i zajedno imaju znatno bolji antioksidacijski učinak.

Djeca od 3. do 9. godina treba 7 miligrama vitamina E dnevno, no njima ga ipak ne bi trebalo davati u obliku pripravaka.

VITA

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr. Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo
U Ginekološkom savjetovalištu "MEDIC":
prof. dr. Nisveta Alispahić možete obaviti:

ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostika (ultrazvuk, PAPA, kolposkopije, test na trudnoću, spermogram, pregled vaginalnog sekreta).

Ginekološko savjetovanje radi ponedjeljkom, srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom od 9 do 13 sati

Na telefone

090 149 514 i 217 927

možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.

Tuzla, Batva, Ive Andrića br. 11

NAJNOVIJA UN-ova ISPITIVANJA KVALITETA ŽIVOTA U 174 ZEMLJE SVIJETA

Kanada najbolja, Norveška najuglađenija

Kanada je zemlja s najvišom kvalitetom života na svijetu, odmah uz nju je Norveška, koja prema ženama postupa bolje od svih drugih zemalja. Stoji to u najnovijem UN-ovu izvještaju o civilizacijskom razvitku za ovu godinu koje obuhvaća stanje u 174 zemlje prema kriterijima životnog standarda, zdravlja, školovanja i dugovječnosti ljudi.

Poslije Norveške i Kanade, koja je najbolja zemlja svijeta za život već šestu godinu zaredom, na popisu su redom: SAD, Japan, Belgija, Švedska, Australija, Nizozemska, Island, Velika Britanija, Francuska, Švicarska i veći dio članica Europske unije. Na UN-ovu popisu s ostalih kontinenata zastupljen je još samo Novi Zeland. Čvrsto na dnu UN-ova popisa su zemlje zapadne i središnje Afrike: Sijera Leone, Niger, Etiopija, Mali, Burkina Faso. Hrvatska se nalazi na 55 mjestu između Estonije i Malezije.

Najzanimljiviji dio UN-ova izvještaja je rangiranje zemalja prema odnosima među spolovima i to prema zastupljenosti žena u parlamentu, njihovoj zaradi i zaposlenosti. Na prvim mjestima su zemlje Skandinavije, Kanada i SAD, ostatak EU-a, Australija i Novi Zeland. Ipak, pravo je iznenađenje da su, primjerice, uvjeti za žene bolji u Južnoj Africi i Kostariki nego u Francuskoj ili pak na Bahamima i Izraelu od onih u Japanu. Na tom popisu visoko su rangirane Slovenija i Češka.

ODLIKE LJUBAVI

IZREKE

Neka blagost pobijedi ljutnju,
Neka dobro savlada zlo,
Nega gramzljivce posrame darovi,
Neka lažljivca pobijedi istina,
O, neka mržnji putem ljubavi dođe kraj!
Buddha

"Božja ljubav ne pripada onima koji su je dostojni već stvara one koji su dostojni Božje ljubavi".
Martin Luther

"Kad bih jezike ljudske i anđeoske govorio, a ljubavi ne bih imao, bio bih kao mjed koja zveči ili praporac koji ječi".
Apostol Pavao

"Svijet je rođen iz ljubavi i podređen je ljubavi, on se kreće prema ljubavi i ulazi u ljubav".
Taitirija Upanišad

"Nikada mržnja ne prestaje s mržnjom: mržnja prestaje s ljubavlju - to je staro pravilo".
iz Dhammapade

"Neka čovjek prevlada gnjev ljubavlju, neka prevlada zlo dobrim; neka pohlepne nadjača svojom veledušnošću, lašca neka pobijedi istinom".
iz Dhammapada

Positivno povezivanje

Medusobno prihvaćanje

Medusobno pomaganje

LJUBAV

Medusobno razumijevanje

Medusobno privlačenje

Positivno motiviranje

"Veliki Duše, pomози mi da nikog ne sudim dok nisam pola mjeseca hodao u njegovim mokasinama".
Indijska molitva

"Kad se zatvarate ljubavi, odvajate se od Boga, i tada živite na drugom, materijalnom planu, gdje su čak i zadovoljstva i sreća samo oblici iluzije jer takvi užici ne mogu nikada potrajati".
Lucas Ralli

"Kad ljubav poteče iz srca, rađa se suosjećanje, te se javlja golemo želja da izadete i služite svom bližnjemu. To dolazi zbog spoznaje da ste svi jedno, da ste dijelovi cjeline, a cjelina je Bog".
Lucas Ralli

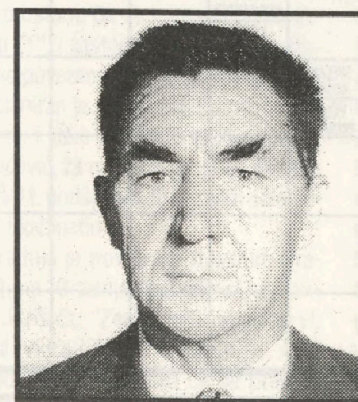
"Duhovni put nije mučna obveza nego čisto zadovoljstvo".
Satya Sai Baba,
Indijski mislilac (1926.-)

Ljubav je najveći dar od Boga
Svako želi biti voljen. Većina psihologa slaže se da je čovjekova najveća potreba ljubav. Niti jedna prepreka ne može odoljeti moćnoj snazi ljubavi.
Bill Bright

"Ako svijet valja dovesti u red, moja se nacija mora prva promijeniti.
Ako se moja nacija mora promijeniti, moj se rodni grad mora prvi obnoviti.
Ako se moj rodni grad mora obnoviti, moja se obitelj prva mora dovesti u red.
Ako se moja obitelj mora dovesti u red, Ja se moram ponajprije".
Nepoznati vojskovođa u drevnoj Kini

IN MEMORIAM

TUŽNO SJEĆANJE

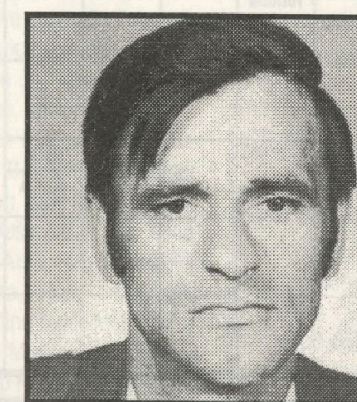
ILIJA DIVKOVIĆ - ČIČA

02. 09. 1997. - 02. 09. 1999.

S ljubavlju čuvamo uspomenu na Tvoj dragi lik.

Tvoji najmiliji.

TUŽNO SJEĆANJE

FABIJAN PERANOVIĆ

11. 9. 1997. - 11. 9. 1999.

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo uspomenu na tvoj dragi i plemeniti lik i tvoju dobrotu.

Tvoji najmiliji.

Prijeti li vam manjak?

Neke su osobe izložene većoj opasnosti od nedostatka vitamina E.

Toj skupini pripadate:

- ako ne jedete dovoljno masnoća biljnog podrijetla
- ako ne jedete dovoljno voća i povrća (svježeg ili kuhanog)
- ako ste u podmakloj životnoj dobi i malo jedete
- ako se intenzivno bavite sportom (tjelesna aktivnost pospješuje oksidacijske procese u stanicama)
- ako imate otežanu apsorpciju masnoća u crijevu zbog neke probavne bolesti (poremećaj lučenja žuči, ciroza jetre, mukoviscidoza)
- ako se liječite hemodijalizom ili bolujete od neke kronične upalne bolesti
- ako bolujete od šećerne bolesti
- ako pušite (pušenje uzrokuje veću proizvodnju slobodnih radikala) i pijete previše alkohola.

Opasnost od nedostatka vitamina E posebice su izložena prerano rođena djeca i novorođenčad s manjom porođajnom težinom od normalne.

USORSKI KROVA SKANDINAVKA

PODLISTAK
HRVATSKOG
GLASNIKA

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK

USORA

List za kulturu, društvena pitanja i politiku

Broj 48/49

godina VIII

Srpanj/Kolovoz 1999.

Preuzvišeni biskup dr. Franjo Komarica Magoslovio je kamen temeljac KŠC

U USORI ZAPOČETA IZGRADNJA KATOLIČKOG ŠKOLSKOG CENTRA

OČI UPRTE U BUDUĆNOST

U Usori je 24. srpnja ove godine bilo izuzetno svečano. Naime, u usorskom naselju Žabljak, polaganjem kamena temeljca, otpočelo se s gradnjom Katoličkog školskog centra. Gradnja ovakvog objekta od velikog je značaja ne samo za brojne usorske školare, nego i za sav usorski puk, ali i Hrvate iz drugih krajeva Bosne i Hercegovine. Gradnja ovakvog objekta znači otvaranje perspektive za svjetliju budućnost, zapošljavanje kadrova, sprječavanje iseljavanja Hrvata s usorskog područja, ali i mogući povratak onih koji su radi školovanja djece i njihove budućnosti napustili ove prostore.

Riječ načelnika općine Usora g. Ivica Kovačevića

Katolički školski centar u Usori je šesti po redu u Bosni i Hercegovini. Ideja o utemeljenju Katoličkog školskog centra potekla je od bivšega, te sadašnjega gradonačelnika općine Usora, gospode Franje Bratića i Ivica Kovačevića, koji su zajedno sa suradnicima i onima koji su dali potporu ovoj ideji, razgovarali s msgr. Perom Sudarom, i izložili mu svoje ideje i razmišljanja.

Izgradnja kompleksa zamišljena je u tri faze. Otpočelo se s prvom, i njom je predviđena izgradnja same zgrade Centra. Vrijednost radova procijenjena je na oko 1.300.000,00 DM (milijun i tristotisuća njemačkih maraka). Zgrada će imati prizemlje, prvi kat i potkrovlje, s oko 2.100 četvornih metara upotrebnog prostora. Bit će napravljena u vidu slova "T", i sastojat će se od tri međusobno povezane lamele. Završetak objekta planiran je za početak svibnja 2000. godine, i kako je istakao gradonačelnik Kovačević, za nadati je se da će školska 2000/01. godina početi u novim učionicama i kabinetima.

Gradnja je povjerena lokalnim graditeljima "Gradnja" iz Žabljaka, vl. Jakova Jurišića, "Zenit" iz Omanjske, vl. Petra Ivkića i "GAŠ" iz Sivše, vl. Ante Šimića. Dakako, pružit će se prilika i drugim graditeljima i poduzetnicima s područja usorske općine. Sredstva za prvu fazu izgradnje osigurat će općina Usora.

Druga i treća faza predviđaju izgradnju pratećih objekata, kao što je izgradnja namjenske dvorane u kojoj bi se odvijali kulturni i športski događaji,

doma učenika, teniskog igrališta i slično. Planirana je i izgradnja puta koji će povezati Centar s magistralnim putem Doboj - Teslić. Zasigurno će trebati mnogo sredstava, truda, znanja i odricanja kako bi se gradnja uspješno dovršila i ostvarilo sve zacrtano i planirano.

Vratimo se samoj svečanosti polaganja kamena temeljca. Na gradilištu se okupio velik broj uzvanika i pučana Usore, među kojima je bilo i dosta djece i učenika, budućih polaznika ove škole. Među uzvanicima pomenimo neke: biskup dr. Franjo Komarica iz Banja Luke, osobni izaslanik Ante Jelavića - gospodin Damir Ljubić, ispred Vlade Zeničko-dobojske županije doministar obrazovanja i kulture gospodin Zvonimir Lukačević, zamjenica ministra MUP-a Zeničko-dobojske županije gospođa Ružica Jukić-Egzeta, izaslanici Krešimira Zubka - gospođa Perica Jukić, Ivo Lozančić i Drago Dragičević, načelnik općine Doboj-Jug dr. Hasan Škiljo, načelnik općine Tešanj dipl. ing. Fuad Šišić, gospodin Ante Raguž iz HPT Središnja Bosna, kao izaslanik gradonačelnika općine Žepče Mate Zovke - gospodin Petar Markanović, župnik dobojski - vlč. Josip Kudić, župnik jelaški - vlč. Ivan Bošnjak, projektanti iz Žepča i Zavidovića, predstavnici iz prosvjete, kulture, politike i športa, kao i predstavnici svih usorskih udruga. Neka oprostite svi oni koji su bili nazočni, ali zbog nedostatka prostora nisu navedeni.

Riječima pozdrava svim nazočnim obratio se gradonačelnik općine Usora, dipl. ing. Ivica Kovačević. U svom govoru istaknuo je značaj gradnje ovakvog objekta i zahvalio svima koji su omogućili da do gradnje i dođe. Potom se nazočnima obratio i župnik župe Žabljak vlč. Ivan Ravlić. Svetu misu služio je i gradilište posvetio banjalučki biskup dr. Franjo Komarica, u Usori rado viđen gost, čovjek i svećenik koji je čitav rat proveo u Republici Srpskoj, uz svoje vjernike Hrvate, koji je s njima dijelio i dobro i zlo, dajući nadu i utjehu onima kojima je to trebalo. Misno slavlje otpočeo je pjesmom: "Ima jedna duga cesta..." Svojom propovijedi razgalio je srca svih Usorana. Posvetio je kamen temeljac koji su biskupu prinijele Usoranke odjevene u narodnu nošnju. Potom je biskup sišao s bine i pažljivim pokretima kamen temeljac položio

ra, dipl. ing. Ivica Kovačević. U svom govoru istaknuo je značaj gradnje ovakvog objekta i zahvalio svima koji su omogućili da do gradnje i dođe. Potom se nazočnima obratio i župnik župe Žabljak vlč. Ivan Ravlić. Svetu misu služio je i gradilište posvetio banjalučki biskup dr. Franjo Komarica, u Usori rado viđen gost, čovjek i svećenik koji je čitav rat proveo u Republici Srpskoj, uz svoje vjernike Hrvate, koji je s njima dijelio i dobro i zlo, dajući nadu i utjehu onima kojima je to trebalo. Misno slavlje otpočeo je pjesmom: "Ima jedna duga cesta..." Svojom propovijedi razgalio je srca svih Usorana. Posvetio je kamen temeljac koji su biskupu prinijele Usoranke odjevene u narodnu nošnju. Potom je biskup sišao s bine i pažljivim pokretima kamen temeljac položio

ra, dipl. ing. Ivica Kovačević. U svom govoru istaknuo je značaj gradnje ovakvog objekta i zahvalio svima koji su omogućili da do gradnje i dođe. Potom se nazočnima obratio i župnik župe Žabljak vlč. Ivan Ravlić. Svetu misu služio je i gradilište posvetio banjalučki biskup dr. Franjo Komarica, u Usori rado viđen gost, čovjek i svećenik koji je čitav rat proveo u Republici Srpskoj, uz svoje vjernike Hrvate, koji je s njima dijelio i dobro i zlo, dajući nadu i utjehu onima kojima je to trebalo. Misno slavlje otpočeo je pjesmom: "Ima jedna duga cesta..." Svojom propovijedi razgalio je srca svih Usorana. Posvetio je kamen temeljac koji su biskupu prinijele Usoranke odjevene u narodnu nošnju. Potom je biskup sišao s bine i pažljivim pokretima kamen temeljac položio

Postavljanje kamena temeljca za Katolički školski centar u Usori bio je i uvod za trodnevnu manifestaciju pod nazivom "Srpanjski susreti" s kulturnim, športskim i vjerskim sadržajima, u povodu obilježavanja Blagdana sv. Ane, zaštitnice usorske župe Žabljak.

MAGDALENA MARTINOVIĆ

PROSLAVA BLAGDANA SVETOG ROKA U SIVŠI

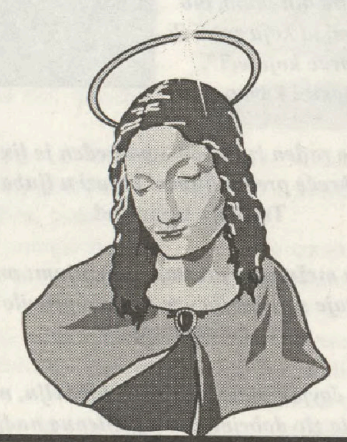
Vjernici župe Sivša proslavili su blagdan svetog Roka, drugog zavjetnog zaštitnika župe, u ponedjeljak, 16. kolovoza 1999. godine. Misno slavlje na otvorenom pred mnoštvom vjernika predvodio je fra Mirko Filipović, glavni urednik časopisa Svjetlo riječi, a koncelebrirali su, uz domaćeg župnika fra Mladena Jozića, fra Petar Matanović, tuzlanski gvardijan, fra Ivan Čurić, plehanski gvardijan i svećenici susjednih župa.

Svetoj misi prisustvovali su, gospođa: Ivo Andrić Lužanski, predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine sa suradnicima, koji je pohodio Usorski kraj kao i načelnik Općine Usora Ivica Kovačević.

Sveti Rok u narodu se štuje kao zaštitnik ranjenih, onih koji su ozlijeđeni. Bosna treba svetog Roka u ovom vremenu povrijeđenih tijela i duša. Zato je Usora, a i susjedna Posavina (na okupiranoj župi Cer je bilo veliko slavlje predvođeno biskupom Sudarom) sklopila svoje ruke i uputila molitve svetom Roku.

Pjesma i igra pokazale su da Nada živi i da je Vjera neuništiva u Hrvata Bosne.

AUTOR ROBEZI ETALAJE	OPERA OD BEŽIKA SMETANE	VREME-NSKI TERMIN	SPORTSKI BORAČ VE-LIKE SNAGE	SELJAK (GERM.)	OKRUGLO SLOVO	NOTA SOLMIZA-CIJE	JEDINIČA ELEKTRIČNE ENERGIJE	SLOVO S PRIZVUKOM	ENGLJSKA PLEMNIČKA TITULA	VRSTA MORSKE RIBE	ZAČINSKA BILJKA KUMIN	RAKLIJA ZACINJENA ANISOM	ELEMENT GALIJ	ELEMENT KISIK	NAHRA-NJENI	VRSTA LUKA	GODI-SNJAK LJETOPIS
VRSTA DROBLJIVE ZEMLJE						BLAGDAN BDM ZAJEDNIČA MUŽA I ŽENE											
VRHOVNI PAPINSKI SUD U RIMU					EBANOVO DRVO									PRAOTAC JONJANA			
DEBELI ZASTITNI SLOJ					MORSKI GREBEN			KARTAŠKA IGRA					GRADIĆ U ITALJI				
OZNAKA ZA KRALJICU U SAHU	POGREŠKA (LAT.)						IMENICI									LUMEN	
AMERIČKI FILMSKI GLUMAC BAKER	STUDENT ROMANISTIKE			MALI GUTLJAJ			EVROPSKA RADIO-UNIJA									VRSTA BEZBOJNOG PLINA	
SUPROTNI VEZNIK		GLUMICA RINA		DRUGA					PONOR						SLOVA IZA D I H		
VRSTA ANALGE-TIKA		PRKOS				SLOVENSKO M. IME					NASLAGA NAVJANOG SNJEGA				DIZALICA		VRSTA POVRKA
MORSKI PUŽIČ OGRC											PRIPADNIK RIMSKE CRKVE						
ŽENSKO IME				TRÉCI VOKAL													
PLEMIĆ NIZEG RANGA				KAJKAVSKI VEZNIK													
JEAN SARTRE		MAKARSKA															
GRČKO SLOVO		ATLETSKI SPORTSKI KLUB															
OZNAKA ZA SIMENS		ZIMSKI SPORT															
VRSTA VINA		DRAGI KAMEN															
KRATICA AMERIČKE NOVINKE AGENCIJE																	
VRSTA DUGOREPE PAPIGE		SVETIŠTE															
GRAD U DALMACIJI		NEDALEKO OD ZAGREBA															
SLANO BAROVTVO ZEMLJISTE																	
OZNAKA ZA PAGINU		POKRAJINA U KANADI															
PROŠLE GODINE		LATINSKI POZDRAV															
KRAJNJA LINIJA JEDNE POVRŠINE																	
MEKSIČKO ALKOHOLNO PICE																	

Hrvatski Glasnik
Glasilo Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" župe Soli
List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • Ravnatelj: Petar Matanović • Glavni i odgovorni urednik: Juraj Novosel • Lektor: Marica Petrović • Uredništvo: Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Romeo Knežević, Martin Antunović • Adresa: Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 075-237-171 • Kompjutorska priprema i tisak: "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • Račun: ZZPP Tuzla: 12200-678-34618-za KM, 12200-678-2034618-za DM - HKD Napredak - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno glasilo, te prema členu 19. točka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća porez. • Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

RIJEČ UREDNIKA

Baštineći tradiciju lista "Usora" koji je kao prvo glasilo Hrvata u Središnjoj Bosni tiskan od samog početka posljednjeg rata, evo, skromno ukazujemo da jedan mali jubilej njegovog najnovijeg izdanja kao podlistka - "Hrvatskog Glasnika".

BILTEN
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE • USORA •
BILTEN BR. 2. GODINA I. KOLOVOZA 1992. GODINE

USORI

Vidjeti tu, domovine moja mila
lijepa naša svijetla djevoja
Donesivna moja, nemoj plakati
Strah suva tuda naša boli
Za prošlog prijatelja
Koji će se sa te biesti
veliki je

I kosa momek tvoj sila oči
Novi posravn nakon ruda broskom,
Za prošlog prijatelja
Koji će se sa te biesti
veliki je

Stihovi moje rođene vidio sam
Nisi harali se nisi saji grad
Izostala, i tvoj glava
Usora sad svoj otada

Borna ŽELIĆ

Idejno rješenje suvremenog grba USORE
prihvaćen od Predsjedništva HVO USORA
15. kolovoza 1992. godine.

Autor: Miroslav BRATIĆ

U prvih nekoliko brojeva tiskan kao bilten 110. HVO brigade, zatim kao službeni glasnik HVO-a Usora, list je redovito izlazio svakih 15 dana. Glad za informacijama, radno angažirana redakcija i svekolika potpora struktura obrane osiguravali su vrlo postojano egzistiranje lista.

Daljnim ustrojem civilne vlasti, list nakon 20 brojeva prerasta u mjesečnik Općinskog vijeća Usore, ali kako su većina članova redakcije postali djelatnici medijski atraktivnije Radio-postaje Usora, nakon 35 brojeva listu je zaprijetilo gašenje.

Nekoliko entuzijasta iz kulture, inače ranijih stalnih suradnika lista, znajući da što nije zapisano, kao da

se nije ni dogodilo, nastavljaju tiskanje lista "Usora", kao "Napretkovog" glasila za kulturu i društvena pitanja.

Nažalost, zbog gotovo nikakve potpore šire zajednice, nakon samo nekoliko tiskanih brojeva ova grupa volontera nije bila u mogućnosti da list održi samostalnim. Rješenje je nađeno u dobroj volji kolega iz "Hrvatskog Glasnika" župe Soli, i evo nas kod ovog malog jubileja od 10 podlistaka "Usore" pod kapom tuzlanskog Napretkovog glasila.

Dakle "Usora i Soli" nakon toliko stoljeća povijesti ponovno zajedno, makar samo u ovoj novinskoj tiskovini.

A što smo to postigli u ovom skromnom aranžmanu?

Uz znatne napore, a minimalnu potporu, nastojali smo ostati svjedoci jednog vremena našeg postojanja, tu na kraju tisućljeća na čijem su samom početku upravo oblasti Usore i Soli bile značajne i dominantne i za daleko šire prostore.

Prateći aktualnosti od USAID-ovih akcija pomoći u obnovi i izgradnji, zatim obilježavanje raznih obljetnica kao što su pet godina hrvatskog školstva u Usori, četrdeset brojeva lista "Usora", dvadeset godina malonogometnog turnira u Sivši, te novopokrenutih "Napretkovih" večeri, do tradicionalnih kulturnih manifestacija: "Uskrs u Usori" i "Dane hrvatske kulture", uvijek smo nastojali biti dostojni kroničari svoga doba.

Pored toga, u ovih deset podlistaka obradili smo sve relevantne kulturne teme vezane za našu malu sredinu: tiskovine naših pjesnika Ivice Budulice Strikana i Marka Lukića, zatim nova glazbena buđenja, tradicionalnu kulturu grnčarstva, blagdanske narodne običaje, te naš najveći kulturni dragulj, naivno slikarstvo Miroslava Bratića Usorskog i njegovih sljedbenika.

KAKO SE BRANILA USORA

SLAVNE BITKE

BITKA NA PUTNIKOVOM BRDU

(12. srpnja 1992. godine)

Velikosrpska agresija na R. Hrvatsku, povlačenje Korpusa bivše JNA iz Slovenije i Hrvatske u BiH dolazi do prenošenja rata i okupacije 70% teritorija BiH. Gori Bosanski Brod, Odžak, Derventa. Rat se neumoljivo bliži k nama. U noći 3. svibnja '92. godine Doboj je okupiran. Preko 27.000 Hrvata i Muslimana u neprekidnim kolonama, pod kišom metaka i granata panično napuštaju Doboj. Prisdre su sravnjene sa zemljom, a Makljenovac popaljen i opljačkan. Izbjeglice zajedno s domaćinima koji su ih velikodušno prihvatili uspostavljaju 1. crtu obrane prema srpskom agresoru. Agresor je zaustavljen. Već 15. svibnja '92. godine formirana je 110. brigada HVO Usora i zaustavljaju divljački pohod srbocnogorskih hordi. Stalne ofenzive i napadi srpskih zrakoplova, dalekometno srpsko topništvo neprestano tuče po crtama obrane i dubini slobodnog teritorija Usore.

Cilj je ovladati važnom putnom komunikacijom Doboj - Teslić i uspostaviti južnu granicu takozvane republike srpske na Vranduku. I pored stalnog organiziranja i pripreme obrane, vrše se detaljne pripreme za protuudar. Donesena je odluka da se izvrši pomjeranje srpskog agresora sa zaposjednutih crta, i dovođenje naših postrojbi u povoljniji položaj s ciljem oslobađanja okupiranih prostora. Za pripreme se nije imalo puno vremena, ali su naše izvidnice izuzetno kvalitetno odredile zadaću: izvidili teren, razminirali određena minska polja za uvođenje naših udarnih snaga, odredili neprijateljske ciljeve koje treba uništiti. Izuzetno dobra priprema, veliki faktor iznenađenja, visoki moral, odlično vođenje akcija i profesionalno određen posao svih udarnih grupa i jedinica 110. brigade HVO-a Usora.

Dobro pripremljena i munjevito izvedena akcija nije realizirana do kraja, ali su agresoru pokazani zubi, moć, snaga i organizacija naših postrojbi. Bila je to povijesna i odlučujuća bitka za opstojnost Hrvata Usore. Uz minimalne gubitke agresoru su naneseni veliki gubici u ljudstvu i tehnici, zarobljene su velike količine MTS-a i naoružanja.

USORA
LIST HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE
BR. 6. GODINA I. 5. PROSINCA 1992. GODINE

Britanski časnici u posjeti Usori Str. 4

SVJEDOCI ZLOČINA Str. 8

STRIKAN Str. 13

ZAROBLJENIK ZBOG SULUDEH IDEJA VOŽDOVA Str. 9

Operacija "Grom"

12. srpnja 1992. godine. Agresija na R. Hrvatsku, povlačenje Korpusa bivše JNA iz Slovenije i Hrvatske u BiH dolazi do prenošenja rata i okupacije 70% teritorija BiH. Gori Bosanski Brod, Odžak, Derventa. Rat se neumoljivo bliži k nama. U noći 3. svibnja '92. godine Doboj je okupiran. Preko 27.000 Hrvata i Muslimana u neprekidnim kolonama, pod kišom metaka i granata panično napuštaju Doboj. Prisdre su sravnjene sa zemljom, a Makljenovac popaljen i opljačkan. Izbjeglice zajedno s domaćinima koji su ih velikodušno prihvatili uspostavljaju 1. crtu obrane prema srpskom agresoru. Agresor je zaustavljen. Već 15. svibnja '92. godine formirana je 110. brigada HVO Usora i zaustavljaju divljački pohod srbocnogorskih hordi. Stalne ofenzive i napadi srpskih zrakoplova, dalekometno srpsko topništvo neprestano tuče po crtama obrane i dubini slobodnog teritorija Usore.

EXCLUSIVE
Razgovor sa
Darioš Kordićem
dopredsjednikom
HZ "Herceg Bosna"

Nadalje, intervjuirani su značajni gosti, kao i domaćini iz Usore, objavljeni putopisi naših Usorana kao i neko od važnih povijesnih činjenica kojima ovi tereni doista ne oskudijevaju. Nažalost, i u ovom skromnom podlistku naše predstavljanje je sve teže, volja volontera sve slabija, a daljnje tiskanje lista uz nikakvu potporu sve upitnije. Stoga još jednom slikovito podsjećanje na gro naših izdanja: neka skromno posvjedoči o našem bivstvovanju tu potkraj ovog burnog dvadesetog stoljeća.

Slobodan Mate KRAJINA

RAZGOVOR S VELEČASNIM IVANOM RAVLIĆEM, ŽUPNIKOM ŽUPE ŽABLJAK U ZNAKU SVETE ANE

- Razgovaramo s župnikom župe Žabljak, velečasnim Ivanom Ravličem. Na početku našeg razgovora, molimo Vas, u kratkim crtama predstavite nam Vašu župu, od njenog osnutka do danas.

I. RAVLIĆ: Župa Žabljak osnovana je 1863. godine. Bila je prostorno veća nego danas. Godine 1975. cijepa se na dva dijela, kada se utemeljuje župa Jelah. Crkva u Žabljaku posvećena je sv. Ani, a izgrađena je 1924/25. godine. Oko crkve, nalazi se niz kuća, nazvao bih ih krunom Hrvata, katolika, koje okružuju kućar. Prije rata ova župa brojala je od 1.750 do 1.800 vjernika. Sada broji od 1.330 do 1.350 vjernika, i iz toga je vidljivo koliko se ljudi iselilo s ovog područja. Ova župa obuhvaća sela Žabljak, po kojem je župa i dobila ime, potom sela Mraviće, Medakovo, Rakovice, Novo Selo i Kraševo. Žao mi je veoma što Kraševo nije ušlo u sastav općine Usora, jer ima samo dvije muslimanske kuće, a ipak je pripalo općini Tešanj, s bošnjačkom većinom. Napomenuo bih da je svega 250 do 300 Muslimana ostalo u općini Usora, dok je oko 2.300 do 2.400 Hrvata ostalo izvan sadašnje općine Usora.

Prije rata stanje je bilo mnogo normaliziranije u pogledu izgradnje infrastrukture, više se činilo, radilo i gradilo. Sada Hrvati mnogo manje rade i grade, kao da smo još uvijek u nekoj neizvjesnosti što će od nas biti. Po mom mišljenju, to je potpuno krivo gledanje na život. Mi trebamo raditi kao da ćemo biti ovdje još stotine i stotine godina i nadam se da ćemo tu i biti. Prije rata Općina Usora nije postojala, pripadalo je ovo područje Općini Tešanj. Mnogo se ljudi zapošljavalo u Tešnju. Moramo priznati, Tešanj je grad relativno bogat po teškoj industriji, posjeduje oko desetak tvornica koje rade. Međutim, mogu reći, i politika je dosta kumo-

vala tomu da je naše ljude pomalo izvlačila iz tih tvornica, a kasnije se o tim ljudima nije mislilo. To je također doprinijelo tomu da naš narod počne pomalo iseljavati s ovog prostora. Sada je, čini se, status quo, ne iseljava se toliko, međutim, još uvijek mnogo ljudi razmišlja o iseljenju. Grade se kuće po Hrvatskoj, jer, računaju, ako bude crnih dana, imaju i rezervnu kuću, u koju je lako otići. To nije baš najprikladnije za našeg čovjeka, koji je jednom nogom ovdje, u Usori, a drugom u Hrvatskoj. Crkva se bori da svatko ostane na svome, da raseljeni Hrvati dođu i ponovno obitavaju gdje su i prije rata.

- Kad već govorite o borbi Crkve za ostatak Hrvata katolika na ovom području, što Crkva čini u tom pogledu?

I. RAVLIĆ: Prvo, odvrćamo narod da ne ide s ovog područja. Činimo i puno da se raseljeni narod vrati. Ipak, i tu smo u jednom raskoraku: želimo da se narod vrati, ali infrastruktura i mala privreda nam nisu dovoljno razvijeni. Prvo bismo trebali izgraditi infrastrukturu, razviti obrt, kako bi se moglo u svakoj radnji uposliti pet, deset ili dvadeset radnika, kako bi i oni koji trenutačno ovdje žive, kao i oni koji će se vratiti, vidjeli život i budućnost ovdje u Usori. U zadnje vrijeme Crkva puno čini za povratak Hrvata u Komušinu. Crkva i svećenici uveliko se trude da povrate svoje stado, da vrati pučanstvo koje je prije živjelo u njihovim župama. Kardinal Puljić, također, se jako puno trudi u tom pogledu, mi to prihvaćamo, jer je za dobrobit Hrvata da žive na ovim prostorima i postignu standard kakav su ranije imali.

- Ovih dana je za Blagdan sv. Ane, zaštitnice župe Žabljak, bilo jako svečano. Možete li nam reći nešto o tome?

I. RAVLIĆ: U subotu, 24. srpnja ove godine, polagao se kamen

temeljac za Katolički školski centar. On je biti površine od oko 2.600 četvornih metara. To je veliki događaj, kojega možda još nismo u potpunosti ni svjesni. Gradi se jedan objekat kakav do sada nije građen. Ovaj Centar znači otvaranje perspektive za učenike i sve one koji budu željeli stjecati znanje. Ovaj narod će se, preko svoje djece, zadržati na ovim prostorima, a sasvim moguće, utjecati i na one koji su otišli sa ovih prostora, da se vrate, jer, mogli su otišli i radi kvalitetnijeg školovanja svoje djece. Rad ovakve ustanove riješit će i pitanje zaposlenja i egzistencijalnog pitanja određenog broja prosvjetnih djelatnika. Podići će se sama razina školovanja, jer će se i druge škole ugledati na ovu školu. Smatram da će Katolički školski centar entitetski zblžiti ova tri naroda pa i narodnosti, ukoliko žive na ovom području. Vrata ove škole bit će otvorena i za Srbe, i za Muslimane, i za Hrvate, dakako, kako i nosi naziv. Tu će biti i kompleks drugih zgrada, kao što su gimnastička dvorana, namjenska dvorana u kojoj bi se mogli održavati raznorazni skupovi, koncerti, kulturna događanja. Otvorit će se puno mogućnosti za kulturnu djelatnost hrvatskog življa, ali i drugim narodima to neće biti odbijeno.

Katolički školski centar gradi se na vrlo lijepoj, perspektivnoj lokaciji, na raskrižju općina Usora, Doboj-Jug, Tešanj, Teslić, porasla je cijena zemljišta, i ova lokacija predstavljat će okosnicu industrijske zone. U sastavu objekta bit će i apartmani za ravnateljstvo, koje bi ovdje bilo nazočno i za vrijeme ferija i godišnjih odmora.

Preuzvišeni biskup banjalučki Franjo Komarica posvetio je kamen temeljac. Naši mladi u Katoličkom školskom centru naći će jedno središte u kojem će se moći okupljati, naći mjesto za rekreiranje, i upravo na ovom mjestu mogu osmisliti svoje živote.

- Izgradnja ovog kapitalnog objekta već se krenula. Kada se očekuje završetak, i dakako - useljenje?

I. RAVLIĆ: Gradnja je otpočela 27. srpnja, pripremaju se temelji. Završetak gradnje planiran je za kraj travnja 2000. godine. Nakon toga dopremić će se namještaj i sva tehnička pomagala, sve što je potrebno za rad učenika i djelatnika. To će osigurati biskup Sudar putem humanitarnih organizacija i donatora. Već sada naši usorski školari govore kako jedva čekaju dan kada će nastavu pratiti u ovom Centru.

- Drugi događaj koji je obilježio ove blagdanske dane jeste postavljanje i otkrivanje Spomen-obilježja u žabljačkom groblju?

I. RAVLIĆ: Da, u nedjelju, 25. srpnja postavljen je monumentalni spomenik, jedinstven po svojoj veličini i svojoj pompoznosti na ovim prostorima, to je spomenik kao znak sjećanja na žrtve, na ljude koji su dali svoje živote u Drugom svjetskom ratu, kao i u Domovinskom ratu.

- Kakav će kadar raditi u Katoličkom školskom centru? Kakva će biti razina naobrazbe?

I. RAVLIĆ: Ovo je šesti po redu Katolički školski centar u BiH. Imamo uvid o stanju u drugim Centrima, znamo kako je velika potražnja za upisom u ove škole, prima se mnogo manje učenika, nego što ih se želi upisati. To pokazuje da je ova škola na visokoj razini. U tim školama ima pored Hrvata i Muslimana i Srba. Mislim da će svjedodžba ove škole otvoriti širom vrata na svim sveučilištima širom svijeta, jer će se u njoj moći školovati isključivo odlični i vrlodobri učenici. Prosvjeta će biti nadgledana od strane Ordinarijata, i osoba verificiranih za to, fakultetski obrazovane osobe, stručno osposobljene za rad s mladim naraštajem. Učenici će moći pohađati gimnaziju, a bit će to i škola usmjerenog obrazovanja.

- Izgradnja ovog kapitalnog objekta već se krenula. Kada se očekuje završetak, i dakako - useljenje?

I. RAVLIĆ: Gradnja je otpočela 27. srpnja, pripremaju se temelji. Završetak gradnje planiran je za kraj travnja 2000. godine. Nakon toga dopremić će se namještaj i sva tehnička pomagala, sve što je potrebno za rad učenika i djelatnika. To će osigurati biskup Sudar putem humanitarnih organizacija i donatora. Već sada naši usorski školari govore kako jedva čekaju dan kada će nastavu pratiti u ovom Centru.

- Drugi događaj koji je obilježio ove blagdanske dane jeste postavljanje i otkrivanje Spomen-obilježja u žabljačkom groblju?

I. RAVLIĆ: Da, u nedjelju, 25. srpnja postavljen je monumentalni spomenik, jedinstven po svojoj veličini i svojoj pompoznosti na ovim prostorima, to je spomenik kao znak sjećanja na žrtve, na ljude koji su dali svoje živote u Drugom svjetskom ratu, kao i u Domovinskom ratu.

Nastavak na slijedećoj strani

USORA
NAPREDAK
List za kulturu, društvena pitanja i politiku
Broj: 37 godina VI 25. prosinca 1997. godine

Čestit Božić i sretna Nova godina

Ovo je također mjesto gdje će se Hrvat katolik moći doći pomoliti svom Spasitelju, pomoliti Isusu Kristu, a pomoliti i za one koji su dali svoje živote. Uz križ su postavljene i dvije ploče. Na lijevoj ploči se nalaze imena poginulih u Drugom svjetskom ratu, a na desnoj su imena poginulih u Domovinskom ratu. Križ se diže u visinu 5 metara, i vidljiv je iz gotovo svih usorskih krajeva. Vrlo sam zadovoljan i od srca zahvaljujem svojim župljanima kao i Mjesnoj zajednici Žabljak, koja je sudjelovala u kreiranju ovog pothvata.

- Koliko je sredstava izdvojeno za izgradnju Spomen-obilježja?

L. RAVLIĆ: Oko 7.000-9.000 njemačkih maraka, s tim da je rad povjeren jeftinijem izvođaču radova, koji je gotovo sva imena urezao kao dar od sebe. Još bih rekao, na lijevoj ploči su imena 48 poginulih u Drugom svjetskom ratu, a nekolicini njih se niti počivalište ne zna. Na desnoj ploči su imena 14 poginulih u Domovinskom ratu. Na otkrivanju Spomen-obilježja bilo je nazočno od 800 do 900 osoba, malo je kišilo, no to nije smetalo okupljanju tako velikog broja ljudi, među kojima je prednjačila rodbina poginulih branitelja. Gospodin gradonačelnik, predstavnici gotovo svih usorskih udruga položile su vijence na Spomen-obilježje, koji je otkrio jedan gospodin koji je sudjelovao u 2. svjetskom ratu i otac jednog poginulog branitelja iz Barića. Ovo je podsjetnik, nama živima na one koji su dali svoje živote za nas, kako bi mi živjeli. To je znak njihove ljubavi prema domovini, prema vjeri. Upravo je ovaj križ znak naše povezanosti s njima, da oni žive dok mi živimo.

- Kako je protekao sam Blagdan sv. Ane?

L. RAVLIĆ: Plašio sam se da vremenske prilike neće pogodovati, no, bilo je upravo onako kako smo to željeli. 25. srpnja, kišica je padala sve do sam početak mise uvečer, a onda je prestala. Na sam Blagdan sv. Ane kiša nije padala, bilo je oblačno, ali vrlo prijatno. Ne mogu brojkom izreći koliko je naroda bilo nazočno, ali, bilo ga je vrlo, vrlo mnogo, kako u crkvi, tako i oko nje. Na sam Blagdan sv. Ane bile su tri mise, tiha u 7,00 sati, bolesnička na kojoj je bio i blagoslov trudnica u 9,00 sati, a pučka sveta misa služena je u 11,00 sati. Primjetio sam da je nazočni narod u potpunosti okrenut vjeri, a što me je posebice obradovalo, misa je slušana s entuzijazmom i duhovnim unutarnjim raspoloženjem. Uoči sv. Ane, 25. srpnja bio je blagoslov djece, vode i bolesnika. Narod je nakon toga blagoslova rado, nosio vodu. Osjetio sam veliku duhovnu radost, kad sam vidio sav ovaj narod, kad sam vidio kako se štuje sv. Ana. Sveta Ana se ovdje odvajkada štuje. Datirano je postojanje svetišta ovdje još u srednjem vijeku. Pedesetak metara od današnje crkve, gdje je sada vjeronaučna dvorana, bila je nekada jedna brvnara, daščara, kapelica, koja je također bila posvećena sv. Ani. Narod je uvjerenja da ga sv. Ana štiti, posebice u ovom posljednjem ratu, kada, evo, naša crkva nikada nije bila pogođena, a stalno je gadana. No, hici su ili prebacivali ili podbacivali. Mislim da je ovaj narod ovdje izabrao pravog zaštitnika, svog patrona. Sretan sam, također, što je ove godine, a u ovoj sam župi sad već pet godina, podijeljen velik broj pričesti. Vidio sam da su činjeni i mnogi zavjeti, i klečanje i kretanje oko crkve na golim koljenima veoma me je ganulo.

To je znak da ovaj čovjek ipak gleda onu pravu istinu, božansku istinu. Zahvalio bih na kraju svim hodočasniciima i poželio bih im da ih u njihovim životima stalno prati zagovor sv. Ane.

- Velečasni Ravliču, zahvaljujem Vam na razgovoru.

I. RAVLIĆ: Hvala i Vama.

Razgovor vodio: Ivica BOŠNJAK

ŠPORT PRVI SPOMEN-TURNIR MAKLJENOVAC '99.

Služenjem mise zadušnice i organiziranjem nogometnog turnira veterana u usorskom naselju Makljenovac, obilježena je sedma obljetnica jedne od najvećih bitaka usorskog ratišta, bitke na Putnikovom brdu.

Misu zadušnicu za sve pale usorske branitelje i uz nazočnost članova obitelji, predstavnika civilnih i vojnih struktura vlasti, te većeg broja vjernika, služio je velečasni Josip Kudić, župnik dobojske župe. Ističući da spomen na sve one koji su za slobodu dali svoje živote, ne smije nikada izbljediti, velečasni Kudić pozvao je odgovorne na što bržu izgradnju Spomen-obilježja palim usorskim herojima i civilnim žrtvama rata s područja dobojske župe, koja je najviše izgubila razaranjima i stradanjima.

Spomen-turnir službeno je otvorio Krešimir Zubak, predsjednik NHI Bosne i Hercegovine, koji je tijekom povijesne bitke 12. srpnja 1992.

godine ranjen na prvoj crti bojišnice, a u ime organizatora turnira govorio je Josip Krajina, koji je uz ostalo rekao da je prva napadna akcija HVO-a i Armije BiH značajno utjecala na daljnji tok rata ovog dijela bojišnice. Na turniru je sudjelovalo sedam ekipa iz Makljenovca, Ularice, Žabljaka, Sivše, Omanjske, Potočana i Alibegovaca, a najbolji su bili veterani Omanjske.

Boro JELIĆ

U USORI OBILJEŽENA DEVETA OBLJETNICA UTEMELJENJA HRVATSKE DEMOKRATSKE ZAJEDNICE

NAJBITNIJI POVRATAK HRVATA

Kao i svake godine, na blagdan svetog Roka, 16. kolovoza, u Siviši, općina Usora, skupio se velik broj vjernika. Sveti Rok, nakon svetog Ante, drugi je zaštitnik župe Siviša.

Nakon svete mise, kojoj je nazočno bilo više tisuća ljudi, kako s područja, tako i drugih gradova i inozemstva, otvoren je tradicionalni memorijalni turnir u malom nogometu, pod nazivom "Ivan Bratić Macare", koji se organizira u znak sjećanja na prvog poginulog usorskog gardijca, pripadnika 3. satnije 3. gardijske brigade "Jastrebovi".

16. kolovoza je i datum koji će ostati zabilježen u povijesti Usore kao dan utemeljenja Hrvatske demokratske zajednice na ovim prostorima. Na sivačkom groblju, pred središnjim križem, položeni su vijenci u znak sjećanja na sve pale usorske branitelje u domovinskom ratu.

U prostorijama Srednje škole Stjepana Radića održana je svečana sjednica u povodu devete obljetnice utemeljenja HDZ-a.

Među brojnim uzvanicima, nazočni su bili izaslanik gospodina Ante Jelavića - gospodin Ivo Andrić-Lužanski, predsjednik bosanskohercegovačke Federacije, te predstavnici županijskog odbora stranke.

Nazočne je pozdravio predsjednik OO HDZ-a Usora Dragan Brković. U svom obraćanju gostima, Brković se osvrnuo na najznačajnije datume u prošlosti stranke, a pored dana utemeljenja, istaknuo je i 14. siječanj 1992. godine, kada je utemeljena Hrvatska zajednica Usora, te ožujak 1998. godine, kada je konačno dobijena bitka za priznanjem i utemeljenjem općine Usora.

"U najtežim trenucima, kao i sada, nikada nismo bili ostavljeni od strane Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine, i iz svega smo izašli jači i odlučniji u pravodnoj borbi za interese Hrvata Bosne i Hercegovine", istaknuo je Brković.

U ime Ante Jelavića, Usoranima je pozdrave prenio

M. MARTINOVIĆ

gospodin Ivo Andrić-Lužanski. U svom obraćanju, najavio je dolazak u skorije vrijeme visokog stranačkog i bosanskohercegovačkog rukovodstva, kako bi se na terenu upoznali sa svim ovdašnjim problemima. Gospodin Andrić Lužanski, posebice je naglasio da će se stranka i dalje zalagati za povratak Hrvata u Republiku Srpsku, a zvanično najavio mogućnost da se neki dijelovi, odnosno hrvatski prostori u Republici Srpskoj (primjerice Komušina kod Teslića) pripoje Federaciji. To je izazvalo ovacije i burno odobravanje nazočnih. Andrić-Lužanski očito nije krio svoj optimizam, i također je rekao:

"Još uvijek funkcionira komisija za međuentitetsko razgraničenje, koja još uvijek nije završila svoj posao. Poznato je da ima nekih određenih spornih detalja u Posavini, i niz dodirnih točaka između Republike Srpske i Federacije. Mora postojati raspoloženje kako srpske, tako i federalne strane za ispravljanje nekih nepravdi koje su načinjene i Hrvatima, i Srbima i Bošnjacima na nekim dijelovima međuentitetske crte. Komisija će u narednom periodu nastojati na određenim mjestima napraviti korekcije, dakako, niti na štetu Republike Srpske, niti Federacije BiH, nego na obostrano zadovoljstvo ljudi, koji žive i unutar jednog i unutar drugog entiteta..."

Možda bi bilo interesantno napomenuti da je gospodin Andrić-Lužanski rekao i to da klima u Republici Srpskoj još nije dovoljno sazrela da se s njom može otvoreno razgovarati oko međuentitetske crte, ali se nada da će do toga doći u narednih pet do šest mjeseci i moći će se uraditi neke konkretne stvari.

Za doprinos promicanja ideja Hrvatske demokratske zajednice BiH, za dobitit i boljitak Hrvata u Usori i BiH, gospodin Andrić-Lužanski dvadeset i sedmorici zaslužnih pojedinaca uručio je zahvalnice.

Uzvanici su posjetili i vojarnu 3. satnije 3. gardijske brigade, gdje je upriličen prijem.

USORA
List za kulturu, društvena pitanja i politiku
NAKLADNIK: HKD NAPREDAK - USORA

GLAVNI UREDNIK: SLOBODAN MATE KRAJINA
TEHNIČKI UREDNIK: MIROSLAV BRATIĆ-USORSKI
UREDNIŠTVO: MAGDALENA MARTINOVIĆ, ANTO KOVAČEVIĆ, FRA MLADEN JOZIĆ, MARKO BAŠTIJANOVIĆ
LEKTOR: RUŽICA IVIĆ

HEIDELBERG speedmaster
PrintCom
SCREEN scanner osvjetljivač
NOVO
osvjetljavanje do B2 formata mogućnošću max. rmatu 50x100cm

Astra-obučea
d.o.o. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA
Tel/fax: ++387 75 252 394

FIDUCIA

DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA

foto color žunić
express color laboratory

ul. Veljka Vlahovića 56, TUZLA Tel.: 075 34 364

TUZLA • TEŠANI • GRAČANICA

EKSPRES
IZRADA KOLOR
FOTOGRAFIJA
SVIH FORMATA
ZA SAMO 30 MINUTA

foto color žunić
express color laboratory

**Gospodarska
BANKA**
Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 207-023, 207-022
Fax: 387 71 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 203-910
Fax.: 387 71 442-959

NAPREDAK OSIGURANJE d.d.

SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM
NAPREDAK - OSIGURANJA d.d. SARAJEVO

Poslovna jedinica TUZLA
Tuzla, Kozan mahala 2/II

Pivara Tuzla

Nek Vam je u kući
sve zdravo i živo
nazdravlje i s čejfom pijte
Tuzlansko pivo

Sa jednog izvora
za cijelu porodicu

Osnovan 1992. godine
**I ♥ FM RADIO
KAMELEON**
102.7 MHz
INDEPENDENT
INDEPENDENT
INDEPENDENT
(+ +387-75) BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA
Marketing: 250-261, 250-262, 250263 http://www.kameleon.delta.com.ba
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba

ključ
uspjeha

Tuzlanska banka d.d.

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE
TUZLA

Ul. Kneževa broj 1
75000 Tuzla Tel: ++387 75 283 443
Bosna i Hercegovina Fax: ++387 75 281 391
E-mail: cen.gri@bih.net.ba

TUZLA
Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438, 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 71 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 71 65 39 86

bosna
OSIGURANJE d.o.o.

SARAJEVO - FILIJALA TUZLA

Direkcija: Hadži Bakirbega Tuzlića 3 (Korzo)
tel./fax: 387 75 281 211, 281 212 direktor: 282 533

Filijala: Albina Herljevića 8 (Slatina)
tel./fax: 387 75 283 248, 282 408 rukov.: 282 220

SOLI
HRVATSKI RADIO SOLI
92.7 MHz
103.4 MHz

OBITELJSKI RADIO

98.7 FM

98.7 FM

VALENTINO

studio tel:xx387 86 (76) 745-494
marketing tel/fax:xx387 86 (76) 745-447

vidović
TRANSPORT TEČNIH TERETA
REMONT I SERVIS
NIKEŠIĆI

BENZINSKA STANICA
viBA
DONJE DUBRAVE

ZVONKA CERIĆA 21 TUZLA 075 / 281-484, 283-650, 280-571